

Møte onsdag den 5. desember 2007 kl. 10

President: Sigvald Oppbøen Hansen

Dagsorden (nr. 27):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) (Budsjett-innst. S. nr. 3 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2007-2008))
2. Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2008 (Budsjett-innst. S. nr. 14 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))
3. Innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmaterieell frå Noreg i 2006, eksportkontroll og internasjonalt ikkje-spreiingssamarbeid (Innst. S. nr. 18 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 33 (2006-2007))
4. Innstilling fra utenrikskomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2007 under Utanriksdepartementet (Innst. S. nr. 57 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 19 (2007-2008))
5. Innstilling fra utenrikskomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2007 under Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 56 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 18 (2007-2008) kap. 480)
6. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Olemic Thommessen, Modulf Aukan og Trine Skei Grande om ulike finansieringsmodeller for offentlig finansiering av private barnehager (Innst. S. nr. 37 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:94 (2006-2007))
7. Referat

Presidenten: Den innkalla vararepresentanten for Rogaland fylke, Magnhild Eia, har teke sete.

Representanten Gunnar Kvasheim vil setje fram eit representantforslag.

Gunnar Kvasheim (V) [10:02:36]: På vegne av representantene Lars Sponheim, Trine Skei Grande og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om å innføre en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget, i departementene og på Statsministerens kontor.

Presidenten: Forslaget vil bli behandla på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart blir tekne opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortset utover den reglementsmessige tida, kl. 16.00, til dagens kart er ferdigbehandla.

– Det er vedteke.

S a k n r . 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2008 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) (Budsjett-innst. S. nr. 3 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå utanrikskomiteen vil presidenten foreslå at den lengste taletida for innlegg av hovudtalarane frå kvar partigruppe og frå medlemmer av Regjeringa blir sett til 10 minutt, og for andre talarar til 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av hovudtalarane frå kvar partigruppe og fem replikkar med svar etter medlemmer av Regjeringa.

– Det er vedteke.

Olav Akselsen (A) [10:04:35] (leiar for komiteen): I desse dagar møtest verdas leiarar på Bali for å løysa vår tids kanskje største utfordring, klimaendringane. Alt tyder dessverre på at dette ikkje lenger berre er ein mogleg framtidig trussel, men allereie ein realitet. Temperaturen på jorda stig. Isen smeltar, ørkenen spreier seg, og meldingane om ekstremvær kjem stadig hyppigare.

Lat oss håpa at arbeidet på Bali vil føra oss nærmare ein ny internasjonal klimaavtale. Klimaproblema kan ikkje løysast av eit land åleine, men faren for at me alle blir ramma dersom ein ny avtale ikkje kjem på plass, er stor.

Noreg skal vera ein pådrivar i arbeidet med ein ny internasjonal klimaavtale. Regjeringa har lansert kanskje verdas mest ambisiøse klimamål. Skal me lykkast i kampen mot eit klima i ulage, vil dette måtta påverka alt me gjer, og det må me òg visa i budsjetta våre.

Dessverre tyder alt på at det er dei fattigaste landa som kan få dei største problema med eit endra klima. Ørken-spreiing, flaumar, orkanar og taifunar vil gjera størst skade i land med sårbar økonomi og låg levestandard. Klimaendringane er ein direkte trussel mot livsgrunnlaget til mange av dei fattigaste på jorda – noko som igjen kan føra til auka uro og konflikter.

Sidan klimaendringane alt er ein realitet, nyttar det ikkje lenger berre å fokusera på korleis me skal redusera ut-sleppa. Me må òg setja inn tiltak for å redusera skadeverknadene, særleg i dei fattige landa. Eg er derfor glad for den satsinga på klimatiltak som Regjeringa legg opp til i neste års statsbudsjett – tiltak som både vil redusera og mildna skadane i dei fattigaste landa.

Skal me få utviklingslanda med på ein ny internasjonal klimaavtale, må dei rikaste landa gå føre med eit godt eksempel, og ikkje minst må desse landa vera med på å ta ein stor del av rekninga for framtidige klimatiltak.

Det er eit samla storting som ønskjer at Noreg skal vera aktivt til stades i Afghanistan. Det er viktig å hugsa på at me har militære styrkar i landet fordi FN's tryggingråd har bedt oss om det, og fordi den folkevalde regjeringa i landet har bedt om det. Målingar viser òg at det er stor

(Akselsen)

oppslutning i det afghanske folket for dei internasjonale styrkane i landet.

ISAF-styrkane har soldatar frå 36 land, inkludert Noreg. Desse styrkane er i Afghanistan på vegner av FN. Målet med innsatsen er å tryggja situasjonen, slik at ein kan få bygd det sivile samfunnet. Målet er at landet skal utvikla seg med demokratiske institusjonar og eit styringssystem som gjer at dei internasjonale styrkane kan reisa heim.

Desseverre er det sterke motkrefter. Eg trur det er viktig at me minner oss sjølve om kven det var som styrte i dette landet før det internasjonale nærværet. Taliban-styret er eit av dei verste skrekkegema me har hatt i nyare tid. Grove brot på menneskerettane, drap og overgrep var ein viktig del av regimet sin politikk. At landet òg var ei frihamn for internasjonale terroristar som Al Qaida og andre, gjorde ikkje situasjonen betre.

Det blir ofte fokusert på det som ikkje går bra i Afghanistan. Det er naturleg, men me må ikkje gløyma at det har vore eit dramatisk skifte til det betre for dei fleste som bur i landet. Det har for første gong vore mogleg å halda eit val i landet, og landet har no ein folkevald president og eit valt parlament. Fem millionar flyktningar har kunna venda tilbake, og langt fleire får i dag utdanning.

Medan det var forbode å gje undervisning til jenter under Taliban, er det no over to millionar jentebarn som går på skule. Medan berre 9 pst. av innbyggjarane hadde tilgang til helsestell i 2002, har over 80 pst. av innbyggjarane i dag denne tilgangen.

Kampen for eit stabilisert Afghanistan kan ein ikkje vinna med militære middel. Det er derfor viktig å få til ei sivil oppbygging av landet.

Desseverre har det ofte vist seg at det er lettare å mønstra internasjonal støtte til militære aksjonar enn til gjenreising – slik har det òg vore i Afghanistan. Summen som er bruka på militære aksjonar og nærvær, ligg langt over det som er bruka til sivile formål og oppbygging. Noreg er eit av dei landa som har gjeve mest til oppbygging av det sivile samfunnet. Òg på neste års budsjett viser ein at dette er eit av dei viktigaste satsingsområda for Regjeringa. Det er positivt, og her meiner eg at andre land har mykje å læra av Noreg.

Etter møtet i Annapolis i førre veke er det grunn for ein viss optimisme om ei fredelegare utvikling i forholdet mellom Israel og Palestina. Målet om ei tostatsløyning står fast, men det er sjølv sagt enno ein lang veg å gå, og det er mange utfordringar på vegen. Eit av dei største problema er den manglande tilliten mellom partane. Tryggleikssituasjonen i Israel og ein vanskeleg humanitær situasjon i dei palestinske områda forverrar situasjonen.

Skal ein greia å byggja tillit, må det bli ei betring i livsforholda for folk, ikkje minst på palestinsk side. Noreg spelar ei svært viktig rolle som leiar av gjevarlandsgruppa for desse områda. Etter møtet i Annapolis ser det ut til å vera fornøye støtte til dette arbeidet. Både USA sin utanriksminister og representantar frå EU har framheva kor viktig det er å få til ei gjenoppbygging av dei palestinske

områda. Utan ei slik støtte vil det vera umogleg å få til ei tostatsløyning, noko som igjen vil trua Israel sin tryggleik.

Desseverre har ikkje denne bodskapen nådd fram til Framstegspartiet, som i sitt alternative budsjett kuttar dramatisk i denne støtta. Hadde Framstegspartiet fått gjennomslag, hadde færre barn fått utdanning, færre hadde fått legehjelp, og i Gaza ville delar av matvarehjelpa stoppa opp. Eit folk i ein svært vanskeleg humanitær situasjon ville fått det dramatisk verre med Framstegspartiet sitt budsjett. Men rekrutteringa til dei ekstremistiske gruppene hadde nok blitt større.

Øg til neste år er det foreslått sterk vekst i budsjettet for utvikling. Det er bra, for desseverre ser det ut til å vera behov for utviklingshjelp òg i tida framover. Sjølv med mange positive utviklingstrekk internasjonalt er det land og regionar som treng denne støtta for å kunna utvikla seg. På grunn av norsk utviklingshjelp får tusenvis eit verdigare liv. Ungar får vaksinar, helsestell og utdanning som dei ikkje ville fått utan denne hjelpa.

Den siste tida har det vore ein aukande debatt om verkningen av bistanden me gjev. Det er positivt. Evaluering av pengebruken er alltid viktig. Særleg viktig er det, etter mitt syn, når desse pengane er tenkte å gå til dei fattigaste av dei fattige.

NORAD har no gjeve ut ein rapport der dei analyserer verkningen av norsk bistand. Det er bra. NORAD skal ha ros for det, men eg må likevel seia at eg er noko overraska over at det tok så langt tid før me fekk den første rapporten. Rapporten viser at bistand verkar, men ikkje godt nok. Det er viktig med ein fordomsfri debatt om desse spørsmåla. Berre ved å stilla kritiske spørsmål, kontrollera og analysera kan me oppnå betre resultat. Eg er glad for at det til neste år er sett av større ressursar til å administrera og kontrollera den støtta me gjev i bistand.

Det er òg blitt meir og meir klart at bistand åleine ikkje er nok. Handel har spela ei viktig rolle for dei landa som har greidd å kjempa seg ut av fattigdom. Me må derfor gjera det mogleg for utviklingslanda å ta del i den internasjonale handelen. Det arbeidet som går føre seg i WTO for ein meir rettferdig handel, er viktig. Handelshindringar må vekk. Det er positivt at Regjeringa utvidar GSP-ordninga med 14 nye land. Samtidig har me sett at dei preferansane som tidlegare er gjevne til dei minst utvikla landa, ikkje har ført til særleg auka handel, rett og slett fordi desse landa ikkje har hatt noko å eksportera, eller fordi dei ikkje har hatt gode nok system for kontroll eller distribusjon. Reduserte handelshindringar åleine er derfor ikkje nok. Støtte til næringsutvikling er svært nødvendig. Skal desse landa bli i stand til å stå på eigne bein, må dei få fart på eige næringsliv.

Norfund er eit viktig hjelpemiddel for næringsutvikling. Målsetjinga om at minst ein tredjedel av investeringane skulle skje i dei minst utvikla landa, var eit bra ideal. Men når dette målet heller førte til at dei samla investeringane gjekk ned, enn at investeringane i dei minst utvikla landa gjekk opp, blei det feil. Det var derfor rett å endra på denne målsetjinga, slik at Norfund kan ha ein breiare investeringsbase enn det som har vore tilfellet.

Heller ikkje når det gjeld det budsjettet som me behandlar i dag, er det ein samla opposisjon. Tvert imot er dette eit av dei områda der det er størst sprik mellom opposisjonspartia. Der Framstegspartiet nærmast raserer bstanden, der Høgre kuttar dramatisk, og der dessverre også Venstre er med og kuttar i bstanden, ser me at Kristeleg Folkeparti gjer det motsette, nemleg aukar bstanden. Eg kan ikkje sjå det annleis enn at dette må vera eit av dei områda der ei eventuell ny regjering vil ha størst problem med å kunna einast.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:14:44]: Norsk utenrikspolitikk har gjennom årtier vært preget av konsensus om viktige utenriks- og forsvarspolitiske spørsmål, noe Arbeiderpartiet også har vært med på å bidra til. Historisk har Arbeiderpartiet arbeidet for et godt transatlantisk samarbeid, og aktivt bidratt til at Norge ble medlem av NATO.

Nå sitter Arbeiderpartiet i regjering med Sosialistisk Venstreparti, som hevder at vår nærmeste allierte, USA, er den største trusselen mot verdensfreden. I tillegg taler partiet med minst to tunger i viktige sikkerhetspolitiske spørsmål i og utenfor dette hus, noe vi nylig opplevde da vårt Afghanistan-engasjement ble diskutert.

Er man i Arbeiderpartiet komfortabel med en situasjon der vår utenriks- og sikkerhetspolitiske troverdighet til de grader blir undergravd av deres egen regjeringspartner?

Olav Akselsen (A) [10:15:37]: Eg trur at denne oppfatninga av verkelegheita først og fremst finst inne i replikantens hovud. Det er ikkje rot i verkelegheita for den beskrivinga. Sanninga er at me i dag står mykje meir samla om dei viktige utanrikspolitiske spørsmåla enn me nokon gong har gjort i nyare norsk historie. Det er altså full oppslutning i Regjeringa om at NATO skal vera vår viktigaste base for tryggingpolitikken, og det er full oppslutning om den politikken som me fører i Afghanistan.

Eg meiner det er svært viktig at me har utanrikspolitisk debatt. Eg synest òg det er viktig at den debatten speglar ulike standpunkt. Det er viktig at den einigheita som finst om dei viktige tinga i dette hus, ikkje fører til at me får ein stivna debatt.

Så norsk tryggingpolitikk er godt vareteken av denne regjeringa. Den faren som Vaksdal ser, er det heldigvis få andre som ser.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:16:46]: Siden representanten Akselsen er opptatt av virkelighetsoppfatning, kan jeg trøste ham med at vi har veldig god erfaring med å finne fellesløsninger med Kristelig Folkeparti i regjering. Det har vi vist før, også på bistandsområdet. Det er tross alt bare 0,03 pst. forskjell på Høyres alternative bistandsbudsjett og Regjeringens bistandsbudsjett.

Det er et gammelt uttrykk i bistandssammenheng som sier at den beste utviklingshjelp får man ved å gi utdanning til jenter. Det er derfor veldig forståelig at Arbeiderpartiet har vært opptatt av å få frem en forholdsvis klar

formulering i merknadene om verdien av utdanning, når man ser på hvor fraværende temaet egentlig er i budsjettet fra bistandsministeren.

Kan vi regne med at Arbeiderpartiet er med på laget når vi vil jobbe for at utdanning fortsatt skal være et hovedtema i utviklingspolitikken?

Olav Akselsen (A) [10:17:46]: Eit av dei mest positive oppdragingstrekk Kristeleg Folkeparti har bidrege til overfor Høgre, har vore at dei har fått Høgre med på å bli ein del av den viktige, breie politiske einigheita om bstanden. Men dessverre ser det ut til at med ein gong Høgre skal stå på eigne bein, forsvinn den einigheita. Difor vil eg seie, som eg sa i fjor, at noko av det mest skuffande ved Høgre sitt alternative budsjett er at dei på nytt kuttar i bstanden – og dermed er dei ikkje lenger med som ein del av den breie politikken når det gjeld bstand.

Både innstillinga frå komiteen no og ikkje minst den innstillinga som komiteen hadde i tilknytning til utviklingsministeres utgreiing, viser at det er brei einigheit om satsingsområda. Eg må seia som sant er, at eg føler at opposisjonen prøver å laga ei verkelegheit som tilseier at denne regjeringa ikkje satsar på utdanning. Det er ei verkelegheitsbeskriving som eg ikkje kjenner meg igjen i. Sjølv sagt skal utdanning òg vera eit av dei viktigaste satsingsområda framover.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:19:04]: Eg kan roe representanten Akselsen med at Kristeleg Folkeparti var veldig fornøgd med dei bistandsbudsjetta vi fekk til i Bondevik II-regjeringa, nettopp i samarbeid med Høgre og Venstre.

Eg synest det er veldig flott at representanten Akselsen begynner innlegget sitt med å snakke om klima, og nettopp tek opp sammenhengen mellom klimaet og den fattigdomsutfordringa vi står overfor. Det er ikkje noko nytt at miljøet har vore ein integrert del av bstanden. Det som likevel kan bli eit paradoks no – som òg ein del bistandsorganisasjonar har uttrykt bekymring over – er at dei landa som i det heile ikkje har noko ansvar for klimaproblema, dei fattigaste landa i Afrika, kan vere dei som blir ramma ved at vi ikkje prioriterer fattigdomssatsinga mot desse landa.

Da vil mitt spørsmål til representanten Akselsen vere: Kan Arbeiderpartiet garantere at dei fattigaste landa i Afrika ikkje blir ramma dersom vi får ei sterkare klimasatsing inn mot fattigdom?

Olav Akselsen (A) [10:20:13]: Dessverre vil eg påstå at det er det motsette som vil skje, nemleg at det er desse fattigaste landa som vil bli hardest ramma av klimaendringane. Derfor er det ekstra viktig at me fokuserer på tiltak som kan avhjelpa situasjonen i desse landa. Det er det Regjeringa legg opp til ved å ha ei målretta satsing på utviklingsbudsjettet.

Men det er òg slik at dersom me skal nå dei klimamålsetjingane me har, er eg heilt sikker på at me må ta i bruk dei mekanismane i Kyoto-avtala som tilseier at dei rike landa må gjera tiltak i dei fattige landa for å redusera

CO₂-utslepp og halda oppe regnskog, og ha prosjekt som kan redusera ørkenspreiing osv. At dette godt kan kombinerast, at me har ein offensiv utviklingspolitikk samtidig som me har ein offensiv miljøpolitikk, er eg heilt sikker på.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Morten Høglund (FrP) [10:21:32]: Først en liten vitsitt til utenrikskomiteens leder, som gikk til angrep på Fremskrittspartiet og vår bistand til de palestinske områder, som vel er de områder i verden som pr. innbygger har fått mest bistand fra Norge og andre internasjonale givere. Hvilke resultater ser man av det? Dessverre har ikke de vært veldig lystige. Så om det er mer bistand som er problemet – det tviler denne representanten på.

Det kan synes som om verden rundt oss er i stor endring, enten det er snakk om Russland under Putin, Russlands problem med NATO, USAs irritasjon over Kina, eller den muslimske verdens oppgitthet over Vesten. Imidlertid er lite av dette nytt. Personene er nok nye. Temaene er kanskje nye. Men det er veldig mye et bilde av verden de siste hundre år – minst.

For Norge er dette snarere en beskjed om at verden i stor grad er som den alltid har vært, og at våre grunnleggende utfordringer på mange måter ikke er endret. Ja, klimaet har fått en ny plass, men ellers er det mye «business as usual». Da må vi også ha en utenrikspolitikk som reflekterer dette, og som evner å ivareta våre utfordringer. Nordområdestrategien er et viktig redskap i så måte. Her møtes mange av våre viktigste utfordringer, og det kreves prioritering og innsats for å følge dette opp. Jeg skal komme litt nærmere inn på dette i slutten av mitt innlegg.

Jeg gleder meg oppriktig over at et enstemmig storting støtter det arbeid Norge gjør i Afghanistan så vel militært som sivilt. I mange andre NATO-land er det voldsomt polariserte debatter i nasjonalforsamlingene om disse spørsmålene. I forrige stortingsperiode var dette spørsmålet gjenstand for strid og splid. Det er heldigvis ikke lenger tilfellet når vi nå snakker om de store linjene. Men utenfor denne sal foregår det en debatt som vi skal ta på alvor. Det er debatten om vi i det hele tatt har noe i Afghanistan å gjøre, særlig militært. Noen av motstanderne av militær tilstedeværelse i Afghanistan gir nærmest inntrykk av at Afghanistan hadde vært et fint sted å bo bare ikke NATO hadde blandet seg inn, og bare NATO trekker seg ut, vil roen og freden komme. Med all respekt: Dette er sprøyt.

Det er ikke noe rosenrødt bilde vi kan tegne av dagens Afghanistan, men i forhold til helvetet under Taliban er kontrasten slående. Og selv om ikke utfordringer er mangelfulle i dagens Afghanistan, er det i hvert fall tent et håp – ikke minst for alle de jentene som nå kan gå på skole. Gir vi opp, er håpet knust. Da har fundamentalismen vunnet. Isolasjonisme er ikke noe nytt fenomen, men i en stadig mer globalisert verden er det et sært fenomen og noe som i liten grad er egnet som styringsredskap.

«Den viktigste drivkraften bak nedgangen i ekstrem fattigdom er økonomisk vekst. (...) Det er ikke bistanden som er hovedmotoren for å stimulere til økono-

misk vekst eller fattigdomsreduksjon globalt. (...) Det kan også være fare for at bistanden reduserer behovet for egeninnsats som skatteinnkreving, og at det skapes bistandsavhengighet. Bistand kan styrke makten til dårlige ledere, og være gjenstand for korrupsjon dersom det er mangel på kontroll og åpenhet.»

Dette høres ut som om det er tatt fra våre relativt fylldige merknader, men det er sitater fra Norads resultatrapport 2007 – et snevert utvalg av sitater, men likevel: Dette er også et bilde av bistanden – og nå i en offisiell språkdrakt. I våre merknader går vi dypere inn i denne materien og forklarer hvorfor bistand altfor ofte blir en sovepute for effektiv utviklingspolitikk. Men vi gleder oss også i dag over en mer edruelig bistandsdebatt, og over at Norad går seg selv og bistanden etter i sømmene. Dette har vi etterlyst lenge.

Det skjer ting i dette budsjettet som det er grunn til å glede seg over, og det er den utviklingen som skjer på handelområdet. Alle er enige om at 14 nye land skal inn under den såkalte GSP-ordningen, men det er altså beregnet å medføre kun 5 millioner færre kroner i statskassen neste år. Jeg er redd vi snakker mer om symbolpolitikk enn om noe som kan gi merkbare resultater, men det er en start. Opposisjonen går lenger, til dels mye lenger, enn hva regjeringspartiene ønsker. Det kan synes som om regjeringspartiene er med så lenge konsekvensene for norsk landbruk er ubetydelige. Så fort det blir snakk om at vi må yte noe, er det full stopp. Swaziland er i denne budsjettbehandlingen blitt selve symbolet på hvor grensen går. Gir vi Swaziland adgang til å selge kjøtt i Norge, står den norske bonden i fare. Holder vi Swaziland på avstand, er norsk landbruk reddet. Ikke rart at det strander i WTO. Ikke rart at verdens aller fattigste føler seg plassert i en tvangstrøye.

Nei, det er ikke rart at flertallet føler seg presset til å gå så mye i bistand, for handel er de ikke villig til. Jeg vil ikke kritisere Senterpartiet for å stå for denne politikken. Det har de alltid gjort. De er forutsigbare, og det er legitimt. Men til tross for sin begrensede størrelse legger de premissene for norsk handel med utviklingsland. Vi i Fremskrittspartiet blir nærmest avskrevet som moralsk mindreverdige og menneskefiendtlige med vårt syn på bistand. Senterpartiet får ikke bare hyllest. Deres politikk blir flertallets politikk! Mens det ikke er enighet om bistandens langsiktige virkninger, er alle enige om at handel kan gjøre en forskjell for de fattige. Og når norske senterpartister får makt sammen med sine allierte i Frankrike og USA, da er det dystre fremtidsutsikter. Proteksjonisme er egoismens sanne ansikt. Vi ser det i den amerikanske valgkampen. Vi ser det i EU. Og dessverre er det fortsatt norsk politikk. Når Regjeringen flagger at den forstår at handel er viktig, blir det ord uten reelt innhold. Hvis man mente alvor, hadde ikke Swaziland vært et problem. Da hadde vi sett på vår profil i WTO og med rette løftet den moralske pekefingeren mot både Paris og Washington. Nå står vi igjen avkledd og fremstår som et folk som snakker utrolig lenge og engasjert om fattigdomsreduksjon, men som viser langt mindre vilje til faktisk handling. Vi sender gjerne en sjekk, men endring som påvirker norsk samvir-

ke og noen få kjøttbønder, er overhodet ikke aktuelt. Forstå det den som kan.

Jeg startet med å trekke opp viktigheten av en forutsigbar utenrikspolitikk som evner å sikre nasjonen over tid. Utenrikstjenesten er et viktig redskap i så måte. Imidlertid er det et område som Stortinget overhodet ikke inviteres til å diskutere, og når vi uttaler oss, blir dette sett på som noe unaturlig. I dag skal vi votere over to forslag vedrørende våre konsulater i Minneapolis og Edinburgh. Jeg vil ta opp de to forslagene som ligger i innstillingen om disse. Det første, om Minneapolis, fremmes av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet. Det andre, om Edinburgh, fremmes av Høyre og Fremskrittspartiet. Vi må gjøre en liten språklig endring i de to forslagene for at de skal være i tråd med regelverket. I forslag nr. 1 må punktum settes etter «Minneapolis». I forslag nr. 2 må punktum settes etter «Edinburgh».

I Aftenposten den 29. november informeres vi om vesentlige endringer i vårt diplomatiske uterapparat – i hvert fall ifølge Aftenposten. Jeg skal ikke gå inn på de enkelte endringer, dels fordi jeg ikke på relevant måte er informert om dem, men jeg tillater meg å utfordre den rådende holdning, om at slike spørsmål må holdes unna landets nasjonalforsamling. Det kunne vært svært relevant å diskutere vår utenrikstjeneste, plassering, omfang, osv., i en overordnet strategi – ikke for å detaljstyre, men for å sikre den nødvendige forankring for sensitive endringer. Uten å ta Stortinget med på råd foreslås det endringer, og da får vi neppe den mest konstruktive debatt på området. Så kan det godt være at dette er et område som må prioriteres høyere budsjettmessig. Med flere land i EU og NATO, økende internasjonalisering av norsk næringsliv er det opplagt at vi også må følge etter. Dette er ikke kostnadsfritt, men hittil er det jo slik at enhver ny krone til utenriks nærmest må defineres som ODA-godkjent bistand, og det gir nødvendigvis ikke den mest optimale bruken av midler. Hvordan alt dette, alle endringene som nå foreslås i utenrikstjenesten – noe kjenner vi til, noe leser vi om i Aftenposten – faller sammen med f.eks. vedtatt nordområdestrategi, er heller ikke uviktig. Jo mindre vi er til stede f.eks. i USA, enten det er ved et konsulat eller ved ambassaden i Washington – som jeg forstår det skal være endringer ved – jo mindre påvirkning vil vi ha. Dette er i hvert fall vår tese. Om den til enhver tid er sann, kan sikkert diskuteres. Men når Stortinget ikke engang skal diskutere slike forhold, blir utenrikspolitikken fortsatt et område for de få.

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at bruk av ordet «sprøyt» er upassande.

Presidenten har oppfatta representanten Morten Høglund slik at han har teke opp forslaga nr. 1 og 2, og at det som kjem etter det punktumet som representanten refererte til, skal strykast – viss presidenten har oppfatta det riktig.

Morten Høglund (FrP) [10:31:40]: Det er korrekt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [10:31:52]: UNRWA er FN sin hjelpeorganisasjon for dei palestinske flyktingane. Dei driv eit utstrakt arbeid. Dei driv skular, dei driv helsestasjonar, og dei driv med utdeling av mat. UNRWA er på plass i Libanon, i Syria, i Jordan og i dei palestinske områda. Utan UNRWA ville ikkje desse flyktingane fått den hjelpa dei i dag får. Desse flyktingane har svært få alternativ. Det er restriksjonar på deira reisemoglegheiter, og det er restriksjonar på deira moglegheiter til å ta jobb. Alle veit at sikkerheitssituasjonen, f.eks. i Gaza, er svært spent, så ei normal næringsutvikling er ikkje mogleg. I realiteten er befolkninga i Gaza innesperra. Med Framstegspartiet sine kutt ville det fått dramatiske følger for UNRWA si moglegheit til å driva sitt utstrakte hjelpearbeid. Svoltan ville blitt større, nauda ville blitt større.

Ser ikkje Framstegspartiet at deira kutt faktisk er med på å leggja grunnlaget for endå meir ekstremisme i desse områda?

Morten Høglund (FrP) [10:32:59]: Det er en komplisert og uheldig situasjon i de palestinske områder og blant de palestinske flyktingene. FNs organisasjon for disse har svært sjelden hatt en heldig hånd med denne situasjonen. Dette reflekterer våre kutt. Når det gjelder våre generelle kutt på Midtøsten, som i veldig stor grad omfatter dette, sier vi også at vi med en annen tilnærming og en annen politikk både i området og når det gjelder den bistanden vi gjør, er villig til å se på dette igjen innenfor vårt totale budsjett. Både når det gjelder Midtøsten og Afrika, ser vi at våre kutt er dramatiske, men det er veldig mye et uttrykk for den politikk som har vært ført, og som føres i dag, som vi mener ikke gir det nødvendige bidrag til en fredelig utvikling i Midtøsten. Derfor må vi inn på et helt annet spor. Kommer vi inn på det andre sporet – kanskje ser vi antydning nå etter Annapolis – får vi være med og drøfte en endret budsjettering.

Ågot Valle (SV) [10:34:06]: Det hadde vært fristende å følge opp med spørsmålet om Fremskrittspartiets holdning overfor Israel og okkupantens kollektive avstraffelse av befolkningen i Gaza, men jeg skal ikke gjøre det.

Jeg skal ta opp klimaendringene, for jeg hørte ikke så veldig mye om det i representanten Høglunds innlegg. Etter hvert har det vel også gått opp for Fremskrittspartiet at klimaendringene er alvorlige, men de er jo fremdeles i tvil om de er menneskeskapte. Samtidig er Fremskrittspartiet opptatt av å begrense antall flyktinger, og det er et faktum at hvis vi ikke gjør noe med de alvorlige klimaendringene, vil vi få mange, mange millioner klimaflyktinger, og det vil ramme de aller, aller fattigste.

Når vil Fremskrittspartiet for alvor bry seg om klimaendringene og ta til orde for tiltak som kan lindre nøden for de fattigste på dette området?

Morten Høglund (FrP) [10:35:21]: Nå har ikke jeg merknadene foran meg, men så vidt jeg erindrer, er vi i grunnen med på alt som sies om disse spørsmålene i innstillingen – vi erkjenner utfordringen med klimaendringe-

ne, hva det kan gjøre i forhold til emigrasjon, hva det kan gjøre i forhold til den fattige del av verden, og at dette kan bidra til flyktningkatastrofer som vi ikke engang aner konturene av. Da blir vår politikk som går ut på å gjøre noe for disse flyktningene i nærområdene, svært relevant. Å koble det til dagens flyktningpolitikk bidrar ikke til særlig mange gode resultater.

Vi deler bekymringen med SV. Vi deler bekymringen som Regjeringen har. Vi deler bekymringen som en enstemmig komite har. Jeg tror bare det er i fellesskap at vi kan finne resultatene. Jeg ser ikke at vi her på noen måte har stilt oss utenfor. Med den innstillingen vi leverer i dag, er vi sammen med resten av Stortinget på det området.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [10:36:27]: Representanten Morten Høglund var i sitt innlegg veldig opptatt av Swazilands situasjon og Senterpartiets behandling av den saken, og han gav oss en betydelig rolle i det som har skjedd. Det skal jeg komme tilbake til i mitt innlegg.

Mitt spørsmål er: I Fremskrittspartiets budsjett er det et kutt når det gjelder Afrika på hele 2,4 milliarder kr, 88 pst. Jeg vil nevne Namibia som et vellykket prosjekt på fiske- risiden. Da vi var på besøk i Angola, sa utenriksministeren der følgende: Vi har beveget oss fra en militær kolonialisme til økonomisk kolonialisme. Afrika er fortsatt en råstoffleverandør.

Mitt spørsmål til representanten Høglund er: Tar han feil?

Morten Høglund (FrP) [10:37:40]: Swazilands betydning i denne debatten er det regjeringspartiene som bidrar til. Det burde ikke være noe problem.

Når man trekker opp bistandens effekt – nå er det ikke jeg som skal stille spørsmålet – er det naturlig å peke på det som f.eks. NORAD viser til i sin rapport, at man etter 40 år med bistand til Zambia ikke kan se nevneverdige resultater. Så kan man, og det innrømmer vi gjerne, peke på en del enkeltprosjekter som har vært vellykket. Bistanden som sådan har ikke gitt det løftet, mens veldig mange er enige om at handel og økonomisk utvikling nettopp kan gi det løftet. Så hvem som har den mest offensive politikken for å løfte befolkningen i Afrika, vil jeg gjerne få lov til å komme tilbake til!

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:38:58]: I sitt alternative statsbudsjett for 2008 foreslår Høyre en økning av bistanden i forhold til saldert budsjett i 2007 på 1 milliard kr. Det tilsvarer 0,95 pst. av bruttonasjonalinntekt. Dette er altså 0,03 pst. mindre enn Regjeringens forslag.

Vi ønsker også i år å utvide tollfrihetsordningen, og gikk derfor i finansinnstillingen inn for å utvide tollfritaket til å omfatte lavinntektsland med større befolkninger. Da ble India, Nigeria, Pakistan og Vietnam inkludert i tillegg til de mindre landene, som ligger i Regjeringens forslag. Høyre understreker at det er nødvendig å integrere fattige land i den globale økonomien for å bekjempe fat-

tigdom på varig basis. Utfordringen er fortsatt stor for å sikre utviklingslandene sin andel av verdensmarkedene. La meg bare nevne en passant, at vi står også bak samme merknad om Swaziland, som representanten Høglund viste til.

Høyres forslag i finansinnstillingen ble nedstemt. Vi forholder oss derfor til den vedtatte rammen og varsler allerede nå at vi under voteringene støtter forslaget fra Kristelig Folkeparti og deres omprioriteringer. Dette fremgår også av våre merknader under de enkelte kapitlene i innstillingen.

Høyre er også med på de to mindretallsforslagene som ber Regjeringen revurdere å legge ned konsulatene i Minneapolis og i Edinburgh. I media har det siste uken fremkommet at Utenriksdepartementet er i ferd med å nyorientere norsk tilstedeværelse i utlandet, med bl.a. fokus på Midtøsten og Det fjerne østen. Det er prisverdig at en i en slik prosess vurderer om enkelte gamle tiltak kan utvikles, idet en ser ut til å ville gjennomføre omstillingen innenfor en uendret kostnadsramme. En må bare ikke helle barnet ut med badevannet!

Globaliseringen berører alle samfunnsområder og er selvsagt i særlig grad merkbar i utenriktjenesten. Vår gamle tripolare omverden der Norge forholdt seg til USA, Europa og Russland, fortreges av en multipolar verden, der vi må ha vedvarende fokusering flere steder. Stilt overfor slike nye utfordringer kan det være at utenriktjenesten faktisk ikke bare må ommøbleres, men også utvides. Dette er riktignok lettere å gjøre innenfor programområde 3 enn 2, så lenge kostnadene er ODA-relevante. Vi vil imidlertid være villige til å vurdere kostnadsnivået på en modernisert utenriktjeneste, så fremt det fremkommer som del av en samlet fremstilling, som Stortinget får ta del i.

I innstillingen påpeker et mindretall at budsjettstrukturen etter mange års endringer er blitt relativt uoversiktlig, og etterlyser en gjennomgang for å sikre Stortinget den nødvendige mulighet til styring og kontroll, uten å frata departementene deres legitime behov for en viss fleksibilitet.

Stortingets forutsetning for å styre gjennom budsjettprosessen er ikke minst et aktuelt tema relatert til det foreliggende budsjettet. Her er det ymseposter som er svulmet opp fra tosifrete til tresifrete millionbeløp, og i mange kapitler angir en bare indikativt, som det står, hva en ønsker å bruke de bevilgede midlene til. Her er etter vår mening en nedtoning av betydningen av definerte samarbeidsland, og den verbale prioriteringen av Afrika gjenspeiles ikke i budsjettallene. Fremfor alt må en lete godt for å gjenfinne enkelte av de omforente tematiske satsingsområdene, hvor Stortinget til nå har vært enstemmig. En kan lett komme til å oppfatte fremgangsmåten som en noe arrogant ignorering av Stortingets vedtak.

Et slikt eksempel er utdanning, som var et av de opplistede sentrale temaene i de senere års budsjetter og i Innst. S. nr. 93 for 2004-2005 fra utenrikskomiteen til St.meld. nr. 35 for 2003-2004 om en helhetlig utviklingspolitikk. For kort tid siden ble Innst. S. nr. 20 for 2007-2008 avgitt, og komiteen var enstemmig.

Utdanning er fortsatt aktuelt. I en meddelelse fra FN så sent som 29. november i år vises det til at 25 land mangler mye på å oppfylle tusenårsålet om utdanning for alle, og to tredjedeler av landene er syd for Sahara. I en kommentar fra UNESCO heter det at kvinners leseevne har særlig betydning for barns utdanning og helse, selvfølgelig også for kvinners helse, men at kvinner likevel utgjør 64 pst. av verdens voksne analfabeter, og videre at bistand til utdanning er langt knappere enn de nødvendige årlige 11 milliarder USD, som UNESCO har som mål.

Statsråden har tidligere forklart at utdanning er integrert i mange andre formål. At det ikke nevnes eksplisitt, fører derimot etter vår mening til en nedprioritering, og vil gjøre det vanskeligere å søke om midler til rene utdanningsprosjekt f.eks. innenfor regionbevilgningene. Høyre har derfor stor forståelse for den bekymring som fremkom fra bl.a. Redd Barna under og etter høringene i år.

Sist mandag fulgte jeg debatten om Dokument nr. 3:13 for 2006-2007 om Riksrevisjonens undersøkelse av Norfunds drift og forvaltning. I et innlegg gav statsråden uttrykk for at han syntes det var betimelig med en revisjons-sak om Norfunds manglende oppfølging av Stortingets prioriteringer, og han ville følge det opp med en intensiv dialog mellom departementet og Norfund. Vel og bra, men er det troverdig når heller ikke statsrådets eget budsjettforslag synes å ta Stortinget helt på alvor?

For Høyre er fattigdomsreduksjon og utviklingseffekt retningsgivende for bistanden. Vi erkjenner at utvikling tar tid, men stiller krav til en positiv utvikling mot demokrati og respekt for menneskerettigheter. Komiteens sterke fokusering på miljø og klima står også Høyre fullt bak.

I løpet av de siste seks årene observerer vi at evalueringen av bistanden er blitt bedre. Revisjon og transparens skal ligge i bunnen, og gode beskrivelser av resultatmålene hører med. Det gledelige er at vi etter hvert får forståelse for at det er virkningen av tiltakene som til slutt teller, og at evaluering er noe som krever metodeutvikling, og som må planlegges prospektivt. På dette området vil Høyre fortsatt være krevende.

For tre uker siden var jeg i Kambodsja med Verdensbankens parlamentariknettverk og besøkte bl.a. jordbruksprosjekter som ledd i fattigdomsreduksjon. Noe var positivt, som at bedre rissorter og dyrkingsmåter gav sikrere og større matavlinger. Andre tiltak viste hvor feil virkningen blir når forutsetningene svikter. Svære områder – ja flere hundre tusen mål – i Laos, Kambodsja og i Thailand omplantes nå fra ris til maniok, som etterspørres som biobrensel til utslippsvennlige biler i Vesten. I et land med manglende lovgiving og eiendomsrettigheter fører verdiøkningen til oppkjøp, eller regelrett beslag av landeiendom, fortrengning av matrisen og fortrengning av fattige bønder, som blir enda fattigere, og til sist ender i storbyslummen. Verdien av landets landbruksproduksjon øker kraftig, men hovedintensjonen om fattigdomsreduksjon går i vasken når landet ikke har utviklet en fordelingspolitikk.

Jordbruk er fortsatt en viktig del av utviklingspolitikken, men vi skal vite å kreve rammebetingelser som gir

den tiltenkte slutteffekten – og det er den vi skal bli enda flinkere til å forutse på grunnlag av målrettet evaluering.

Jeg viser til våre øvrige kommentarer i innstillingen, men avslutter med noen betraktninger om utenrikspolitiske utfordringer i 2008.

Med den økende globaliseringen opplever Vesten at også andre verdenshjørner er med og legger premissene. For Norge blir det enda viktigere at internasjonale forpliktende avtaler trygger samkvemmet mellom de store og de små. FN og WTO er viktige arenaer for dette. NATO og EU er de viktigste samarbeidsorganisasjonene i vårt nær-område, og der hører Norge hjemme. Vi støtter vennskapspolitikken overfor Russland, samtidig som vi registrerer landets økende økonomiske og stadig mer synlige militære evne. Samarbeidet blir tryggere når russerne vet at vi er solid forankret i Europa og i NATO.

Så gjenstår det å se om amerikanernes National Intelligence Estimate, som ble fremlagt for to dager siden, og som reviderte oppfatningen av Irans eventuelle atomvåpenprogram, kan bidra til å danne grunnlaget for en endret tilnærming til Iran fra stormaktene og fra Sikkerhetsrådet. I Midtøsten må en varig bedring bygge på en politisk løsning der alle parter er med. Derfor var det positivt at så mange land deltok på konferansen i Annapolis. Det trengs betydelig større ressurser til diplomatisk innsats i regionen, særlig fra USA og EU. Vesten har gjennom de siste 100 år gjort mange tvilsomme inngrep i dette området, ikke minst motivert av de rike naturressursene. Når man vikler seg inn i den ene konflikten etter den andre, gjør man feil om man tror at lokalbefolkningen ikke husker hva som skjedde i de forrige generasjonene. Her må en møysommelig bygge gjensidig respekt og gjennom politisk, interkulturell og interreligiøs dialog styrke moderate og reformvennlige krefter.

Som en brobygger mellom Vesten og islam, blir det avgjørende at EU forstår å knytte til seg Tyrkia – et strengt sekulært land med en muslimsk befolkning. Her er en historisk utfordring; å vise at islam og demokrati er forenlig.

Disse sakene og mange flere, om det gjelder Afghanistan eller Irak, berger for et spennende utenrikspolitisk år med mange utfordringer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marit Nybakk (A) [10:48:56]: Høyre er i innstillingen med på å kutte 40 mill. kr i bistand til Latin-Amerika. Hva mener Høyre bør kuttes? Er det demokratistøtte og miljøtiltak i Andesregionen? Er det støtte til fattige urfolkskvinner? Er det likestillingstiltak?

Høyre har også hoppet på en svært negativ merknad om bistand til Latin-Amerika. Mener virkelig Høyre at bistand til fattige urfolkskvinner eller sikring av regnskogen, og dermed også sikring av livsgrunnlaget til tusenvis av fattige, ikke er fattigdomsorientering? Slik kan man nemlig tolke den merknaden som Høyre vel i siste øyeblikk gikk inn på.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:49:46]: Det er dessverre slik at hvis man mener noe med ordet «prioritering»,

og er blitt enige om å gjennomføre den prioriteringen, så er det andre ting som blir lavere prioritert.

Det oppsiktsvekkende i dette er ikke Høyres holdning til og merknader om Latin-Amerika – det oppsiktsvekkende her er jo regjeringspartienes holdning til og gjennomføring av prioritering av Afrika. Hvis man går inn på vårt budsjettalternativ, vil man se at vi har skånet Afrika, i tråd med de omforente prioriteringer som har hersket i denne komiteen tidligere, både i denne perioden og i den forrige.

Bjørn Jacobsen (SV) [10:50:32]: Det er veldig positivt at representanten Vallersnes seier at Høyre stiller seg fullt og heilt bak det som gjeld miljø og klima i innstillinga. Så kan vi jo lure på korleis vi skal få putta meir pengar inn i dette viktige politikkområdet, for det blir jo ingenting utan at vi puttar pengar inn.

Eg er òg veldig glad for at Høyre skriv at norsk utanrikspolitikk og utviklingspolitikk må sjåast i ein klar og tydeleg samanheng. Ein går så langt som å seie at òg utviklingspolitikken må ta høgd for at energi- og klimaspørsmål er ein del av internasjonal politikk.

Vi kjenner jo alle til det utvida tryggingssomgrepet. Der veit vi at fattigdommen heilt klart står sentralt, og vi veit at det å kjempe mot fattigdom er nyttig i forhold til å skape tryggleik.

Meiner Høyre òg nå at miljø- og klimatrusselen er med i dette utvida tryggingssomgrepet?

Finn Martin Vallersnes (H) [10:51:34]: La det være sagt med en gang at for Høyre ligger det helt klart i bunnen en forståelse av at tusenårsmålene er bunnplanken. Jeg har fremholdt noen av dem i innlegget mitt som vi syntes fortjente spesiell oppmerksomhet.

Så har vi jo gjennom de siste årene gradvis arbeidet frem en bevissthet i komiteen og i Stortinget om andre gjennomgående viktige temaer, som bl.a. endte opp i et forslag om miljøhandlingsplanen. Den satsingen som ligger her nå, med å integrere miljø og klima i både utenriks- og utviklingspolitikken, er – skal vi si – «mainstreaming» av et viktig tema, som vi står helt bak.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [10:52:33]: Jeg har fulgt med i den siste tiden og har registrert at Høyre har vært ganske tydelige på at Regjeringen ikke har satsset tilstrekkelig i nordområdene. Bare for å holde tallene på plass: Med dette budsjettet har vi kommet opp i nesten en halv milliard kroner. Da forventet jeg faktisk å få en kommentar fra Høyre om nordområdene i dette debattinnlegget. Jeg har prøvd å lete i budsjettet og har funnet ut at Høyre har satsset 10 mill. kr utover det Regjeringen har gjort. Tyder det på at Høyre er fornøyd med Regjeringens nordområdesatsing?

Finn Martin Vallersnes (H) [10:53:28]: Jeg tror ikke man behøver å lete så lenge i budsjettet for å finne våre formuleringer om nordområdene. Vi har en omdisponering innen rammen vår, pluss tilførsel av noen få ekstramillioner, som Samuelsen pekte på. Budsjettet har flere

innretninger, ikke minst er det rettet mot forskning i nordområdene. Den svake innsatsen når det gjelder forskning, som er en generell merkelapp på Regjeringen, og vi synes også forskningssiden er manglende i nordområdesatsingen. Det har vi spesielt merket oss.

For øvrig må jeg si at det er andre sider av nordområdesatsingen vi er opptatt av. Noe av det var fremme i debatten under behandlingen av Forsvarsdepartementets budsjett i går. Vi synes reduksjonene blir for store når det gjelder å støtte opp under satsingen vår i nord.

Et annet forhold er jo at vi håper at vi i vennskapspolitikken overfor Russland, som jeg nevnte i innlegget, har en helt omforent og klar holdning til at vi hører hjemme i Europa og i NATO, som gir sikkerhet og er en grunnplanke for vår kontakt med Russland. Der er vi litt usikre på hvor koalisjonen står.

Presidenten: Replikkkordskiftet er over.

Ågot Valle (SV) [10:55:12]: Martin Luther King Jr. sa en gang:

«Menneskelig framgang skjer ikke automatisk og er heller ikke en selvfølge. Vi står nå overfor den kjensgjerning at i morgen er i dag. Vi står ansikt til ansikt med øyeblikkets krav om handling. I livets og historiens gåtefulle gang er det mulig å handle for sent (...). Over de bleke ben og levninger av mange sivilisasjoner står de patetiske ord skrevet: For sent.»

2007 ble det store oppvåkingsåret. Det er ikke lenger mulig å lukke øynene for den store krisa verden står overfor, nemlig menneskeskapte klimaendringer som truer morgendagen. De aller fattigste trues i dag. Ikke noen annen sak haster det mer å gjøre noe med enn akkurat dette. Human Development Report fra UNDP 2007/2008 slår fast at løser vi ikke klimakrisa, når heller ikke verden tusenårsmålene. Ikke bare må verdens rikeste land ta det største ansvaret for å løse klimakrisa ved å få ned CO₂-utslippene, verdens rikeste land må også ta hovedansvaret for at utviklingsland blir satt i stand til å tilpasse seg virkningene av klimaendringene. Når verdens fattigste blir utsatt for tørke, voldsomme uvær, oversvømmelser og miljøbelastninger, gjør dette at de har mindre ressurser til overs for å skape et bedre liv for seg og sine barn. Når den globale oppvarminga endrer værforholda på Afrikas Horn, betyr det at avlingene slår feil, og at mennesker sulter, eller at kvinner og unge jenter må bruke flere timer for å hente vann. Når vi i de rike landa erkjenner at det er nødvendig å tilpasse seg de endringene som uansett kommer, enten det er å redde Bryggen i Bergen eller bygge flom- og rassikring, er det likevel i landsbysamfunn i Bangladesh, ved Ganges eller Nilen og i de voksende byslumområdene i utviklingsland vi finner dem som virkelig er utsatt for stormene og oversvømmelsene.

UNDP-rapporten 2007/2008 peker på de langsiktige skadevirkningene klimasjokket er for den menneskelige utvikling – et eksempel: I Etiopia eller i Kenya har barn som er fem år eller yngre, 36 pst.–50 pst. større sannsynlighet for å være underernært dersom de blir født i en tørkeperiode. Det frarøver dem retten til et verdig liv. Vi i de

rike landa må ta det største ansvaret for å få ned klimautslippene, finne forutsigbare mekanismer for finansiering av teknologi i land som har den samme retten til en verdig levestandard som det vi har, men uten å gå vegen om CO₂-utslipp, og ikke minst finne en mekanisme som sikrer fattige mulighet til å tilpasse seg. Verden må finne fram til finansielle mekanismer som også går utenom bistandsbudsjettene. Det er en utfordring vi har fått, bl.a. fra Kirkens Nødhjelp. Den må vi tenke alvorlig gjennom.

Kampen mot klimaendringene er både lokal og global. Før den brasilianske miljøvernforkjemperen Chico Mendes døde, snakket han om hvilke bånd som bandt hans lokale kamp for å bevare regnskogen, til en global kamp for sosial rettferdighet. Han sa:

«Til å begynne med trodde jeg at jeg sloss for å redde gummitrær. Så trodde jeg at jeg kjempet for å redde regnskogen i Amazonas. Nå forstår jeg at jeg slåss for menneskeheten.»

Da er det bra at det nå kommer signaler om at våre ministre reiser til Bali med budskapet om et krafttak for å redde regnskogen. Det er også et krafttak for biologisk mangfold. I miljøhandlingsplanen er bevaring av biologisk mangfold og bærekraftig naturressursforvaltning prioritert høyt. Bærebjelker er lokal deltakelse, styrking av lokalbefolkningas rettigheter til naturressursene, og et partnerskap mellom organisasjoner som kan miljø her hos oss, og miljøbevegelsen i de fattigste landa. Derfor er jeg glad for at vi i dette budsjettet styrker dette arbeidet.

2007 er også det året da fredsbevegelsen og miljøbevegelsen fant sammen. Symbolet er Fredsprisen til FNs klimapanel og Al Gore. Det fører meg over til en annen stor utfordring.

Komiteen peker på at spredning av masseødeleggelsesvåpen og faren for atomopprustning er en av vår tids største trusler. Med Russlands suspensjon av CFE-avtalen, Bush' angrep på ABM-avtalen og planene om et raketmissilforsvar kan lang tid med konvensjonell nedrustning brytes og rustningskontroll og ikke-spredning stå i fare.

La det være helt klart at ikke-spredning og nedrustning er mål som utfyller hverandre. De kan ikke holdes atskilt. Jeg er glad for at Norge under debatten i FNs generalforsamling om nedrustning og internasjonal sikkerhet tok til orde for et nytt krafttak i arbeidet med å demme opp for atomopprustningen. I kampen mot terror bruker USA Iran som den store fienden. Nå viser det seg at Iran avsluttet sitt atomprogram for fire år siden. Pakistan er pr. i dag et mye mer ustabil land. Landet har atomvåpen, og med en destabilisering i Pakistan kan atomvåpen komme på feil hender og forårsake en virkelig krise.

Regjeringa tar en ledende rolle for å få fortgang i arbeidet med et internasjonal forbud mot klaseammunisjon. Det er løfterikt at over 80 land nå støtter Oslo-erklæringa om å forhandle fram et forbud i 2008. Det er viktig både av humanitære årsaker og for å bidra til gjenoppbygging og utvikling i områder med konflikt og krig. Det har folk i Laos, Afghanistan og Libanon lært.

Frihet fra klimaødeleggelser og fattigdom og frihet fra krig og konflikt er sentrale menneskerettigheter. Kampen

for menneskerettigheter er viktig for Norge. Sånn er det ikke overalt. Et grelt eksempel er Saudi-Arabia: 14. november i år ble en 19 år gammel kvinne, utsatt for gjengvoldtekt, idømt seks måneders fengsel og fysisk avstraffelse i form av 200 stokkeslag. Straffen ble doblet etter at kvinnen gav et intervju og kritiserte rettssystemet og dommen. Saudi-Arabia ratifiserte FNs kvinnekonvensjon i 2004, og det er viktig at norske myndigheter i enhver dialog med saudiarabiske myndigheter er tydelige i forhold til disse grove bruddene på menneskerettigheter.

En viktig internasjonal menneskerettighetskampsak er å avskaffe kriminalisering av homoseksualitet. Hovedutfordringa i arbeidet mot disse menneskerettighetsbruddene har vært og er fortielse. Overgrepene hemmeligholdes på grunn av det sosiale stigmaet homofili er forbundet med. Dette medfører at overgrep verken rapporteres, etterforskes eller kritiseres. Stigmaet har også ført til at homorettighetsorganisasjoner ofte har jobbet alene. I desember i fjor la Norge i FNs menneskerettighetsråd fram en uttalelse der diskriminering på grunnlag av seksuell orientering og kjønnsidentitet fordømmes. 54 land på tvers av alle regioner var med på uttalelsen. Regjeringa har utpekt kampen mot diskriminering på grunnlag av seksuell orientering som et særlig innsatsområde i menneskerettighetsarbeidet. Det er jeg stolt over.

Sikkerhetsrådets resolusjon 1612 fra 2005 setter fokus på barn som ofre for krig og konflikt. Resolusjonen oppfordrer til at barns perspektiv, beskyttelse og rettigheter integreres i alle fredsprosesser, i gjenoppbygging og i programvirksomhet. I tillegg oppfordrer den land til å iverksette tiltak for å hindre bortføring av barn og bruk av barn som barnesoldater. Land som gir økonomisk utviklingshjelp, oppfordres til å styrke nasjonale institusjoner og lokale sivile samfunnsorganisasjoner, slik at disse kan settes i stand til å drive talsmannsarbeid, beskyttelse og rehabilitering for barn som utsettes for konflikt og konsekvensene av disse. Regjeringa understreker også hvor viktig det er å gi utdanning til barn i konflikt.

Dette arbeidet kan knyttes opp mot en videreføring av Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Her i Norge har vi en nasjonal handlingsplan som skal følge den opp internasjonalt. Det er viktig at vi kobler arbeidet til å gjelde både kvinner og barn. Vi vet at kvinner og barn utnyttes kynisk og blir ofre for vold og overgrep.

Det sivile samfunnet, de utenomparlamentariske bevegelsene som utfordrer oss og skaper debatt, er en viktig del av vårt demokrati. De får statlige bidrag for å støtte bevegelsene i sør og for å drive informasjon her heime. For SV er det viktig at støtte ikke fører til at systemdebatten stilner. Vi trenger debatten rundt WTO, IMF og Verdensbanken, f.eks. Derfor er vi i SV spesielt glade for at det nå opprettes en ny tilskuddsordning til debatt og informasjon om globalisering. Det vil de nye bevegelsene nyte godt av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:05:41]: Representanten Valle hadde en henvisning til at Iran nå ser ut til ikke å ha

gått inn på veien til atomvåpen. At det stoppet i 2003, er basert på amerikansk etterretning. Det kunne vært interessant å høre SVs synspunkt på etterretteligheten til amerikansk etterretning, men jeg skal la det ligge.

Representanten Akselsen tok opp i et svar til representanten Vaksdal at det kun var i Vaksdals hode at det var en forvirring i SV om engasjementet i Afghanistan. Kan representanten Ågot Valle forsikre Stortinget om at det i SV er bred støtte for vårt engasjement i Afghanistan, inkludert den militære delen?

Ågot Valle (SV) [11:06:26]: Ja, det er grunn til å tro på amerikansk etterretning, som nå kommer med klare signaler om Iran. Amerikansk etterretning advarte også sterkt mot invasjonen – eller grunnene til invasjonen – i Irak, en invasjon som Fremskrittspartiet var en ivrig støttespiller for.

Så gjaldt det støtten til Afghanistan. Ja, det er stor enighet om støtte til Afghanistan. Men det som bekymrer meg, er at debatten rundt strategiene for hvordan man når fram til fred og stabilitet i Afghanistan, er nesten fraværende. Den er også nesten fraværende i Fremskrittspartiet, ettersom jeg skjønner. Vi må ha en grundig debatt rundt strategien – om den fører fram for afghanerne. Det er jo det vi må være opptatt av: at afghanerne får et bedre liv. Jeg ser fram til en vitalisering av den debatten.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:07:50]: Jeg tror, i motsetning til representanten Valle, at det er en ganske klar og omforent oppfatning innen opposisjonspartiene om nødvendigheten av å kombinere sivile og militære og sikkerhetsmessige operasjoner i Afghanistan. Det fremgår bl.a. av det forslaget som legges frem i dag av partiene. Men en etterlyser altså en helhetlig fremstilling fra regjeringssiden.

Det er etter operasjonene i Irak de senere årene blitt ganske tydelig at her i huset er det bred enighet om at det skal ligge FN-mandat i bunnen for operasjoner av den typen. Nå har det vært en del uttalelser fra SV-representanter i den senere tid når det gjelder engasjementet i Afghanistan, som tyder på at en kanskje ikke synes at det er like relevant i den sammenhengen. Det får meg til å spørre om det er slik at SV forbeholder seg retten til å vurdere hvilke FN-mandater en egentlig synes er legitime.

Ågot Valle (SV) [11:08:52]: Det ligger et klart FN-mandat bak ISAF-engasjementet, og det var også grunnen til at SV i sin tid støttet ISAF-engasjementet for stabilisering i Afghanistan. Nå synes vi at det er på tide at vi har en debatt for å diskutere utviklinga i Afghanistan. Det er jo et faktum at den krigen mot terror som USA tok til orde for og gjennomførte i Afghanistan, og med støtte fra regjeringspartiene den gangen, har ført til en større oppslutning om Taliban. Det er grunn til å begynne å diskutere om vi må ha en helhetsstrategi som henger sammen, som gjør at vi bruker mer midler til utvikling, så afghanerne kan få et bedre liv, og se på hvem det er som må bringes inn i fredsforhandlinger, så vi kan nå fram til fred i Afg-

hanistan. Det er komplisert, men her må alle komme til bordet.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:10:13]: Det er bred enighet om at økt handel er en viktig vei ut av fattigdom, og at Norge må bidra til det. Når det kommer til handling, er det vanskeligere. Den forrige regjeringen gjennomførte fri markedsadgang og tollfrihet til Norge for 29 av de minst utviklede landene. Den nye regjeringen varslet at den ville følge opp dette. Men det måtte et representantforslag til fra Kristelig Folkeparti for å få fram det som nå ligger i budsjettet om reduserte barrierer for handel med 14 utviklingsland. Det som vi på mange måter har opplevd til nå, er at Regjeringen sleper bena etter seg. Nå har de satt foten ned i forhold til et åpenbart riktig forslag om å inkludere Swaziland på denne listen og Kristelig Folkepartis forslag om å inkludere India, Pakistan, Vietnam og Nigeria. Hva er årsaken til at Regjeringen er så motvillig og faktisk nå har satt foten ned for å øke tollfriheten til Norge for de fattigste landene?

Ågot Valle (SV) [11:11:17]: Det er riktig at handel kan føre til reduksjon av fattigdom i land. Derfor har vi nå latt 14 nye land komme inn under GSP-ordninga. Men handel må også diskuteres i annet lys. Handel må kombineres med politisk handlingsrom – det samme som det vi hadde. Handel må kombineres med handelsrettet bistand, som jo Regjeringa tar til orde for i dette budsjettet, og har kommet med en handlingsplan som har tre viktige pilarer, nemlig kvinner og handel, «good governance» og regional handel. En nylig omtalt rapport viser nettopp at skal land, spesielt i Afrika, komme seg ut av fattigdommen, må det mer regional handel til. Det er råd som vi skal lytte til.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:12:57]: Utenriksbudsjettet gir grunnlag for å føre en aktiv norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Det trengs – både i øst, i vest og i sør.

Hos vår nabo i øst Russland er valget til Dumaen gjennomført på en måte som møter kritikk fra internasjonale observatører med OSSE i spissen. President Putin har ganske sikkert bred støtte, men opposisjonens vilkår under valgkampen står ikke til godkjent. Det er en lang vei å gå både i arbeidet for demokrati, menneskerettigheter og miljø i vårt store naboland i øst. Med StatoilHydros andel i Sjtokman-utbyggingen blir norsk næringsliv trukket med i en tung satsing i nord, men det kan by på krevende utfordringer både når det gjelder miljø, teknologi og andre forutsetninger for samarbeidet.

Det skjer altså en ambisiøs tyngdeforskyvning mot øst, men det er trist å se at Regjeringen samtidig nedprioriterer samarbeidet med Midtvesten, kjerneområdet for norsk innvandring til Amerika. I denne store regionen i hjertet av USA har det norske generalkonsulatet i Minneapolis spilt en viktig rolle for nettverksbygging og samarbeid på områder som utdanning, forskning, teknologi- og næringslivssamarbeid. Kristelig Folkeparti er ikke enig i Re-

gjeringsens plan om å legge ned det norske generalkonsulatet. Vi vil derfor stemme for forslaget om at det opprettholdes. Jeg appellerer til utenriksministeren om å revurdere denne ukloke beslutningen.

Det er likevel på aksene nord-sør vi finner de største utfordringene. Innen utviklingspolitikken er det heldigvis bred enighet i komiteen på de fleste områder, og det er bra. Men det er tre stridspunkter jeg særlig vil fokusere på: handelspolitikken, som var nevnt i siste replikkordskifte, opptrappingen av bistanden og innretningen av utviklingssamarbeidet.

Kristelig Folkeparti ser u-landenes handelsvilkår som en viktig del av utviklingspolitikken. Fattige land må få økte inntekter fra handel med andre land.

I vår fikk vi bred støtte til et Kristelig Folkeparti-forslag om å gi tollfritak. Det er siden fulgt opp for en del små, fattige u-land. Men jeg hadde trodd at vi skulle komme lenger. I finansinnstillingen gikk Kristelig Folkeparti og andre opposisjonspartier inn for å gi tollfritak også for noen større u-land. Regjeringspartiene gikk imot forslaget.

Så trodde jeg vi iallfall skulle få med oss regjeringspartiene på et initiativ for å gi det lille, fattige Swaziland bedre kår gjennom tollfritak. Vi fikk overbevisende opplysninger i høringen i komiteen om at det var en rimelig konsekvens av Regjeringens eget forslag i budsjettet. Men der tok jeg feil. Regjeringspartiene sa nei til å være med på merknaden om dette som nå står i utenrikskomiteens innstilling. Opposisjonspartiene støtter forslaget. Regjeringspartiene synes å ha valgt rollen som bremsekloss. Jeg skjønner på Ågot Valles replikk svar at det er mangel på handlingsrom det dreier seg om. Jeg tror vi kjenner lusa på gangen. Her har Senterpartiet brukt sin vetoret. Det er sannheten, og det kan like godt innrømmes først som sist. Det er beklagelig, for jeg tror egentlig det er et bredt flertall for disse forslagene i denne sal som ikke kommer til uttrykk. Jeg tror ikke dette standpunktet er liv laga særlig lenge, og jeg vil derfor spørre statsråd Solheim, som skal ha ordet senere i debatten, om han er enig i at også Swaziland bør få tollfritak for sin eksport til Norge.

I Regjeringens politiske plattform gis det et løfte om «at bevilgningene til utviklingssamarbeid når målet om 1 prosent av BNI og at innsatsen deretter trappes ytterligere opp i perioden».

I finanskomiteens innstilling om statsbudsjettet fremmet Kristelig Folkeparti i samsvar med denne forpliktelsen et forslag om å øke bistandsrammen med 458 mill. kr, slik at bistanden kunne nå målet om 1 pst. av BNI. Dessverre ble forslaget nedstemt av regjeringspartiene.

2008 er siste sjanse til å nå første del av løftet, dvs. 1 pst. Og året 2009 er siste sjanse for å innfri annet ledd i Soria Moria-løftet, nemlig «at innsatsen deretter trappes ytterligere opp i perioden».

Kristelig Folkeparti har – som eneste parti – foreslått å innfri 1 pst.-målet i 2008. Vi skulle gjerne hatt støtte av flere.

I Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett foreslo vi å øke bistanden så 1 pst.-målet blir nådd. Vi foreslo tollfritak for flere u-land for å fremme handel. Vi foreslo økte

bevilgninger til de fattigste landene i Afrika og betydelig mer midler til utdanning, helse, landbruksutvikling og miljørettet utviklingssamarbeid. Og Kristelig Folkeparti foreslo en kraftig styrking av bistanden via frivillige organisasjoner, for å nevne hovedpunktene.

Siden forslaget om 1 pst. av BNI til bistand ikke ble vedtatt, må vi i utenrikskomiteens innstilling selvsagt forholde oss til den lavere ramme det er flertall for. Innenfor denne foreslår Kristelig Folkeparti å styrke regionalbevilgningen til Afrika med 100 mill. kr, og vi vil gi 105 mill. kr mer enn Regjeringen til budsjettkapitlet for sivilt samfunn – de frivillige organisasjonenes bistandsinnsats. Av denne påplussingen går 90 mill. kr til frivillige organisasjonenes utviklingsbistand, 5 mill. kr til Fredskorpset, 8 mill. kr til de frivillige organisasjonenes opplysningsarbeid og 2 mill. kr til økt demokratistøtte.

Dessuten vil Kristelig Folkeparti styrke den uavhengige bistandsevalueringen med 15 mill. kr ekstra for å bidra til kvalitetssikring og øke bevilgningen for demokratistøtte til de politiske partienes arbeid i u-land.

Alle disse omfordelingsforslagene står Kristelig Folkeparti og Venstre sammen om. Det er positivt. Også Høyre har varslet her i dag at de subsidiært vil stemme for disse endringsforslagene. Det er også positivt. Forslagene anviser etter vårt syn en bedre innretning av utviklingspolitikken, med større vekt på fattigdomsorientering, større geografisk konsentrasjon og en bedre strategi for å gjøre vårt til at FNs tusenårsmål blir nådd.

Vi har notert oss at regjeringspartiene kommer oss et lite stykke i møte. Det blir flertall for 35 mill. kr mer til de frivillige organisasjonene enn Regjeringen foreslo, og det blir flertall for 5 mill. kr mer til Fredskorpset. Det er små skritt, men det er skritt i riktig retning.

Det underer meg at Regjeringen først etter at St.prp. nr. 1 er lagt fram, kommer med forslag om en styrking av den sivile bistanden til Afghanistan. Det tyder på et behov for både mer langsiktig planlegging og en bedre samordning av innsatsen i dette fattige og krigsrammede landet. Vi hører mye fra Regjeringen og i media om den militære innsatsen, og det er nødvendig, men vi hører altfor lite om den sivile nasjonsbyggingen. Innsatsen der står også tilbake å ønske. Den må styrkes. Derfor vil jeg på vegne av alle opposisjonspartiene – Fremskrittspartiet Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre – fremme følgende forslag, som jeg tar opp her:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte legge fram for Stortinget en samordnet plan for utviklingen av Norges bidrag til Afghanistan, herunder den sivile utviklingsbistanden og bidragene til den politiske stats- og nasjonsbyggingen i landet.»

Etter å ha hørt representanten Ågot Valles innlegg her i dag er jeg overbevist om at dette forslaget vil få regjeringspartiet SVs tilslutning, og forhåpentligvis alle regjeringspartienes tilslutning.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å ha en helhetlig utviklingspolitikk. Bistand alene er aldri nok. Vi må ha en sammenheng i politikken og gi bidrag både til en mer rettferdig handel, til gjeldslettelser og en rekke andre tiltak ved siden av å øke bistanden. De industrialiserte landene,

som har hovedansvaret for de menneskeskapt utslippene som har bidratt til klimaproblemene, må selv ta ansvar for å få en kraftig reduksjon av de skadelige utslippene av klimagasser og forurensning som bidrar til f.eks. ismeltingen i Arktis og temperaturøkningen. Dette vil koste mye, og vi må ikke ta penger avsatt til bistand for verdens fattigste for å løse disse globale problemene som de rike land har skapt. Dette prinsippet er slått fast i innstillingen som utenrikskomiteen avgav, og som var enstemmig på de fleste punkter, med utgangspunkt i utviklingsministerens redegjørelse i juni. Jeg forutsetter derfor at dette er retningsgivende for Regjeringens politikk framover.

Bistanden må brukes til sosial og økonomisk utvikling, spesielt for verdens fattige land og folk. Der trengs den uavkortet. Det er med en slik innstilling Norge må øve sin innflytelse på dette området på det viktige møtet i Bali, som nå er påbegynt, og som Norge vil delta i med høye ambisjoner.

For øvrig tar jeg opp forslag fremmet av Kristelig Folkeparti i innstillingen.

Presidenten: Representanten Dagfinn Høybråten har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A) [11:21:48]: Jeg er glad for at representanten Høybråten fra Kristelig Folkeparti deler de rød-grønnes holdning til at vi må øke vår bistand til de fattige i verden. Samtidig har vi i høst sett at Fremskrittspartiet har vært på frierfotter og bl.a. har villet ha med Kristelig Folkeparti på laget for å få et alternativ til den sittende regjering, og det er et parti som kutter på hjerteområdet til Kristelig Folkeparti med 10 milliarder kr. Hvordan vil representanten Høybråten karakterisere et slikt kutt, og vil representanten Høybråten og Kristelig Folkeparti være garantist mot kutt i bistand til de fattigste, uansett hvilket alternativ Kristelig Folkeparti skulle velge?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:22:44]: Med fare for å bruke et ord som står på presidentens liste, så vil jeg bruke det med utgangspunkt i utsagn fra en tidligere statsminister, som er aktuell i mediene i dag, Gro Harlem Brundtland, og kalle det for hjerterått. Jeg vil vise til Kristelig Folkepartis politiske regnskap etter å ha sittet i regjering, senest i de siste fire årene, hvor vi har slåss for og fått gjennomslag for en årlig års økning av norsk bistand.

Kristelig Folkeparti står alltid på parti med de fattigste, og de som vil være på parti med Kristelig Folkeparti, må stå på parti med de fattigste.

Presidenten: Presidenten har inga liste der ordet «hjerterått» står oppført.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:23:37]: Tradisjonelt har bistand gått frå velgjerd til statleg bistand til det vi no meir kallar for utviklingspolitikk. Eg er veldig glad for at også Kristeleg Folkeparti stressar at miljø og klima er viktig og bør inn i denne politikken, samtidig som Kristeleg Folkeparti er god til å problematisere den tradisjonelle bistan-

den, at det kan vere eit misforhold mellom tradisjonell bistand og det nye som kjem. Men det er jo i opposisjon ein er som mest kreativ – i alle fall veit eg litt om det. Kva slags idear har Kristeleg Folkeparti hanka opp når det f.eks. gjeld å skaffe meir pengar til dei nye utviklingspolitikkområda som miljø og klima, slik at det ikkje skal bli til ulempe for dei meir tradisjonelle områda som landbruk og fattigdomsbekjemping? Vi veit alle saman at vi brukar i verda ca. 1 000 milliardar dollar på våpen, 300 milliardar dollar på eksportsubsidiar, og så er det smular til bistand: 50 milliardar dollar. Kvar ser Kristeleg Folkeparti for seg at vi kan hente meir pengar til dette med klima- og miljøspørsmål?

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:24:45]: La meg først si at det at man satser på miljø i bistandspolitisk sammenheng, ikke er noe som er funnet opp av SV, verken i kreativ opposisjon eller i såkalt ansvarlig posisjon i regjering. Sahel-programmet, som ble satt i gang under daværende bistandsminister Reidun Brusletten på 1980-tallet, er et godt eksempel på miljørettet bistand knyttet til forandringer i naturrammebetingelsene for de fattigste.

Jeg takker for invitasjonen til å være med og saldere klimaforliket her i Stortinget. De forhandlingene bør snart komme i gang, og der står Kristelig Folkeparti bak kravene om en betydelig økt satsing bl.a. i forhold til regnskog. Kristelig Folkeparti kommer til å stå som en påle for at de pengene ikke skal tas fra bistand til verdens fattige. Ut fra det som er sagt, regner jeg med SVs fulle støtte til det prinsippet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:26:17]: Regjeringen har som mål å øke bistandsbudsjettet til over 1 pst. av BNI i denne regjeringsperioden. Dette er også målet i Senterpartiets prinsippprogram. Vi er på god vei med en bevilgning på 0,98 pst. i dette budsjettet.

Samtidig er det en utfordring når norsk økonomi vokser så fort at departementets evne til å forvalte, evaluere og overvåke så raskt økende budsjett er begrenset. Det er tross alt viktigere at utviklingshjelpen kommer fram dit den er tiltenkt, enn at vi når et bestemt prosenttall. Bare fra 2007, saldert budsjett, til 2008 har det vært en økning på nesten 1,5 milliarder kr, og norsk utviklingshjelp er nå på 22,3 milliarder kr.

Representanten Høglund var i sitt innlegg inne på utviklingshjelp i et tilbakeskuende perspektiv. Jeg synes det er mer interessant å se hva vi har lært av det som har skjedd i tidligere tider, og hvor vi står nå.

Jeg konstaterer at utviklingshjelpen holder på å endre karakter globalt og i Norge. Med FN's tusenårs mål øker bistanden rettet mot fattigdom der det er skjeve fordelingsmekanismer – globalt og nasjonalt. Vi øker bistand for å sikre vaksiner og tilgang på medisiner, som har blitt Norges hovedsatsingsområde gjennom statsministerens deltakelse i det internasjonale GAVI-fondet og GFATM, det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose

og malaria. Norge har lovet 5 milliarder kr til vaksinealliansen GAVI fram mot 2015. Det er satt av nesten 1,4 milliarder kr for 2008, og det er spesielt rettet inn mot tusenårsmaal nummer 4 og 5, mot kvinner, barn og helse. Også oppfylld av de andre tusenårsmaale ne får økt oppmerksomhet fra Norge i dette statsbudsjettet.

Jeg vil likevel understreke at vel så viktig er det at vi klarer å få til støtte til at landene kan hjelpe seg selv til varige samfunnsmessige endringer som kan styrke egen evne til å redusere fattigdom og sikre helse, utdanning og rent drikkevann. Posten Næringsutvikling, inkludert jordbruksbistand, er økt med 69 mill. kr i 2008-budsjettet og er på nesten 8 milliarder kr totalt. I tillegg ligger det en del støtte til næringsutvikling bl.a. under Olje for utvikling, miljø og kvinneverretet bistand og de regionale bevilgninger.

Som Stortinget bemerket ved behandlingen av St.prp. nr. 1 i fjor, har det lenge vært populært å anbefale ensidig åpning av markeder gjennom redusert toll og eksportorientering og ensidig åpning for investeringer, mens det som manglet, var etablering av produksjonskapasitet både for egne markeder og eksport.

Et samlet storting har nå to år på rad bekreftet at det er styrking av produksjonskapasiteten, bearbeiding, sysselsetting og velferdsutvikling som må få prioritet i norsk næringsrettet utviklingsarbeid.

Regjeringens økte støtte til handelsrelatert bistand vil måtte påvirkes av dette perspektivet. Dermed er det naturlig at økt støtte går gjennom organisasjoner som genuint kan bidra, slik som FN-organisasjoner og mellomstatlige organisasjoner for utviklingslandene.

Når jeg legger så stor vekt på dette perspektivet, gjør jeg det ikke minst fordi det som har vært påpekt i en årrekke av utviklingsekspertene og praktikere, nå er bekreftet av funn i UNCTADs rapport om MUL-landene som kom ut i sommer. UNCTAD bekrefter at en har fokusert for lite på å skape produksjon og komparative fortrinn i utviklingsland. Tanken har vært at de skulle fortsette med å gjøre det de var best til, helt fra kolonitidens dager, nemlig å produsere billige råvarer for industrilandenes markeder.

UNCTAD forteller oss at tross økte utenlandske investeringer i Afrika og Asia har ikke dette ført til økt sysselsetting og velferd i disse landene der det ikke har vært en aktiv næringspolitikk som har sikret krav om lokalt innhold, teknologi- og kunnskapsoverføringer. Fra å stille minimale krav til at utenlandsinvesteringer skal ivareta nasjonale behov for bearbeiding, næringsklynger og sysselsetting, foreslår nå FN en aktiv næringspolitikk.

I Afrika er erfaringene det som vi kunne ha forutsett, at kontinentets såkalte komparative fortrinn er å la utenlandske investorer utvinne råvarer og eksportere det et annet sted for bearbeiding. Selv om utenlandske investeringer kan gi skatteinntekter til landet, kan skatt aldri veie opp for at et land ikke har aktiviteter i produktive sektorer.

I mange asiatiske land som UNCTAD viste til, hadde investeringene kommet nederst i produksjonskjeden for tekstiler, der det bare trengtes billigst mulig arbeidskraft med minst mulig krav til arbeidsmiljø. Til og med de land som hadde prøvd å satse på videreutdanning av tekstilar-

beidere, hadde erfart at det ikke var det de utenlandske investorene hadde bruk for. De hadde bruk for billig ufaglært arbeidskraft. Bare i land med aktiv næringspolitikk og krav til investorene hadde en lyktes i å øke reallønnen til tekstilarbeiderne.

På basis av erfaringer konkluderer UNCTAD med at industriell utvikling og teknologioverføring må skje i tre faser. En der en stiller krav til kunnskaps- og teknologioverføringer når utenlandske investorer kommer til landet. Dermed teknologioverføring gjennom såkalt «reverse engineering». Til slutt vil landene være i stand til å forske og utvikle teknologi på egen hånd.

Derfor trengs det virkemidler som er kjent fra vår egen historie, og det trengs sterke organisasjoner som kan sørge for at dette skjer. Men det er også nødvendig at utviklingslandene har anledning til å bruke slike virkemidler uten å bli hindret av multilaterale og bilaterale regelverk. Derfor har Regjeringen i Soria Moria-erklæringen stadfestet at Norge skal jobbe for at utviklingsland ikke skal fratas muligheten til å bruke virkemidler som også har bidratt til å gjøre Norge til en velferdsstat. Et slikt politisk handlingsrom er en av de lovnadene som WTOs Doha-agenda har forespeilet utviklingslandene.

Senterpartiet er fornøyd med at det er så sterk støtte til satsing på landbruksbistand som en del av norsk støtte til næringsutvikling. Swaziland, som har vært nevnt mange ganger her i dag, er et eksempel på et land med et vellykket program for landbruks- og næringslivsbistand i samarbeid med norsk næringsliv. Det er en slik utviklingshjelp Senterpartiet mener at vi bør styrke. Swaziland får nå økt markedsadgang gjennom EFTA-SACUs frihandelsavtale. Videre har Swaziland gode muligheter til å styrke sin markedsandel i den regionale handel i SACU, COMESA og EU, med nye, gode produksjonsrutiner og system for å oppfylle høye helse- og miljøstandarder.

Senterpartiet mener at dette er et eksempel på hvordan man kan skape komparative fortrinn i et land som ellers ville være avhengig av råvareeksport. Det er også et eksempel på styrking av fattige småbønder uten forhandlingsmakt i sine samfunn og i verdensmarkedet. Det er slik Senterpartiet mener at vi bør jobbe i norsk utviklings-samarbeid. Styrking av forhandlingsmakt til lokale aktører, i næring og i sivil samfunn – og selvfølgelig spesielt kvinner – er en integrert del av slike suksesshistorier og av den nordiske modellen som Regjeringen følger og vil følge videre.

La meg slutte dette innlegget med å si at Senterpartiet er fornøyd med Regjeringens profil i utenriksbudsjettet, og videre at vi er fornøyd med de presiseringer som har framkommet gjennom Stortingets behandling.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [11:36:36]: Representanten Samuelsen skryter av de prosjektene som har bidratt til gjøre Swazilands bønder konkurransedyktige, og som har

gjort at de har kommet opp på et høyere nivå, og han refererer til EFTAs frihandelsavtale og mulighetene for økt handel i SACU. Men jeg forstår fortsatt ikke det essensielle. Hvorfor er det et problem for Norge å øke importen fra Swaziland? Kan Samuelsen forklare meg det?

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:37:11]: Jeg vil innledningsvis understreke at Stortinget er enig i behandlingen av St.prp. nr. 1 i fjor, der vi satset på Afrika og dette med produksjon og handel.

Stortinget har videre akseptert en utvidelse av listen over de land som skulle basere seg på OECDs liste, og som igjen var basert på BNP pr. innbygger. I dette tilfellet kom altså Swaziland på den gale siden av streken.

Men jeg skal være ærlig og innrømme at jeg hadde foretrukket at Regjeringen hadde valgt andre kriterier for utvidelsen, kriterier basert på regionale tollunioner, og spesielt på FNs Human Development Indicators, som ville ha plassert Swaziland på en annen plass. Men jeg understreker: Dette er en akseptert liste som departementet har brukt, og som Stortinget har godkjent.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:38:33]: Enhver i denne sal som har noen forbindelser til Midtvesten, har vel ikke unngått å få med seg Regjeringens beslutning om å nedgradere generalkonsulatet i Minneapolis. Jeg merker meg at flertallet i merknader sier at båndene til Midtvesten er av stor betydning, og at man vektlegger at man skal ha viktige og nære forbindelser også framover. I tillegg sies det at man skal ta inn «lokalt ansatt personell». Så er det vel ikke så mye penger å spare på nedgraderingen heller. Da er det kanskje symbolet som gjenstår, nemlig nedgraderingen, som jeg tror allerede har gitt oss tap av goodwill og omdømme i området.

Så mitt spørsmål til Samuelsen er da: Hvordan skal denne nedgraderingen forstås, og er den etter Senterpartiets hjerte?

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:39:38]: Igjen skal jeg være ærlig og gi uttrykk for at det hadde vært ønskelig at vi kunne ha bevart de to stasjonene som nå er nedgradert. Men Regjeringen stod overfor det kjente valget: Vi har gitt en ramme. Det var påtrykk for å få inn Spania på grunn av den store norske kontingenten som er der, som er betydelig, samt Kina, som har utviklet seg til en handelspartner av dimensjoner for Norge. I valget mellom disse landene måtte en dessverre la dette gå ut over Minneapolis og Edinburgh. Det er den enkle, men samtidig vanskelige forklaring.

Presidenten: Flere har ikke bedt om replikk.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:40:49]: Hovedprofilen i Venstres merknader og omdisponeringer er å fremme kvalitet på bistanden og å styrke mottakerorientering. Utviklingslandene skal selv bestemme over og eie sin utvikling.

Videre ønsker vi å styrke konsentrasjonen av den samlede bistandsinnsatsen så vel tematisk som geografisk.

Norge gir i dag bistand i en eller annen form til 116 land, noe som er for mye. Å spre bistanden så tynt utover kan svekke effektivitet og kvalitet.

Vi har dessuten lagt inn forslag til omdisponeringer for å styrke miljørettet utviklingssamarbeid. Vi mener at ny satsing på klimatiltak ikke må gå på bekostning av gjennomføring av handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid. Den retter fokus mot bl.a. tilgang til rent vann og biomangfold. Videre mener vi det er viktig at satsingen på forebyggende klimatiltak ikke må gå på bekostning av å hjelpe fattige land til å tilpasse seg klimaendringer. Disse er i hovedsak forårsaket av rike land. Dessuten bør miljøets synliggjøres bedre i budsjettet. I dag er den spredt på en rekke kapitler og poster, noe som gir noe dårlig oversikt.

Jeg har lyst til å framheve at vi vil satse mer enn Regjeringen på å kanalisere bistand gjennom det sivile samfunn.

Det er blitt hevdet, bl.a. av representanten Akselsen, at vi kutter i de samlede bevilgninger i bistandsbudsjettet i vårt alternative budsjett. Men Venstre kutter ikke i bistanden. Vi foreslår å ta imot 150 flere kvoteflyktninger fra FN, noe som medfører ODA-godkjente inntekter, og som regnes inn i en samlet bistandsinnsats.

Før jeg kommenterer enkelte temaer nærmere, vil jeg si litt om politiseringen av bistanden. Dette er blitt et tema i forbindelse med årets budsjetttrunde. Jeg er langt på vei enig med utviklingsministeren når han sier at «politikk er det vesentligste i all bistand». En nøytral bistand hevet over politikken tror jeg er en ren illusjon. Samtidig vil jeg advare noe mot den politiseringen vi nå er vitne til.

For det første bidrar flere av utviklingsministerens initiativ til å fjerne ham fra den felles utviklingspolitiske plattform som de fleste politiske partier bekjenner seg til. Jeg tenker her først og fremst på tusenårsmålene. Som et resultat av dette oppstod det tvil om han anser tusenårsmålene som grunnlag for Regjeringens utviklingspolitikk. Dette ble satt på spissen under debatten om hans utviklingspolitiske redegjørelse. Han slo her fast at tusenårsmålene fortsatt utgjør grunnlaget. Dette var en nyttig avklaring.

For det andre vil jeg påpeke mottakerorientering. De fleste er enige i at utviklingslandene selv skal bestemme over og eie sin utvikling. Den skal ikke styres fra giverland som direkte eller indirekte kan presse sine egne politiske prioriteringer på samarbeidsland. Intensjonene kan være de beste, men det overordnede hensynet til mottakerorientering kan svekkes.

Venstre går inn for at retorikken om mottakerorientering i større grad følges opp i praksis. Mer konkret må samarbeidslandenes mulighet og evne til å foreta egne valg og styre sin egen utvikling styrkes. Dette forutsetter at det er et godt styresett i samarbeidslandene, eller at vi bidrar til det når det ikke er tilfellet. Videre forutsetter det en god balanse mellom stat til stat-støtte, hvor samarbeidsland kan påvirke sammensetningen av bistanden, og den tematiske bistanden, hvor de tematiske prioriteringene er foretatt i Oslo.

Dette griper inn i selve strukturen til bistandsbudsjettet. Politiske styringssignaler legges inn i budsjettet, noe den rød-grønne regjeringen i stor grad har fulgt opp. Dette binder budsjettet opp i prioriteringer som avspeiler og profilerer Regjeringens politikk. Regjeringen har også plassert relativt store beløp i generelle poster som gir frihet til å disponere midler ut fra løpende politiske vurderinger. Dette fremmer nødvendigvis ikke mottakerorienteringen.

Venstre er derfor blant de partier som i budsjettinnstillingen ber om en gjennomgang av budsjettstrukturen. Vårt anliggende er bl.a. å belyse hvordan den kan innrettes for å fremme samarbeidslandenes mulighet til å styre sin egen utvikling. Siktemålet er å finne fram til en god balanse mellom å bruke bistandsbudsjettet til å gi politiske styringssignaler og å gi tilstrekkelig fleksibilitet for at samarbeidsland selv kan styre og eie sin utvikling.

De folkevalgte organene bør så langt som mulig bestemme landets utviklingsmål. Dette gir demokratisk forankring og legitimitet. Vi bør derfor søke å unngå at bistandssamarbeid og andre relasjoner til fattige land undergraver posisjonen til folkevalgte myndigheter.

Jeg er glad for at flere er blitt mer opptatt av kvalitet på bistanden. En gjenganger i norsk bistandsdebatt er målet om å gi 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til bistand. Norge er verdensmester på dette området, noe som har ført til mye oppmerksomhet om kvantitet – og kanskje ikke fullt så mye om kvalitet. Venstre har som mål å øke bistanden til 1 pst., men ønsker samtidig mer oppmerksomhet på kvaliteten.

Jeg har derfor merket meg Riksrevisjonens nylige kritikk av norsk bistandsforvaltning for manglende rutiner for kontroll og dårlig mål- og resultatoppnåelse. Jeg har videre merket meg NORADS rapport: «Bistanden virker, men ikke godt nok». Dette er første gang en slik omfattende resultatrapport framlegges. Den peker på at bistand bare i begrenset grad bidrar til økonomisk vekst. Derimot bidrar den i betydelig grad til menneskers og staters overlevelse og utvikling.

Bistanden har særlig bidratt til høyere levealder, bedre helse og utdanning. Generelt vises det til at bistand gir best resultater når Norge samtidig involverer seg i politisk dialog, i faglig programutvikling og i konkret innsats der lokale krefter etterspør resultater.

Dette er viktige erkjennelser. Bistanden virker, bl.a. med hensyn til å fremme helse, kvinners situasjon og utdanning.

Jeg håper at disse og lignende rapporter bidrar til en vedvarende oppmerksomhet om kvalitet på bistanden. Et viktig verktøy for å fremme kvalitet er å styrke evaluering og resultatrapportering. Informasjon som dette frambringer, bør på en systematisk måte inngå i beslutningsgrunnlaget for framtidig bistand.

Et problem her er at Regjeringens gode intensjoner ikke følges opp med tilstrekkelige ressurser. Det ble i 2006 brukt 12,6 mill. kr på sentral, uavhengig evaluering i NORAD, mot 20 mill. i 2007. Men dette er forsvinnende små beløp når man vet at bistandsbudsjettet har vokst til over 22 milliarder kr. Jeg mener det er disse uavhengige

evalueringene som er det viktigste verktøyet for å sikre en høy kvalitet på bistanden. Vi må bli bedre til å lære av våre feil og av det som gir gode resultater.

Vi må dessuten stille realistiske forventninger til bistanden. Norges bistand utgjør under 3 pst. av den globale bistanden, og det er begrenset hva vi kan få til med det. Hvis vi har som mål at bistanden skal redde fattige land ut av fattigdom, blir konklusjonen høyst sannsynlig at bistanden ikke virker.

Jeg er enig i at bistand virker, men den virker kanskje ikke godt nok. Bistand alene er ikke løsningen på fattigdomsproblemet, men den er i mange fattige land en helt nødvendig del av løsningen.

Helt til slutt vil jeg framholde at Venstre kommer til å støtte Høyre og Fremskrittspartiets forslag om at generalkonsulatet i Edinburgh skal opprettholdes. Det framgår ikke av innstillingen at Venstre vil stemme for dette forslaget.

Jeg tar med dette opp forslag nr. 1 i innstillingen, der Venstre er medforslagsstiller.

Presidenten: Representanten Anne Margrethe Larsen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [11:50:12]: Representanten fra Venstre er også i budsjettinnstillingen imot vår satsing på Latin-Amerika ut fra en begrunnelse om at den er politisk motivert og ikke fattigdomsorientert. Vår satsing på Latin-Amerika er selvfølgelig politisk motivert. Hvor vi gir bistand, og hvordan vi gir bistand, er selvfølgelig et politisk valg.

Latin-Amerika har i underkant av 200 millioner fattige og derfor store utfordringer knyttet til utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller og fattigdomsbekjempelse. Mener Venstre at våre politiske valg om å satse på fattigdomsbekjempelse, antikorrupsjon, demokratibygging og bevaring og forvaltning av naturressurser – noe vi gjør for å nå nettopp tusenårsmålene i disse landene – er gale politiske valg? I så fall, hva mener Venstre vi bør satse på å bidra med for å hjelpe Latin-Amerika og de 200 millioner fattige menneskene til å oppnå tusenårsmålene?

Anne Margrethe Larsen (V) [11:51:12]: Venstre er tydelig i sitt svar: Vi må ikke spre bistanden så mye. Det er et anerkjent prinsipp i Bistands-Norge at vi skal konsentrere vår bistand. Derfor har Venstre vært veldig tydelig på at vi vil styrke det arbeidet som allerede er i Afrika, og det kommer vi til å ville fortsette ved.

Vi gir bistand til 116 land. Det er for mye. Vi bør satse på noen områder og lykkes der.

Ågot Valle (SV) [11:52:00]: Jeg vil følge opp når det gjelder Latin-Amerika, for jeg synes ikke representanten gav et godt nok svar på det.

Først dette om politiserende bistand. Skal vi nå fram, må vi se på makt og avmakt, og gi de maktesløse makt gjennom politikken for at de skal kunne nå fram. For første gang får jo urfolk, fattige kvinner og fattige arbeidere

innflytelse. For første gang, etter mange års undertrykkelse i regimet, får disse innflytelse i landene i Latin-Amerika. Er det da de som skal betale prisen for satsinger andre steder, etter Venstres mening? Er det ikke riktig å gi bistand, gi utvikling til regimer som satser på utdanning, som satser på helse, som satser på nasjonal kontroll over naturressursene, slik at de en dag kan slippe å få bistand?

Anne Margrethe Larsen (V) [11:53:10]: Jeg har flere ganger sagt i mitt innlegg at utviklingslandene selv skal bestemme over og eie sin utvikling. For meg virker det som om det at denne regjeringen satser så mye på Latin-Amerika, er mer politisert enn det Latin-Amerika selv kanskje ønsker.

Jeg sier det jeg sa i stad: Jeg tror det er viktig å konsentrere bistanden for å oppnå best mulig resultater. Og hvorfor da ikke fortsette å satse på Afrika?

Vidar Bjørnstad (A) [11:53:48]: Jeg mener at Regjeringen har en offensiv holdning i forhold til WTO-forhandlingene, og har tatt initiativer og prøvd å finne samarbeidskonstellasjoner for å lykkes i framdriften. Det kvitteres da for så vidt ut av komiteen, ved at en understreker Regjeringens aktive arbeid. Men så har Venstre og opposisjonen en merknad om at de etterlyser en mer offensiv holdning fra Regjeringen. For interessens skyld kunne jeg godt tenke meg å vite: Hvilke tiltak vil en mer offensiv holdning kunne innebære? Vi er jo ikke imot eventuelt å få gode ideer, som man kanskje har muligheter til å lykkes med. Hva ligger i at en skal ha en mer offensiv holdning enn dagens regjering har?

Anne Margrethe Larsen (V) [11:54:37]: Det er ingen tvil om at en mer offensiv innsats på Doha-runden går på at man skal prøve å komme videre i prosessen og få en rammeavtale med handel for fattige land. Det virker som denne regjeringen kanskje ikke er helt samstemt på dette området. Derfor ønsker vi å være mer offensive, slik at man slipper bilaterale handelsavtaler, men at flere land kan få mulighet til handel.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:55:23]: Budsjett handler om politikk, og det har vært en god debatt her i dag. Jeg mener at det overordnede budskap er at det er bred enighet om norsk utenrikspolitikk, bred enighet om hovedlinjene – og det illustrerer denne teksten. Ser man stort på det, har norsk utenrikspolitikk egentlig ett opposisjonsparti, og det er Fremskrittspartiet. En meget innsiktsfull representant, representanten Høglund, markerer det med sin formulering: Verden er som den alltid har vært, det er «business as usual». Det er Fremskrittspartiets historieforståelse. Det mener vi bør debatteres ganske inngående. Derfor har vi fra Utenriksdepartementets side startet debatten om Norges rolle i globaliseringen. Vi publiserer i dag 200 innspill fra forskere over hele verden på hvordan Norge berøres av dette, og jeg håper folk vil ha glede av å lese det.

Et par kommentarer til punkter i budsjettinnstillingen. Når det gjelder nordområdene, så er jeg også tilfreds med at det er en bred støtte rundt måten vi tenker der. Vi gjennomfører nå strategien som er lagt fram for et år siden, punkt for punkt. Jeg ser at noen av opposisjonspartiene plusser på vår nordområdesatsing. Det er jeg egentlig glad for. Og det er mange interessante forslag, la meg si det – kanskje særlig i Høyres ulike innspill – som jeg merker meg. Det er da noen millioner kroner mer. Men jeg vil si at det er på toppen av den halve milliarden vi har løftet på plass over to år, så det har iallfall skjedd et stort skifte. Vekten på kunnskap er viktig, og særlig dette med vekten på kunnskap rundt det arktiske – det er noe jeg merker meg.

Når det gjelder Afghanistan, er det stort engasjement. Jeg vil bare få si at jeg opplever også at det er bred enighet. Det er i denne innstillingen helt felles merknader rundt det sivile og bruken av ressurser der. Jeg har ingen problemer med å svare positivt på den henstillingen som kom fra representanten Høybråten på vegne av opposisjonen. Jeg opplever at jeg knapt snakker om annet enn betydningen av den sivile bistanden. Jeg utelukker ikke at den kan øke, også i 2008, utover rammene vi nå har planlagt, fordi dette er en operasjon i bevegelse, og vi må være i stand til å være offensive. Men her skal vi kunne komme tilbake på en egnet måte, slik forslaget er framsatt, så jeg har ingen problemer med det.

Det jeg har problemer med, er at Norge ikke er aktiv i WTO. Dette har vi brukt svært mye tid på. Vi er ett av 150 land, og Norge, som et land utenfor de store sammenslutningene, sitter på innsiden i de innerste møtene, når beslutninger tas. Så her står Norge på. Vi venter å kunne få forhandlingspapirer fra forhandlingsledelsen uti januar. Vi er på overtid for fjerde eller femte gang. Så om det er en mulighet for gjennombrudd på Doha denne gangen eller ikke, det er fortsatt åpent. Men vi må være forberedt på at det kan skje.

Fremskrittspartiet er fortsatt avviket. Noen av de store kuttene fra i fjor er faktisk blitt rettet opp, slik jeg ser det. Men det er fortsatt interessant, som et uttrykk for den verden vi lever i, at de kutter 88 pst. på Afrika, 98 pst. på Asia og 60 pst. i Midtøsten. USA, som er et land som ofte inspirerer Fremskrittspartiet, har for første gang valgt å gå inn med betydelig økonomisk støtte til de palestinske selvstyremyndighetene – også budsjettstøtte – og ser det som en viktig del av oppfølgingen av Annapolis, og kommer til å melde dette på den giverkonferansen Norge har ansvaret for i Paris om to uker. Så det er et uttrykk for at på dette området henger økonomisk utvikling og fred sammen.

Så vil jeg bruke noe tid på spørsmål rundt UD's organisasjon. Man kunne kanskje ha ønsket å kunne bruke mer tid på de store politiske spørsmålene, men det er blitt brukt tid på det fra opposisjonen, og jeg skal prøve å svare på dette.

Jeg kan avkrefte at det skjer vesentlige endringer i UD's organisasjon. Morten Høglund snakket om at det var Fremskrittspartiets tese. Det var riktignok bygget på Aftenposten. Aftenposten gir ofte solid grunnlag for egne

meninger, men ikke denne gangen. Han spør om det er en overordnet strategi – og det kan jeg bekrefte. Den overordnede strategien er innretningen av Regjeringens utenrikspolitikk, forankret i mine og utviklingsministerens redegjørelser i Stortinget. Så er det ifølge norsk tradisjon Regjeringens ansvar å innrette apparatet slik at vi kan levere på den strategien. Men vi gjør det i full åpenhet. Hadde det vært betydelige endringer her, hadde vi måttet i en type konsultasjon med Stortinget for å orientere og forankre. Men jeg vil minne om at Fremskrittspartiet i sitt budsjett kutter 100 mill. kr på drift i UD på programområde 02. For dem som kjenner kodene, så er 02 det som er mitt ansvarsområde. Og jeg kan fortelle at hvis man skulle kutte 100 mill. kr på drift på 02, så hadde det gått ambassader og generalkonsulater bortetter her, om vi skulle dekke inn det. Så har utviklingsministeren 03-området, som han kan snakke for.

Også Høyre kutter på drift. Representanten Vallersnes spurte om ikke tiden nå kanskje var inne for å øke bevilgningen til utenriktjenesten. Det er en diskusjon jeg veldig gjerne tar internt i Regjeringen og i samfunnsdebatten. Høyre har valgt å kutte 10 mill. kr. Det utgjør driften av to generalkonsulater – vi er nede på den type marginer. Slik er det dette henger sammen. Jeg vil også minne om at det ikke var økninger på disse budsjettpostene i den tiden Høyre hadde utenriksministeren.

Vårt uteapparat består i dag av 104 utenriksstasjoner. De omgjøringer som vi har foreslått, de nedleggelse og flyttinger som er besluttet, omfatter fire av disse stasjonene. Det er utenriksstasjonene i Edinburgh og i Minneapolis, som ikke nedlegges, men som omgjøres. Jeg vil komme tilbake til det. Utenriksstasjonen i Tirana i Albania nedlegges, og vi flytter utenriksstasjonen i Tunis til Algerie. Så oppretter vi generalkonsulat i Sør-Kina, i Guangzhou, den store byen inne på fastlandet. Vi er det siste av de nordiske landene som nå gjør det. Vi oppgraderer ambassaden i Beirut, og vi oppretter en ambassade i Algerie. Der bør energilandet Norge være til stede.

Vi har 633 stillinger for utsendt personell på stasjonene våre. De omdisponeringer av stillinger som er besluttet, omfatter mindre enn 30 stillinger, altså 5 pst. av det totale. Over halvparten av disse omdisponeringene skjer på det såkalte 03-området og gjelder stillinger ved stasjoner i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Inndraging av stillinger skjer særlig ved stasjoner der bistandssamarbeidet er under omlegging, i Guatemala, Hanoi og Dacca. Noen omdisponeringer skjer også hos meg – og det tåler vi. At vi bl.a. kniper inn noe ved de største stasjonene, kan knapt kalles dramatisk. At vi reduserer fra 13 til 12 og fra elleve til ti ved våre to delegasjoner i Brussel, henholdsvis EU og NATO, er ingen endring av norsk utenrikspolitikk – det er evnen til å kunne drive vår virksomhet mer effektivt.

Så har jeg merket meg forslagene fra komiteens mindretall om å endre omgjøringen av generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh. Regjeringen er ikke innstilt på å følge disse forslagene og står der vi står. Men jeg vil sterkt vektlegge at «nedlegge» er feil. Vi ønsker å løse oppgavene våre der på en annen måte enn det vi gjør i dag. Og jeg håper at vi om noen år skal kunne vise at vi kan le-

vere et resultat som ivaretar de sterke båndene vi har både til Skottland og til Midtvesten.

Midtvesten har engasjert mest, og det har også engasjert meg. Og jeg vil si at alle de engasjerte innleggene som har kommet, og de verdiene som er understreket i innspill både fra norsk og fra amerikansk side, slutter jeg meg til. Jeg er opptatt av å kunne vise at det ikke kreves to norske diplomater for å ivareta de verdiene. Her har Midtvesten og Norge et felles ansvar for i å ivareta dette på en måte som er framtidsrettet og offensiv.

Jeg er meget opptatt av å sikre en god representasjon i Midtvesten. Derfor er jeg glad for i dag å kunne informere om at Norges honorære generalkonsul i Minneapolis, som skal tjene Midtvesten, vil hete Walter Mondale, tidligere visepresident i USA. Han bekreftet i går kveld at han ser fram til å spille den rollen. Han vil bli støttet av en konsul som vil ivareta det diplomatiske arbeidet. Vi går nå inn i en spennende debatt mellom Mondale, ambassaden i Washington og Utenriksdepartementet om hvordan vi innretter det som Roger Moe, leder av delegasjonen som var her i forrige uke, formulerte som et nærvær for det 21. århundre. Jeg tar sikte på å være til stede i Midtvesten når Walter Mondale overtar. Vi kommer til å ha nær kontakt om hvordan vi kan følge opp kultur, næringsliv, teknologi og utdanning. Og jeg tror vi på denne måten skal kunne vise at vi er tro mot de viktige båndene til USA, og mot de viktige båndene til denne delen av USA spesielt, som går begge veier, og som kan tjene alles interesser.

På samme måten ønsker jeg å tenke når det gjelder ute-stasjonen i Edinburgh, når vi skal gå nærmere inn i det.

Så vil jeg minne om at den forrige regjeringen kom til at den ville nedlegge generalkonsulatet i Hamburg, en viktig del av Tyskland som Norge har historisk sterke bånd til. Jeg stiller ikke spørsmål ved den beslutningen, men jeg tok som utenriksminister beslutningen om å opprette dette generalkonsulatet på ny, fordi vi anså at behovene var slik at det krevdes et generalkonsulat.

Vi vil evaluere effekten av det vi gjør disse to stedene, og være åpne for å lære av det vi gjør.

Jeg tror det er viktig for utenriktjenesten å kunne gjøre ting på ulike måter. Jeg er en sterk tilhenger av fornyelse av offentlig sektor. Jeg tror ikke vi her trenger våre utdannede diplomater, som skal være med i forhandlinger og løse krevende oppgaver og problemer – det er behov for dem over hele verden – til poster som dem i Minneapolis og i Edinburgh. Der kan vi finne nye måter å gjøre ting på.

Jeg håper at vi om en tid kan vise alle dem som har vært urolige, at den uroen ikke var nødvendig. Og hvis den fortsatt er nødvendig, vil vi selvfølgelig være åpne for å vurdere om vi kan gjøre ting på en annen måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [12:05:10]: Jeg tar utenriksministerens brede oppmerksomhet på disse konsulat-spørsmålene og utenriktjenestens innretning som en bekreftelse på at Stortinget kan, skal og bør spille en rolle også i slike spørsmål. Det er bra.

(Høglund)

Utenriksministeren vier Fremskrittspartiet stor oppmerksomhet – at vi utgjør forskjellen i norsk utenrikspolitikk – og snakker om våre kutt. Vi har sagt at klok bi-stand er bra. Vi har et bistandsbudsjett på 13,6 milliarder kr. Vi skammer oss ikke over det. I en internasjonal målestokk mener jeg vi står oss godt.

Handel er et annet område som har preget denne debatten. WTO var utenriksministeren selv inne på. Det har vært andre spørsmål. I Bergens Tidende tidligere i år stod det at Norge er verdensmester i toll på mat, og at ingen land kan konkurrere med oss når det gjelder tollbeskyttelse av landbruksnæringen. Skulle utenriksministeren sett at dette var annerledes?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:06:08]:

Jeg er opptatt av å kunne følge opp Soria Moria-erklæringen, at vi skal kunne drive landbruk i alle deler av vårt land. Det skal skje innenfor et internasjonalt regime som står seg. Det regimet kan endre seg ganske betydelig gjennom de WTO-forhandlingene vi nå er med i.

Som jeg har sagt i denne sal tidligere, vil ikke noe land bli mer berørt av endringene på landbruksområdet – om de skulle bli slik de nå avtegner seg – enn Norge, i form av både toll, internstøtte og eksportsubsidier. Regjeringen vil delta i disse forhandlingene, vel beredt på at vi må bære den utfordringen. Og så må vi stille opp som en hel nasjon for å kunne legge til rette for et bærekraftig landbruk innenfor de rammene. Da mener jeg vi kan stå oss på å drive et sunt landbruk i hele landet. Det er ingen land som går inn i disse forhandlingene uten å ha også det målet.

Erna Solberg (H) [12:07:06]: La meg få begynne med å gratulere statsråden med å ha skaffet Norge en utmerket honorær konsul. Jeg er helt sikker på at det vil bidra til å styrke mange bånd.

Men jeg har lyst til å understreke én ting. Når statsråden sier at disse endringene også dreier seg om innretningen av norsk utenrikspolitikk, er det ganske viktig at de også formidles til det norske storting på en måte som gjør at vi kan se igjennom og bli spurt om vi er enige i endringen av innretning.

Det er jo slik at det opprettes ambassade i Dili, i Burundi, i La Paz. Noen av oss vil stille spørsmål om det er nødvendig å stille så sterkt i akkurat disse områdene, i forhold til å ivareta nettopp det som er en utfordring i en globalisert verden, som ikke først og fremst er diplomati-biten, men som er mellommenneskelig samhandling, som er forskning og utvikling, som er næringsliv og bånd, som nettopp er det som preger våre bånd til Skottland og til Minneapolis og området i Midtvesten. Jeg håper at utenriksministeren vil legge seg dette på minne.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:08:17]: Jeg oppfattet ikke spørsmålet, men jeg skal legge meg på minne det representanten Solberg sier.

Noen av disse stasjonene kan utviklingsministeren argumentere for. Vi er opptatt av ikke å øke antallet norske

utenriksrepresentasjoner, så vi gjør også innsparinger for å få dette til å henge sammen.

Det skjer en endring i vektlegging, men det er i tråd med de retningslinjene vi har lagt opp i våre utenriks- og utviklingspolitiske redegjørelser. Vi kan svare godt på hvorfor vi styrker de ulike stasjonene slik vi gjør. Men så skal vi ivareta gamle vennskap, gamle bånd, som er viktige for oss i en politisk hverdag. Jeg mener at svaret på hvordan vi ivaretar våre forbindelser i Midtvesten, er ikke å opprettholde den samme typen generalkonsulat som vi har hatt i 100 år, når vi er i en situasjon hvor vi kan løse ting på andre måter innenfor en økonomisk ramme, og kanskje til og med – det setter jeg et spørsmålsteget ved, for hvem vet? – enda bedre. Når vi får den typen markering vil nå gjør med Mondale, som går løs på den oppgaven med en stor grad av entusiasme, tror jeg vi kommer til å få en synlighet for norske interesser i den delen av USA som vi kan få veldig mye igjen for.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:09:27]: La meg først takke for at utenriksministeren gir sin støtte til forslaget om å legge fram for Stortinget en plan for opptrappingen av den sivile bistanden til Afghanistan. Det er et stort behov for å få økt fokusering på det.

Så må jeg si at jeg ikke er like fornøyd med utenriksministerens håndtering av endringene av utenriksstasjonene. Dette er Regjeringens ansvar, men det er like fullt et område Stortinget har hatt klare meninger om. Og det er paradoksalt at den saken Stortinget desidert har fått mest henvendelser om under denne budsjettbehandlingen, er nedleggelsen av generalkonsulatet i Minneapolis. Det er paradoksalt at det spørsmålet overhodet ikke er nevnt i utenriksministerens framlegg av budsjettet overfor Stortinget.

Jeg må si når debatten først har oppstått: Utenriksministeren ser i utenrikskomiteens innstilling at dette er et forslag som skal behandles i stortingssalen, og så kommer han til Stortinget med en beskjed om at hans løsning allerede er gjennomført. Hvordan tror utenriksministeren han ville oppfattet dette hvis han var i opposisjon i Stortinget?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:10:45]: Det siste tror jeg ikke jeg skal spekulere i, men jeg vil bare si at vi samme dag som budsjettet ble lagt fram, informerte om at vi tok sikte på å omgjøre disse generalkonsulatene til honorære generalkonsulater. Det ble gjort i en pressemelding som kom sammen med budsjettet. Den saken hører etter mitt skjønn ikke hjemme i budsjettet, men det ble orientert om den, og det ble også debatt om den i utenrikskomiteen, hvor det avtegnet seg et flertall for Regjeringens forslag. Det er altså ikke noe det skal stemmes over etter vanlige prosedyrer.

Jeg tror ikke spørsmålet om nedleggelse av generalkonsulatet i Hamburg kom opp som en avgjørelse komiteen skulle ta. Dette ligger innenfor de prerogativer Regjeringen har. Vi var helt åpne og helt tydelige på det, og jeg mener det fra dag én har avtegnet seg et flertall for den beslutningen Regjeringen her har tatt, som jeg for øvrig vil si er Regjeringens prerogativ. Vi har vært åpne på det,

og vi har arbeidet for å sikre en løsning som er så god som mulig, og vi mener at vi når det gjelder Midtvesten, får den løsningen.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:11:49]: Nordområdepolitikken ble nevnt, og den er jo stadig aktuell. Nyheten om at StatoilHydro er kommet inn på eiersiden på Sjøtokman-feltet med 24 pst., er i utgangspunktet sterkt gledelig for Norge. Men når den gledesrusen har lagt seg, må vi se på hva dette innebærer av nye bindinger for norsk politikk. Jeg tenker først og fremst her på miljøområdet, på energiområdet, på forskning, som nevnt, og på det sikkerhetspolitiske området.

Jeg har lyst til å spørre utenriksministeren om hans vurdering av hvilke konsekvenser dette vil få for norsk utenrikspolitikk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:12:28]: Det er et stort spørsmål på ett minutt. Men det er klart det får betydning for vårt forhold til Russland i nord. Det kunne jeg allerede konstatere under mitt besøk til Moskva for to uker siden.

Jeg tror det er en mulighet og en utfordring Norge er godt rustet til å møte. Vi er vant til å arbeide med Russland i nord, vi kjenner Russland bedre enn mange andre kjenner Russland på dette området, og vi må gå fram på en måte der StatoilHydro gjør *sin* jobb innenfor *sine* rammebetingelser, og der norsk politikk på det utenrikspolitiske området og på det handelspolitiske området er gjenkjennelig og fast overfor Russland.

Det at et stort norsk selskap kommer inn i et stort prosjekt, endrer ikke hovedlinjene i vårt syn på Russlands utvikling, vårt forhold til våre allierte, våre behov for en forankring når vi håndterer nordområdesatsingen. Men det gir det jeg tror et bredt politisk flertall i Norge har vært enig om, en ny dimensjon og nye muligheter for samarbeid, særlig i nord. Og de mulighetene ville vi gå etter i et samspill mellom næringsliv og myndigheter, slik vi har god tradisjon for.

Morten Høglund (FrP) [12:13:30]: Representanten Ågot Valle tok veldig prisverdig opp det forholdet at i Saudi-Arabia har en 19 år gammel jente blitt straffet for å ha blitt gjengvoldtatt, noe som ryster oss alle. Jeg ble også rystet over at nasjoner som står Saudi-Arabia nær, ikke var veldig sterke i sin kritikk – for å si det mildt. Jeg tenker først og fremst på USA. Dette var rett før Annapolis, og utenrikspolitisk kan det forstås; allikevel er dette trist å reflektere over.

Kan utenriksministeren si noe om hvorvidt Norge har gjort noe i den anledning, om vi ved vår ambassade i Saudi-Arabia har tatt opp dette spørsmålet, og bekrefte at vi eventuelt vil fortsette å ta opp slike uhyrlige overgrep, som ikke er en demokratisk stat verdig – uten at jeg vil antyde at Saudi-Arabia er særlig demokratisk?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:14:29]: Jeg vil gi et kort svar på det. Vi tar klart avstand fra de grufulle begivenhetene som representanten peker på. I Norge

har vi gjort det vi ofte gjør i slike sammenhenger: Vi slutter oss til EUs opptreden, som vi mener gir en europeisk kraft i måten budskapet overleveres på. Og vi har sluttet oss til den klare uttalelsen EU har kommet med i den saken.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Marit Nybakk (A) [12:15:12]: Jeg må først si at jeg reagerte ganske sterkt på både Høyres og Venstres svar på de spørsmål vi stilte dem om bistand til Latin-Amerika. Det er en mindretallsmerknad i innstillingen som går mot bistand til Latin-Amerika fordi den visstnok ikke er fattigdomsorientert, men politisk orientert. Da må jeg spørre: Hva er forskjellen?

I juni var jeg i Lima i Peru. Jeg var der for å fortelle kvinnelige politikere fra seks land i Andesområdet om norsk likestillingspolitikk. Jeg fortalte dem om barnehager, om betalt svangerskapspermisjon, om fedre som leverte barn i skole og barnehage, om helsesystemet vårt, om skolepolitikken, om likestillingskvotering og om skoleringsopplegg for kvinner. Det var dødsstille i salen. Flere jenter tok ordet etterpå med tårer i øynene og sa at dette ante de ingenting om – de visste ikke at det var slik i Norge, eller i Vest-Europa. Flere har i ettertid bedt om «Kvinner kan»-kurs.

Jeg nevner dette fordi en viktig del av vår utviklingspolitikk er overføring av kompetanse og formidling av kultur og verdier. Utjamning, velferdsstat og likestilling er, i tillegg til godt styresett og næringsutvikling, viktige forutsetninger for utvikling, vekst og fattigdomsbekjempelse – det være seg i Latin-Amerika eller i Afrika sør for Sahara. Derfor er «Kvinner kan»-kurs, og for den saks skyld oppsetning av «Et dukkehjem» i Beijing, måter å kommunisere norske verdier på. Formidling av verdier som demokrati, menneskerettigheter og likestilling er også viktige bidrag i vårt internasjonale kulturarbeid, så vel som i vårt utviklingsarbeid.

Jeg har også lyst til å nevne fiskeriforvaltningsregimet i Namibia, som er bygd opp av norsk kompetanse, uten de helt store pengeoverføringene, for å sikre en positiv utvikling i et nytt og skjørt utviklingsland.

Da NORAD i forrige uke presenterte sin resultatrapport, ble det understreket at bistand bare er et instrument, et fleksibelt verktøy som aldri kan ses i et vakuum. Bistand må ses som en integrert del av vår utviklingspolitikk, vår utenrikspolitikk – ja sågar vår sikkerhetspolitikk. Det er viktig at vi er opptatt av effekten av bistand, at bistand skal bidra til fattige menneskers og fattige staters utvikling.

For sju år siden undertegnet verdens ledere, bl.a. vår statsminister, tusenårsmålene. Norge har påtatt seg et særskilt ansvar for mødre- og barnehelse – sikre at barn lever opp, få ned barnedødeligheten. Skal vi komme i mål med det mest ambisiøse, nemlig å halvere fattigdommen, må verdenssamfunnet forsterke sin innsats, særlig i Afrika, ved målrettet bistand, men også ved en kombinasjon av bistand og handel. Et av de viktigste tiltakene i budsjettet for neste år er «Aid for Trade»-programmet – utvikle

produksjon og infrastruktur for å bidra til at de fattigste landene faktisk har noe å selge.

En enstemmig komite legger vekt på at miljø og klima skal være satsingsområde i utviklingspolitikken. Vi mener det er viktig med en videre opptrapping. Vi snakker om å ta vare på biologisk mangfold, bærekraftig forvaltning av naturressurser, retten til rent vann og bedre sanitære forhold. Det er også viktig at vi gjør vårt for å nå det internasjonale målet om en kraftig reduksjon i tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Når regjeringspartiene i innstillingen, med støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre, går inn for å omfordele 35 mill. kr til frivillige organisasjoner, har vi også lagt føringer på den bevilgingen, i den forstand at vi sier at den i hovedsak bør benyttes i tråd med handlingsplanen for miljørettet utviklingssamarbeid.

I går gikk Iran-forsker Bjørn Olav Utvik ut i Dagbladet og kritiserte Utlendingsnemnda for å ha et glansbilde av Iran. Det håper jeg virkelige ikke de har, jeg tror det heller ikke. Begrunnelsen var en del avgjørelser om asyl, eller snarere mot asyl, for kvinner fra Iran. Komiteen har i innstillingen en enstemmig merknad der vi sier at det bør opprettes en stilling som utlendingsattaché i Teheran.

Vi mener også at dette bør Utenriksdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet samarbeide om å få til, vel vitende om, som utenriksministeren nettopp fortalte, at det er Regjeringen som bestemmer hva slags stillinger som er i ambassader og konsulater rundt omkring. Men det er da et velment råd fra en samlet komite.

Oyvind Vaksdal (FrP) [12:20:35]: En godt fungerende utenriksstjeneste er viktig for å ivareta norske interesser i det internasjonale samfunn og for å bistå norske borgere og norsk næringsliv i utlandet. Spesielt viktig er det at arbeidet med å legge forholdene til rette for norsk næringsliv blir prioritert, og at dette skal være et viktig satsingsområde.

Arbeidet med krisehåndtering og beredskap er et annet viktig område man må ha fokus på ved våre utenriksstasjoner. Videreutviklingen av den etablerte krisehåndteringsorganisasjonen må prioriteres både gjennom øvelser og opplæring ved utenriksstasjonene og i departementet. Utenriksdepartementet må derfor ha en organisasjon som er fullt ut operativ og en beredskap som er fullt ut i stand til å takle eventuelle krisesituasjoner. Utenriksstjenesten må til enhver tid være seg bevisst hvilke oppgaver den skal påta seg for å ivareta norske interesser i utlandet på en tilfredsstillende måte. Tjenestens ressurser bør derfor settes inn der disse oppgavene best kan ivaretas.

Departementet har vært gjennom en omfattende organisering for å videreutvikle utenriksstjenesten til en åpen, dynamisk og framtidsrettet organisasjon som skal være i stand til å løse utenrikspolitiske oppdrag og utøve profesjonell forvaltning. En løpende vurdering av Norges representasjon og andre former for nærvær i de forskjellige land er svært viktig for å få til en best mulig ressursutnyttelse.

I forbindelse med framleggingen av budsjettet ble det kjent at Regjeringen ville omgjøre våre generalkonsulater

i Edinburgh og Minneapolis til honorære stasjoner. Utenriksministeren uttalte likevel at våre omfattende interesser i USA og Storbritannia ville bli ivaretatt på en god måte, noe han her i dag har bekreftet.

Dette er det tredje året jeg har hatt ansvaret for departementets og utenriksstasjonenes budsjett i komiteen, men jeg har aldri tidligere mottatt så mange henvendelser som jeg nå har fått om disse konsulatene. Komiteens medlemmer har gjennom høringer, møter, e-post, brev og telefoner mottatt klinkende klare og svært overbevisende argumenter mot å nedlegge disse generalkonsulatene. Næringslivsorganisasjoner, privatpersoner, riks- og lokalpolitikere har alle vært på banen og fortalt oss i klare ordelag at disse stasjonene så absolutt har sin berettigelse.

Det norske konsulatet i Edinburgh er svært viktig for norske næringsinteresser i Skottland. Olje- og gassindustrien og fiskerinæringen er svært fornøyd med det arbeidet som har vært utført ved denne stasjonen, som også har vært knutepunkt for studenter og andre nordmenn i området. Nedleggelse av konsulatet vil etter alt å dømme ha en negativ innvirkning på norske næringsinteresser i området som langt overgår de begrensede innsparingene nedleggelsene vil medføre.

Nedleggelsen av generalkonsulatet i Minneapolis virker heller ikke særlig gjennomtenkt. Utdanning og forskning, i tillegg til næringslivssamarbeid og nettverksbygging, som har vært denne stasjonens viktigste oppgaver, kan nå gå tapt. Det ser heller ikke ut til at generalkonsulatets geografiske plassering, midt i hjertet av det norske Amerika, har hatt særlig betydning for Regjeringens beslutning. Som tidligere aktivt medlem av Sons of Norway har jeg sett hvor viktig det er for det norske Amerika at man ivaretar kultur og tradisjon, og at båndene mellom våre to land ikke svekkes.

Jeg hadde håpet at utenriksministeren i sitt innlegg her i dag ville revurdert sin avgjørelse, slik at vi kunne trukket eller oversendt våre forslag om å opprettholde generalkonsulatene. Jeg vil derfor utfordre ham på nytt og be ham tenke seg om en gang til. Er det virkelig så viktig for det norske utenriksdepartement å få lagt ned disse? Innsparingene er mikroskopiske, mens følgene kan bli svært alvorlige.

Erna Solberg (H) [12:25:06]: En utenrikspolitisk budsjettdebatt kan dreie seg om budsjettallene, eller den kan dreie seg om alt annet. Denne debatten har dreid seg om mye som er knyttet til budsjettet, men også om en del andre ting. Jeg har lyst å kommentere noe av det som er sagt.

Marit Nybakk var skuffet over svarene fra Venstre og Høyre når det gjaldt hvorfor man prioriterte Afrika og ikke Latin-Amerika. Måten spørsmålene fra Arbeiderpartiet stilles på i denne debatten, er som om jeg i debatten i fjor – hvor Høyre var skuffet over at Regjeringen prioriterte for lite til kvinners reproduktive helse og foreslo mer i sitt alternative budsjett – hadde spurt hvorfor representanten Marit Nybakk mente at flere kvinner skulle dø i barsel, gjennom ikke å foreslå mer på akkurat det tiltaket. Jeg tror ikke det hadde vært en god måte å drive politisk

debatt på, for det finnes millioner og milliarder av utfordringer når det gjelder fattigdom og mennesker som har det vanskelig i verden. Norge kan løse, og bidra til å løse, problemene i noen av disse områdene. Derfor har vi valgt konsentrasjon, og vi har valgt å være fattigdomsorienterte. Jeg mener, og det tror jeg det store flertallet i opposisjonen også mener, at vi faktisk gjør det bedre ved å konsentrere innsatsen i de områdene hvor utviklingsproblemet i landets økonomi og fattigdomsproblemet går hånd i hånd – og det er først og fremst situasjonen i Afrika for øyeblikket.

Det brukes også andre ord, bl.a. karakteriserer lederen av utenrikskomiteen Høyres forslag til statsbudsjett på området bistand som dramatiske kutt. Jeg har da lyst å sitere Erik Solheim, som for en ukes tid siden karakteriserte Kristelig Folkepartis budsjettforslag som bra og fint, det lå ca. en halv milliard høyere enn Regjeringen, men han var ikke så opptatt av denne halve milliard, for det viktigste var at bistanden virket. Jeg vil minne om at vårt forslag ligger en halv milliard under Regjeringens. Altså: Midt mellom Kristelig Folkepartis forslag og vårt ligger Regjeringens. Jeg oppfatter ikke det som dramatisk. Jeg oppfatter det som noe mindre, for vi er mindre opptatt av tall og mer opptatt av at tingene skal fungere.

Denne Regjeringen utpreger seg ofte med å ha verdens mest ambisiøse retorikk. Det er jo blitt slik at når man sier at man har verdens mest ambisiøse energipolitikk, er det først og fremst en ambisiøs klimaretorikk. Når man sier at man skal ha en aktiv stat, er det blitt mest aktiv prat på næringsområdet. Det er gjennomgående også på flere andre områder.

Vi i Høyre har noen prioriteringer i dette budsjettet. Vi har lagt inn 65 mill. kr mer til nordområdene, målrettet på flere ulike punkter, bl.a. forskning. Vi har også foreslått mer penger generelt til utenrikspolitisk forskning. Nettopp disse spørsmålene som dreier seg om globalisering, innebærer at man både trenger mer kompetanse om hvordan verden utvikler seg, hvordan Norge strategisk skal plassere seg, og hvordan man veier mellom interesser og verdier i utenrikspolitikken vår fremover. Det betyr også at vi må ha mer kompetanse, flere uavhengige miljøer for å nå det.

Som replikkordskiftet med utenriksministeren også viste, dreier globalisering seg om å kutte på mange flere områder enn utenrikspolitikk. Globalisering dreier seg om næringspolitikk, kunnskapspolitikk og menneskelig samhandel. Det dreier seg om å løfte oss som nasjon opp og inn i mange flere fora, for å kunne dra nytte av det i fremtiden, bl.a. for å sikre velferd i vårt samfunn. Det er en av grunnene til at vi har stilt oss noen spørsmål om de prioriteringene som gjøres rundt utenrikstjenesten. For det er tross alt i områder som økonomisk og forskningsmessig ligger nærmere oss, vi bør utvikle dette samarbeidet sterkere. Det ikke å ha en tilstedeværende representasjon som kan være det lille bindeleddet som gjør at våre universitetsfolk og forskere kan møte forskere og universitetsfolk fra de andre stedene, som rett og slett kan være mellommann i dette samarbeidet, gjør det vanskeligere. Det er en av grunnene til at vi ikke har forstått hvorfor vi

legger ned i henholdsvis Edinburgh og Minneapolis – ikke minst gjelder det Minneapolis, hvor så store og tunge fremtidige forskningsmiljøer ligger, og hvor det faktisk har vært en positiv utvikling basert på det samarbeidet som har skjedd gjennom vårt generalkonsulat.

Jeg er enig i at det i utgangspunktet er utenriksministerens prerogativ å gjøre dette, men når han sier at endringene skjer som et ledd i en omlegging av norsk utenrikspolitikk, hvor man har fått andre prioriteringer, synes jeg faktisk det også er et spørsmål for Stortinget.

Bjørn Jacobsen (SV) [12:30:37]: Dei som har vore så heldige å ha vore ute i stortingsrestauranten og smakt på det sildebordet som er der, skjønner at det er enorme ressurser vi snakkar om når vi snakkar om nordområda. Kjært barn har mange namn. Vi snakkar om Barentsregionen, vi snakkar om Nordkalotten, vi snakkar om Sápmi, sameland, vi snakkar om Nord-Noreg, vi snakkar om Nordland, Troms og Finnmark, og vi veit at vi har brukt lang tid på å utforme ein god politikk her oppe. Vi veit at kongen har vore til stades to gonger og bedt om unnskyldning for det som skjedde frå hovudstaden. Det har vore eit utsøkt arbeid som kallast «reconciliation». Mange ute i verda blir forundra når dei får vite at vi har to parlament i Noreg. Dei spør: Kvifor har Noreg det? Jo, sjølvsagt har vi det fordi vi har utforma folkestyret ut frå at vi er to folk. Dette er eit grunnleggjande arbeid som er gjort over lang, lang tid, og det har borga for at vi har utvikla folkestyret på Nordkalotten. Dette folkestyret er sjølvsagt ikkje ferdigutvikla, men politikken ligg til grunn. Vi veit at vi har både forsvars- og sikkerheitspolitikk, vi har utanrikspolitikk, miljøpolitikk og urfolkspolitikk. Vi veit at dei løyvingane som blir gjevne, må gjevast over mange departement for å få utforma den beste politikken.

Eit av mine største sjokk her i livet var då det gjekk opp for meg som 17–18-åring at det i 1963 – då eg var tre år og levde lykkeleg og ikkje ante noko om miljøforureining – føregjekk prøvesprengingar på Novaja Semlja. Det blei ikkje informert om dei før lang, lang tid etterpå. I dag er dette utenkjeleg med det miljøovervåkingsprogrammet som er der, utvikla delvis sammen med Russland. Så då veit vi – dette til Framstegspartiet – at verda har forandra seg. Dette ville ikkje ha vore mogleg å gjennomføre i dag utan dei enorme informasjonskampanjane og sjølvsagt den politikken som er utvikla på dette området.

No har vi komme så langt at til og med forsvarssjefen har oppdaga at Nord-Noreg ligg i nordområda. Dette burde borge for at Nord-Noreg vil få si tarv i dette godt teken vare på. Vi veit at norsk ressurspolitikk ikkje alltid har vore like bra. Vi har fiska opp både silda og lodda, og vi veit at vi ikkje skal vere for høge på pæra i forhold til russisk forvaltingsregime. Russarane vil, når dei får forma demokratiet sitt, vere like gode på dette området som oss. Men vi skal ta til oss at det føregår russiske maktkampar. Russarane må sjølve få seg eit forvaltingsregime som kan vere parallelt med det vi prøver å utvikle. Der treng russarane all mogleg hjelp frå vår side.

Vi kan nesten snakke om at vi treng ei opprusting, sjølvsagt ikkje når det gjeld våpen og arsenal og den ty-

pen, men ei opprusting når det gjeld folkestyret, ikkje minst når det gjeld det som blir meldt frå f.eks. Bellona og Frederic Hauge, at det står veldig skralt til med russiske frivillige organisasjonar. Desse organisasjonane treng all støtte. Eg har sjølv hatt besøk av den russiske varianten av Natur og Ungdom på mitt kontor. Det dei fortel om kva for arbeidsvilkår dei har, er rimeleg forferdeleg. Det norske demokratiet byggjer på dei 2 000 frivillige organisasjonane som finst i Noreg, og dette arbeidet må det satsast sterkt på. Vi må ikkje la den såkalla krigen mot terror gjere at vi ser bort frå det viktige menneskerettsarbeidet som frivillige organisasjonar gjer.

No kan det sjå ut som om den unilaterale linja som har vore ført over Atlanteren via dei transatlantiske banda vi har hatt dei seinare åra, har smitta delvis over på Moskva. Det er ikkje lett å sjå om det er det som er saka, men den russiske oppseiinga av CFE-avtalen er illevarslende. Så skal vi ikkje tolke det slik at vi som flankeland nødvendigvis kjem til å få opprusting på Kola, eller at vi ikkje vil få lov til å delta i inspeksjonar. Det er altfor tidleg å seie noko om det. Men vi bør i alle fall ta inn over oss at dette slett ikkje er i norsk interesse. Og det er ikkje i norsk interesse at den sikkerheitsalliansen som vi er med i, kan komme til å irritere vår store nabo i aust unødig. Det er ikkje i norsk interesse, og det må vi seie frå om i alle dei fora der det er mogleg. Vi ser også at det er ein gryande opinion i USA mot rakettskjold, der ein har nekta å løyve dei nødvendige pengane til utvikling av dette. Vi veit at det er teknologiindustrien saman med våpenindustrien som aller mest ønskjer denne forma for rakettskjold, som Noreg ikkje er tent med.

Vi må halde fram med dei sjølvpålagde avgrensingane vi har hatt overfor Russland, og sjølv sagt ha ein fast og god dialog framover med Russland.

Statsråd Erik Solheim [12:35:55]: La meg starte med Gates, ikke Bill Gates, men Robert Gates, den amerikanske forsvarsministeren, som forrige uke holdt et uhyre interessant foredrag i Kansas. Han sier i foredraget at verdens samlede bistand er en femtedel av det amerikanske militærbudsjettet – ikke den amerikanske bistanden, men verdens totale bistand er en femtedel av det amerikanske militærbudsjettet. Han sier at USAs satsing på ikke-militære virkemidler i internasjonal politikk har fått en uforholdmessig lav prioritering sammenliknet med den militære. Som sammenligning sier han at det amerikanske utenriksdepartementet har 36 milliarder dollar til rådighet – som han sier: mindre enn helsebudsjettet til Pentagon. Han sier at det er 6 600 ansatte i det amerikanske utenriksdepartementet og sammenligner det med at det er mindre enn én amerikansk hangarskipgruppe.

Når jeg starter der, er det fordi det selvsagt hadde vært ønskelig om denne form for tenkning hadde kommet i 2001, ved starten av Bush-administrasjonen og ikke nå. Men det er likevel uhyre interessant at det sies. Det bør være et tankekors for Fremskrittspartiet at USA sier så tydelig fra om hvor liten bistanden er totalt sett i verden. Det er ikke bare det at en del bistand brukes galt, men det er jo altfor lite bistand. Det er altså bare en femtedel av hva

USA totalt bruker på forsvaret alene. Jeg begynner der også fordi at hvis det er ett grep vår regjering har tatt, er det jo å se de ulike politikkområdene innenfor utvikling mye mer i sammenheng. Det er nedsatt et eget utvalg som skal se på det. Alt som har vært framlagt i Stortinget av utenriksministeren og meg, er nettopp for å se utenriks- og utviklingspolitikk som et samlet hele. Vi har fokusert på mange av de store politikkområdene som er avgjørende for utvikling: klima, bruk av naturressurser, Olje for utvikling-programmet er innrettet mot det, handel og private investeringer, og, ikke minst, forholdet mellom utvikling og sikkerhet som stilles på spissen i Sudan, Afghanistan eller Sri Lanka, for den del – kort sagt alle disse rammevilkårene for utvikling.

Jeg må også si at jeg er veldig, veldig glad for at en samlet utenrikskomite i innstillingen i dag gir sin fulle tilslutning til denne overordnede tenkning, hvor man går gjennom område for område og gir sin tilslutning til nettopp å se sammenhengen mellom utvikling og alle de andre politikkområdene som ligger innenfor den samlede utenriks- og utviklingspolitikken.

La meg så gå gjennom noen av de temaene som har vært oppe i debatten. Dagfinn Høybråten var opptatt av et tema jeg er akkurat like opptatt av, og som jeg vet kommer til å bli et hovedtema i klimaforhandlingene på Bali, nemlig at den nye sterke satsingen på ulike miljøltiltak – som må finansieres av den rike del av verden hvis vi overhodet skal komme i gang med klimaforhandlinger, for ikke å snakke om hvis vi skal komme i mål i København i 2009 – ikke kan tas ved å flytte penger fra andre utviklingsformål. Men den fristelsen kommer til å være stor, og den kommer til å være der i nær sagt alle land. Og det er all mulig grunn til å være oppmerksom på den.

La meg da bare si utrykkelig klart at det er helt uaktuelt for denne regjering å ta penger fra helsetiltak eller vaksinetiltak i Afrika for å satse innen klima. Men selvsagt er situasjonen også litt mer nyansert. En rekke tiltak som er veldig gunstige for klimaet, vil jo også ha en stor utviklingseffekt. Hvis vi investerer mer penger i solcelleenergiutvikling i Afrika, i vannkraftutvikling i Afrika, eller når vi kommer så langt at vi gjennom Mongstad har utviklet CO₂-fangst og -lagring og stiller den teknologien til rådighet for verdens fattige, vil det både ha en meget gunstig klimaeffekt og også selvsagt bidra til den dramatiske økonomiske vekst som afrikanske land må ha. Men å ta fra bistand f.eks. for å finansiere klimakvoter og liknende ting, er en uaktuell problemstilling.

Så har en rekke talere vært opptatt av handel. Jeg skal ikke være uærbødig, men jeg tror vel at navnet Swaziland har blitt nevnt flere ganger i denne debatten enn i hele Stortingets snart 200-årige historie fram til dags dato. Og fint er det, så lærer vi oss et nytt land. Det er selvsagt ingen i Regjeringen som overhodet har noen ambisjon om å holde Swaziland utenfor. Swaziland er blitt holdt utenfor på grunn av objektive kriterier, som vi følte ville gjøre saken lettere for å utvide denne ordningen, få flere land med. Det vil være lettere i en WTO-sammenheng å holde seg til objektive kriterier. Swaziland er i så måte et mellominntektsland. Men vi er fullt villige til i det videre arbeidet

å se på hvorvidt vi kan få Swaziland inn. Swaziland er en aktuell kandidat i EU-sammenheng, i de frihandelsavtalene EU har overfor det sørlige Afrika. Det er ingen intensjon om å holde Swaziland ute, og vi vil se på om det er muligheter for å få Swaziland inn.

Når det er sagt, er jo dette, med all respekt for Stortinget, nesten en ren symboldebatt. Det store problemet er jo ikke at vi har tollhindringer mot verdens fattige. Det store problemet er at tross i at vi ikke har tollhindringer mot verdens fattige, må en nærmest tilkalle politiet for å finne en vare i Rema, Rimi eller ICA som kommer fra verdens fattigste land. Hvis noen kan gå inn i en hvilken som helst alminnelig butikk, la oss si Rimi, og finne en vare som faktisk er produsert i verdens aller fattigste land, så, vær så snill, kom til meg med den, for jeg har lyst til å se hva det er. Det reelle problemet er ikke at vi har tollhindringer, men at det likevel ikke blir eksportert fra den fattigste til den rike delen av verden. Det skyldes mange andre ting.

Jeg tror jeg har nevnt det i Stortinget tidligere, men la meg ta to eksempler: Statkraft, som jo gjerne vil investere i den fattige delen av verden, føler det er vanskelig i mange av de fattigste landene. Statsstrukturen er ikke god nok, markedet er ikke utviklet godt nok, sikkerheten for investeringene er ikke god nok, og det er ikke et strømleveringssystem som gjør at man, selv om man skulle lage en produksjonsenhet, får levert det. Det er de ti tusen andre årsakene som gjør at Statkraft synes det er vanskelig å få investert. Eller Gilde Norsk Kjøtt, som nå planlegger å gå inn i Uganda. Skal de kunne eksportere kjøtt fra Uganda til Norge, med de veterinærbestemmelser og miljøbestemmelser som vi har satt for å beskytte norske forbrukere – jeg vil tippe at et enstemmig storting står bak dem – må de starte med å vaksinere 2 millioner storfe i et stort område av Uganda for å kunne eksportere kjøtt fra det området hvor dette storfeet går. De må starte med å inngjerdede områdene for å sikre, selvsagt, at ikke ikke-vaksinert fe kommer inn på området. De må gjøre en rekke tiltak for å se på hvordan kjøttet fra et slakteri som er bygd i Uganda, kan komme til havna eller til flyplassen og komme unna korrupsjonsproblemer, leveringsproblemer – altså de ti tusen andre økonomiske problemene rundt en slik investering som gjør at det er utrolig vanskelig å få til en så flott ting som kjøtteksport fra Uganda til Norge ville ha vært. Jeg mener at vi gjennom vårt Aid for Trade-program forsøker å ta tak i disse problemstillingene, og at dette er den reelle debatten Stortinget bør ta tak i hvis vi ønsker å få til mye mer handel med verdens fattige land.

Og med all respekt, det hender at jeg er uenig med Senterpartiet, men det er altså ikke Senterpartiet som er hindringen for at vi skal kunne importere fra verdens fattige land, men denne typen tunge økonomiske strukturer, som vi må snu.

Så har Venstre og en rekke andre vært opptatt av budsjettstruktur. La meg si at jeg med glede vil komme tilbake med forslag til forbedringer av budsjettstrukturen. En idé som ikke er ferdig gjennomtenkt, men som bør vurderes, er om ikke det viktigste for Stortinget er å få en tydelig oversikt over hvor mye penger som faktisk brukes i et land, og hva som er Norges viktigste politiske anliggender

overfor det landet. Så å si, hva er vårt politiske program i forhold til Vietnam eller Tanzania, i betydningen hvilken politisk påvirkning forsøker vi å øve, og hva slags type teknisk samarbeid ønsker vi å ha. Hvis man får en tydelig oversikt over det, blir det også lettere for Stortinget å gi signaler om at man ønsker noe oppjustert, eventuelt andre ting nedjustert. Men jeg skal komme tilbake til det.

Så har komiteen sagt at man ønsker å overføre noe av miljøbevilgningen til sivilt samfunn. Jeg oppfatter det som et endret kanalvalg og ikke en endret prioritering bort fra miljø. Jeg er glad for det og har ingen som helst problemer med det. Vi er glad for å kunne samarbeide, spesielt med Kristelig Folkeparti og Venstre, om en slik endring.

Så har utenriksministeren vært grundig inne på spørsmålet om endringer i ambassadestrukturen. La meg da si at når vi oppjusterer en del land, altså satser mer på f.eks. Liberia – jeg er glad for at en rekke stortingsrepresentanter har sagt seg enig i det, bl.a. Dagfinn Høybråten – så vil en nedbemanning i Guatemala, Vietnam og Bangladesh være konsekvensen av en oppjustering i Burundi og Liberia. Det er også en oppjustering av miljøkompetansen ved en del av ambasadene, i Dar-es-Salaam, Lusaka og Maputho, hvor vi ønsker å utvide mye bredere energi- og miljøprogrammer og kreve en mye mer miljøfaglig kompetanse.

La meg til slutt si at jeg har merket meg at opposisjonens begrunnelse for hvorfor de ikke liker Latin-Amerika-satsingen, har endret seg. Opprinnelig ble det sagt at dette var galt fordi det var Regjeringens politiske profil i Latin-Amerika; nå er det galt fordi det er å ta fra Afrika. Det tas ingenting fra Afrika for å få til en Latin-Amerika-satsing, men Latin-Amerika-satsingen er jo f.eks. en urfolkssatsing. Bolivia er trolig det eneste land i hele verden – i hvert fall et av de veldig, veldig få – hvor urbefolkningen utgjør flertallet av befolkningen i landet og fortjener en betydelig oppmerksomhet. Dette er også den viktigste satsingen for biologisk mangfold, for ikke noe sted er det biologiske mangfoldet så viktig som i Amazonas' jungel.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [12:46:09]: Statsråden var opptatt av handel og bagatelliserte vel Senterpartiet og norsk landbruks interesse av å beskytte norsk landbruk. Det er ikke der problemene er, sier statsråden. Jeg er helt enig. Det er mange problemer. Allikevel må vel statsråden være enig i at det er noen dilemmaer her. Det er ikke så enkelt. Hvis Uganda kommer opp på det nivået og løser disse utfordringene, står vi da klar til å ta imot? Er det ikke slik at det er kvoter på import av kjøtt f.eks. fra de afrikanske landene som har klart det? Er det fritt frem for å importere til Norge bare man har løst de veterinære og markedsmessige forholdene? Er det vi som ikke har forstått sammenhengen?

Statsråd Erik Solheim [12:47:01]: Ja, dette er jo helt sentrale områder å diskutere. Jeg oppfatter at vi har to reelle, men atskilte situasjoner. Vi har en reell avveining i

norsk politikk av i hvor stor grad vi vil åpne norske markeder for import fra en del mellominntektsland, men land som har mange fattige, Brasil, India og en rekke andre. Det er en reell debatt som hele Stortinget tar, og som utenriksministeren fører i en rekke sammenhenger, nemlig i hvor sterk grad vi vil beskytte viktige norske interesser som Stortinget i stor grad har stilt seg bak, f.eks. om bosetting i hele landet, og i hvor stor grad vi vil åpne markedene for disse landene, ofte med en betydelig fare for at den reelle importen kommer fra Nord-Amerika, EU-land og andre. Det er én debatt.

Den andre debatten gjelder verdens 50 minst utviklede land. Der er det ikke handelshindringer, i hvert fall ikke åpne handelshindringer. Noen av disse fattige landene vil si at veterinærbestemmelser og miljøbestemmelser er skjulte handelshindringer. Jeg kan ikke ta stilling til det. Dette er jo ting som storting og regjering har vedtatt for å beskytte norske forbrukere. Men der har vi store problemer med faktisk å få til noe import. Jeg tror at importen fra alle de 50 fattigste landene er 0,2 pst. av norsk import, trass i at det ikke er noen formelle handelshindringer.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:48:25]: Jeg registrerer statsrådens krokodilletårer over Ugandas problemer, men Swazilands problemer er vel egentlig at de har løst alle de problemene og derfor er en reell eksportør til Norge i likhet med Namibia og Botswana.

Så er jeg imponert over statsrådets kapasitet og evne til å ta ansvar for de to ulike departementene. De er ulike fordi det ene har veldig store ambisjoner og små budsjetter. Det andre er mer etablert og har en kjempestor penge-sekk. Nettopp på den bakgrunn har jeg forståelse for flere NGO-er og Kristelig Folkepartis bekymring over en mulig omdisponering av midler som egentlig var tiltenkt fattigdomsreduksjon.

Men også fordi Stortinget er ansvarlig for bevilgning og kontroll, er jeg interessert i å få vite: Kan statsråden garantere at vi ikke risikerer en sammenblanding av de to departementenes budsjetter?

Statsråd Erik Solheim [12:49:20]: Jeg kan gi en absolutt garanti for at denne regjering ikke kommer til å foreslå å ta penger fra utdanning, helse, infrastrukturbygging eller annen form for fattigdomsbekjempelse i Afrika for å gi dem til miljøtiltak. Det byr i hvert fall meg like mye imot som jeg er sikker på at det byr Dagfinn Høybråten imot. Det er en fullstendig uaktuell problemstilling.

Men derimot er det en helt kunstig motsetning når vi snakker som om miljøtiltak og fattigdomsbekjempelse er forskjellige ting. Det er jo det samme. Hvert eneste FN-dokument som i disse dager produseres, forteller nettopp at det er verdens fattige som kommer til å lide under klimaendringen. Det er Bangladesh som får syklonene, ikke Norge. Det er Afrika som får det tørrere klimaet og nedgang i landbruksproduksjon, heller ikke det er Norge. Det er verdens fattigste som virkelig vil lide under den klimaoppheving som vi nå ser. Så det å bekjempe klimaendring

er nå et av de aller viktigste fattigdomsreducerende tiltak som vi driver i verden.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:50:28]: La meg først si meg glad for statsrådets klare erklæring om at det ikke kommer på tale for denne regjeringen – det er helt uaktuelt, sa statsråden – å ta bistand fra verdens fattige og bruke på klimatiltak i den forstand som man nå forhandler om. Fristelsen er stor, sa Solheim. Den må være ekstra stor for en statsråd som disponerer begge departementers budsjetter her i Norge, og derfor er det ekstra betydningsfullt at han erklærer dette fra Stortingets talerstol. Det kommer til å bli krevende – det kan jeg love – når statsråden skal kjempe for de to budsjettene i konkurranse med hverandre rundt Regjeringens bord. Da er det viktig at han først er statsråd for de fattige, og så statsråd for miljøet.

Men når Solheim er opptatt av helhetlig bistand og utviklingspolitikken, som jeg er helt enig i, undres jeg over at Solheim og Regjeringen ikke bare avviser Swaziland, men også avviser land som India, Pakistan, Nigeria og Vietnam, som virkelig kunne ha fått fart på tollfri import til Norge.

Statsråd Erik Solheim [12:51:41]: Det jeg kan love representanten Høybråten, er at jeg kommer til å kjempe med nebb og klør for de synspunktene som vi har felles på dette området, og at det selvsagt er helt uaktuelt å ta fra verdens fattige og gi til klimatiltak.

Men en rekke klimatiltak er jo også fattigdomstiltak – la oss ikke glemme det. En av de tingene jeg har jobbet mest med etter at jeg ble utviklingsminister, og lenge før jeg ble miljøvernminister, var å prøve å se på om jeg kunne få til mer vannkraftutbygging i Afrika. Som jeg har sagt her flere ganger, har det ikke vært bygd ut vannkraft i Afrika de siste 15–20 år. Det er en ren energikilde. Det er helt avgjørende for økonomisk vekst. Vietnam er kanskje det mest suksessfylte land i verden når det gjelder fattigdomsreduksjon i de senere år, og det skyldes nettopp at de har fått orden på sin energi til industri osv. Det å få til utbygging av solenergi, vannkraft og ulike rene energikilder er jo både god klimapolitikk og av dramatisk betydning for å få Mosambik, Angola, Uganda eller for den del Swaziland ut av fattigdom.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:52:49]: Statsråden har flere ganger nevnt satsingen på klimatiltak. Vi har fått en utviklingsminister som også er miljøvernminister. I kjølvannet av dette er det ikke urimelig å anta at hans fokus på klima og miljø i utviklingspolitikken vil bli enda sterkere. Det er jeg glad for, men jeg er samtidig opptatt av at det ikke skal gå på bekostning av det vi har snakket om, en annen bistand. Generalsekretæren i Kirkens Nødhjelp, Atle Sommerfeldt, sa nylig at så langt lar Regjeringen afrikanske land ta regningen for klimautslippene, nå er det på tide at forurenser betaler.

Hvordan stiller utviklingsministeren seg til uttalelsen? Og igjen, for å følge opp de andre replikantene: Kan han garantere at han ikke vil ta penger fra utviklingsbudsjettet for å bruke dem på forebyggende klimatiltak?

Statsråd Erik Solheim [12:53:43]: Jeg føler at jeg har svart på spørsmålet flere ganger. La meg heller si hva vi har gjort til nå. Det illustrerer poenget, for klimatiltak er jo ikke noe som kom med at jeg ble miljøvernminister. Det har heldigvis eksistert noe lenger.

Denne regjeringen har økt satsingen på utdanning i forhold til hva som var situasjonen under Bondevik-regjeringen. Det er riktig at den prosentvise andelen til utdanning er gått noe ned, men kronebeløpet til utdanning er større enn noensinne. Denne regjeringen har betydelig økt satsing på helse i forhold til Bondevik-regjeringen. Så når det gjelder det som Stortinget er mest opptatt av skal ligge i bunn, utdanning og helse, gjør vi mer enn før. Vi bruker mer penger enn før. Vi er offensive og skal til og med ha konferansen «Education for all» neste høst i Oslo.

Men på toppen av det har vi også satset på energiutvikling, altså ren energi som vannkraft og solenergi, og jeg håper i framtiden CO₂-fangst og -lagring for de fattigste. Er det en ting vi er veldig sikre på, så er det at uten denne energien er det helt umulig for de fattigste å komme ut av fattigdommen. Man kan ikke drive noe i noe land uten energi.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:54:58]: Jeg vil benytte anledningen til å gi statsråd Solheim en ny anledning til å svare på mitt spørsmål, som han unnlot å gjøre i det forrige replikksvaret, nemlig å gi Stortinget en forklaring på hvorfor Regjeringen har motsatt seg en utvidelse av nedbyggingen av tollbarrierer, ikke bare overfor Swaziland, men også overfor India, Pakistan, Vietnam og Nigeria.

Statsråd Erik Solheim [12:55:28]: Jeg føler kanskje det er riktigere at utenriksministeren gir en orientering om det i et senere innlegg, men la meg bare si at vi har etablert kriterier for hvilke land vi mener burde komme inn under denne utvidede ordningen. De kriteriene gjorde at Swaziland falt utenfor. Vi er villige til å ta en ny vurdering av om det er mulig å finne ordninger for det. Som jeg nevnte i mitt innlegg, er EU et mulig virkemiddel for det. De har en frihandelsavtale med land i det sørlige Afrika. Det er ingen som helst motvilje mot å ta disse landene inn. Tvert imot. Det er bare et spørsmål om i hvilken grad det passer inn i WTO-forhandlingene på det nåværende tidspunkt, og jeg vil overlate til utenriksministeren å svare på det.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:56:43]: Debatten har så langt dreid seg om viktige utenriks- og utviklingspolitiske spørsmål og avdekket en del interessante skillelinjer mellom regjeringspartier og opposisjon. Samtidig er det grunn til å understreke at det aller meste av norsk utenriks- og utviklingspolitikk er det bred enighet om her i Stortinget, så la ikke debatten overskygge det faktum.

Jeg har først lyst til å si noe om forholdet mellom storting og regjering, foranlediget av to forhold. I innstillingen har opposisjonspartiene samlet seg om merknader som tar opp spørsmålet om strukturen i bistandsbudsjett-

et. Det er merknader som regjeringspartiene ikke er med på, men som Regjeringen likevel gjør klokt i å merke seg. Det vi kritiserer, er mangelen på oversikt, mangelen på sammenheng, mangelen på klare definisjoner og mangelen på ryddighet som grunnlag for å kunne følge opp budsjettet fra Stortingets side, fra Regjeringens egen side og fra Riksrevisjonens side. Jeg tror at hele bistandsfeltet vil tjene på at Regjeringen går inn i disse merknadene og ser på om det ikke er på tide å ta en generalgjennomgang av denne budsjettstrukturen, slik at styring og resultatoppfølging kan bli tydeligere og bedre.

Det er ikke slik at dette budsjettet kun er utviklet under statsråd Solheim og denne regjeringen. Det er mange som må ta ansvaret for at det er blitt et slikt villnis av en budsjettstruktur. Jeg for min del oppdaget det nok først da jeg kom til Stortinget og hadde behov for å trenge inn i det fra denne kanten. Nettopp derfor føler jeg et ansvar for å si ifra om det så klart og tydelig at det blir tatt hensyn til. Og jeg minner om, uten at det burde være nødvendig, at budsjettstruktur er et klassisk tema i forholdet mellom storting og regjering historisk sett. Det er noe av Stortingets viktigste forutsetning for å kunne utøve sin grunnlovsfestede funksjon overfor Regjeringen.

Det andre spørsmålet jeg vil ta opp, er foranlediget av utenriksministerens kommentarer når det gjelder utviklingen av utenriktjenesten. Utenriksministeren har helt rett i at organiseringen av utenriktjenesten er et av Regjeringens grunnlovsfestede prerogativer, dvs. at det er Regjeringens bord. Men man trenger ikke å være mye bevandret i norsk historie for å vite at Stortinget har interessert seg for organiseringen av norsk utenriktjeneste, ja, det var Stortinget som tok initiativ til og vedtok opprettelsen av norsk utenriktjeneste.

Jeg føler et behov for å si at hvis utenriksministeren er av den oppfatning at Stortinget ikke trenger å bli informert om endringer i utenriktjenesten, er det et problem. Hvis utenriksministeren er av den oppfatning at det å sende ut en pressemelding samtidig som man legger fram et budsjett for Stortinget hvor det ikke står et kløyva ord om endringene, er å informere Stortinget, er det et enda større problem. Jeg antar at det ikke er tilsiktet fra utenriksministerens side, og at han kan bekrefte at det hadde vært en fordel om Stortinget hadde vært informert om dette på en bedre måte enn det som skjer i St.prp. nr. 1.

For det andre: Når en innstilling er til behandling i Stortinget, og innstillingen er lagt fram, og det i innstillingen er varslet et forslag som griper inn i et opplegg som regjeringen har, er det vanlig kutyme at regjeringen ikke iverksetter det som man har til hensikt, før man har hatt debatten og gjort vedtakene i Stortinget. Vanlig respekt for Stortinget tilsier at man ikke gjør det. At man på formalistisk grunnlag har rett til å gjøre det, betyr ikke at det er klokt og respektfullt å gjøre det.

Anette Trettebergstuen (A) [13:01:44]: Jeg er veldig fornøyd med at vi i arbeidet med budsjettinnstillingen har funnet rom for å omprioritere litt, og deriblant øke støtten til Fredskorpset. Fredskorpset er en viktig del av norsk utviklingspolitikk. De jobber i et mangfold av sek-

torer og har partnerskap i de fleste fylker i landet. Som alle vet, ble Fredskorpset evaluert i 2006 og fikk det vi må kunne kalle en strålende evaluering, noe som absolutt gir oss grunn til å prioritere å øke støtten til Fredskorpset i dette budsjettet, slik at det kan ivareta programmene sine enda bedre, og ikke minst utvikle seg mer.

Jeg er også veldig glad for at vi nærmer oss målet om énprosenten i bistanden i årets budsjett.

Som en stor kontrast til regjeringspartienes – og for så vidt Kristelig Folkepartis – økning i bistanden, kommer Høyre og særlig Fremskrittspartiets grove kutt. Totalt kutter Fremskrittspartiet 10 milliarder kr i UD's budsjett – det aller meste av dette tar de fra bistanden. Dersom Fremskrittspartiets budsjett hadde blitt vedtatt, hadde det fått alvorlige konsekvenser for millioner av mennesker.

Alle kuttene til Fremskrittspartiet fortjener egentlig bred omtale for å få belyst konsekvensene, men jeg skal konsentrere meg om kuttene de gjør på regionbevilgningen til Midtøsten og til UNRWA.

Fremskrittspartiets kutt i bevilgningen til de palestinske områdene er kutt i skolegang for palestinske barn, det er kutt i helsetiltak for syke mennesker, det er kutt i nødhjelp, f.eks. medisiner og mat. Bistanden vi gir til området, bidrar bl.a. til oppbygging av energisektoren. Kuttene her vil bety mindre kapasitet og mer ustabil energiforsyning. Bistanden vi gir, bidrar også til bygging og rehabilitering av skoler, til utdanning av lærere og også til oppbygging og styrking av demokratiske institusjoner. I tillegg gir vi støtte som sikrer utbetaling av lønninger til offentlig ansatte, spesielt innen helse- og utdanningssektoren, noe som er en forutsetning for at befolkningen skal kunne få levert elementære tjenester. Dette er altså Fremskrittspartiets kutt. I tillegg kutter de 90 pst. i støtten til UNRWA, til palestinske flyktninger.

Norges aktive økonomiske støtte til et sterkere palestinsk samfunn er mer enn bare nødhjelp. Det er en forutsetning for å kunne få etablert en levedyktig og demokratisk palestinsk stat. For det å styrke økonomien i områdene og sørge for å bedre den prekære humanitære situasjonen for det palestinske folk er helt nødvendig dersom man skal kunne komme noen vei med å løse konflikten mellom israelerne og palestinerne.

Fattigdommen i området øker. Israels blokader hindrer ikke bare folk i å bevege seg, men det hindrer at mat, medisiner og nødhjelp kommer inn i områdene. De humanitære hjelpeorganisasjonene har problemer med å få gjort jobben sin som følge av Israels stengsler, og lang tid med tilbakeholdelse av palestinernes egne skattepenger gjør, som nevnt, at den økonomiske situasjonen til selvstyremyndighetene er alvorlig. Alt dette forverrer hver eneste dag situasjonen for palestinerne, og bidrar derfor til å undergrave mulighetene til å kunne få en fredelig løsning på konflikten.

Norge gikk foran for kort tid siden og gav 168 mill. kr i budsjettstøtte til selvstyremyndighetene. Det er merkelig at Fremskrittspartiet nå kritiserer denne støtten, da både Kvartetten og giverlandsgruppen oppfordrer det internasjonale samfunnet til å bidra til utvikling i områdene, fordi man ser at nettopp dette må på plass, skal man kunne

snakke om noen reell mulighet til å oppnå fred. Verdensbanken og IMF anbefaler nå bruk av nettopp budsjettstøtte som en effektiv mekanisme for å gi bistand til det palestinske folk.

Fremskrittspartiet er altså så godt som alene om å mene at kutt og boikott er veien å gå i vår tilnærming til palestinerne. Det er stikk i strid med Regjeringens politikk, det er stikk i strid med det Kvartetten og giverlandsgruppen anbefaler. Det som Fremskrittspartiet er mest imot, er altså det bl.a. IMF og Verdensbanken mener vil være mest effektivt.

Alle de som fra talerstolen nevner at Annapolis er viktig, alle de som mener at vi må få på plass en løsning på konflikten og få opprettet en selvstendig palestinsk stat, må også se at økonomisk støtte til og utvikling av de palestinske områdene er en forutsetning for å kunne oppnå nettopp dette. Det gjør altså ikke Fremskrittspartiet, og dessverre er det også reflektert i et alternativt budsjett som ville ført til enda mer nød for det palestinske folk dersom det ble vedtatt, og som definitivt ville vært med på å bidra til å undergrave mulighetene for å få en løsning på hele konflikten.

Berit Brørby (A) [13:06:35]: Mange av oss bruker mye tid på møter i ulike internasjonale fora. Vi lærer mye av dette, også at respekt og forståelse er grunnleggende for å nå resultater. Vårt stadig tettere samarbeid med baltiske og russiske politikere viser at vi kan få gode resultater for Nord-Europas innbyggere. Derfor er den parlamentariske dimensjon i utenrikspolitikken viktig. Den er viktig fordi den bidrar til et bredt forankret samarbeid på områder som bare kan bringes framover gjennom regionalt og internasjonalt samarbeid. Det internasjonale parlamentariske samarbeidet gir oss også et verdifullt perspektiv på vårt nasjonale samarbeid.

En stadig utfordring er nå at når vi parlamentarikere i Nord-Europa møtes i Barentssamarbeidet, i Nordisk Rådssamarbeidet, i det arktiske parlamentariske samarbeidet og i Østersjøsamrådet, er det viktig, i samarbeid med regjeringssiden, å rendyrke de ulike foras særpreg, også for å unngå dobbeltarbeid. Disse organenes legitimitet vil bl.a. avhenge av at vi får til et enda mer dynamisk samarbeid, hvor vi kan bli en nordeuropeisk stemme som blir hørt.

I det regionale parlamentariske samarbeidet bruker vi mye tid på å finne fram til konsensus i saker vi tar opp, og vi bruker mye tid på resolusjonstekster. Både innenfor Østersjøsamrådet og Barentssamarbeidet resulterer møtene i en felles tekst med anbefalinger til de deltakende landenes regjeringer. Det er viktig at disse følges opp nasjonalt.

I forkant av møtet i det parlamentariske Østersjøsamrådet i Berlin i august i år leverte Utenriksdepartementet en rapport, etter henvendelse fra Nordisk Råds delegasjonssekretariat på Stortinget, om hvordan resolusjonen fra møtet i Reykjavik i 2006 bl.a. var fulgt opp. Det var en kort og god rapport.

I Rovaniemi i juni i år vedtok vi i det parlamentariske Barentssamarbeidet en resolusjon som omfattet miljø,

transport og helse i regionen – alle viktige spørsmål, som det er viktig å følge opp. Jeg vet at utenriksministeren og Regjeringen vil gjøre dette, men allikevel vil jeg be utenriksministeren på en hensiktsmessig måte om å følge opp resolusjonene fra det parlamentariske Barentssamarbeidet, men også det som skjer i Nordisk Råd, i det arktiske samarbeidet og i Østersjø-samarbeidet, og fortsette den årlige rapporteringen om Regjeringens oppfølging av anbefalingene fra den parlamentariske Østersjø-konferansen. Det skaper eierskap, og det gir muligheter for å se om det vi faktisk bruker veldig mye tid på, lage konsensus, blir noe av i etterkant – dette også for å se raskere resultater.

Knut Petter Torgersen (A) [13:10:32]: Utgangspunktet for Regjeringens nordområdepolitikk er omtalt i regjeringserklæringen:

«Nordområdene vil være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. Regjeringen vil styrke arbeidet med å hevde norsk suverenitet og sikre bærekraftig forvaltning av de rike fiskeri- og energiressursene (...)»

Følger så denne Regjeringen opp? Ja, Regjeringen følger opp med en betydelig økt satsing på nordområdene. For neste år foreslår Regjeringen å øke satsingen på nordområdetiltakene med nesten 200 mill. kr utover satsingen i 2007. Det betyr at i løpet av to år har man økt satsingen med om lag 470 mill. kr. Vi skal heller ikke undervurdere den store positive betydningen økt oppmerksomhet for områdene har.

Regjeringens økte satsing på nordområdene har gitt en sterk og positiv fokusering på mulighetene, ikke begrensningene, i nord. Nærvær, aktivitet og kunnskap er nøkkelord i Regjeringens satsing.

Olje og gass er en av de sterke drivkreftene for utvikling i nord. Snøhvit-feltet er i drift og skaper stor aktivitet i Finnmark, men gir også ringvirkninger for resten av landsdelen. Skarv-feltet skal settes i drift i 2011, og vil skape stor aktivitet i Nordland. Sjtokman-feltet skal også etter hvert settes i drift, og vil skape store og positive ringvirkninger for hele Nordkalotten.

I budsjettet for 2008 foreslår Regjeringen å bevilge 140 mill. kr til fortsatte seismiske undersøkelser i feltene Nordland VII og Troms II. I forlengelsen av en slik satsing må vi som politikere fokusere sterkt på at olje- og gassvirksomheten også bidrar til landbasert aktivitet i landsdelen.

Vår satsing i nordområdene skal være mye mer enn petroleumsvirksomhet. Den må også dreie seg om annen næringsvirksomhet, om miljø, om klima, om kulturutveksling og om helse- og utdanningssamarbeid. Nordområdepolitikken skal også fokusere på menneskene. Bedre økonomisk, sosial og kulturell utvikling skal gi positive bidrag til levekårene til alle menneskene som bor i de nordlige områdene.

Fiskeri og oppdrett betyr mye i Nord-Norge. Det er fortsatt sterke fiskerimiljøer i landsdelen som må videreutvikles. Derfor er det svært gledelig at i budsjettet for neste år foreslår Regjeringen å bevilge om lag 5 mill. kr

til vitenskapelig utstyr til fiskeriforskningen ved Høgskolen i Bodø.

Vi må bygge videre på de fortrinnene vi har i Nord-Norge. Landsdelen har en moderne, kunnskapsrik industri. Det gjelder både innenfor den kraftforedlende prosessindustrien og innenfor vedlikeholds- og leverandørindustrien. Disse næringene skal videreutvikles, og må gis gode rammebetingelser for fortsatt utvikling.

Det er optimisme i nord. Vi har merket at landet nå har en regjering som spiller på lag med landsdelen. Etter at den rød-grønne regjeringen tok over høsten 2005, er det mer optimisme og framtidstro i vår nordlige landsdel enn det har vært på svært lenge.

Vidar Bjørnstad (A) [13:15:33]: Jeg vil først berømme Regjeringen for den tydelig og synlig økte aktiviteten internasjonalt, enten det gjelder nordområdene, NATO, reformarbeidet i FN, Europa og EU, klimaendringer eller initiativ og medvirkning til løsning av konflikter, som f.eks. i Midtøsten.

Internasjonalt samarbeid er viktig for å sikre norske interesser, men det er viktig også for å få gjennomslag for de verdier vi mener at internasjonale løsninger og internasjonal utvikling skal basere seg på.

Vi må bruke alle tilgjengelige arenaer for innflytelse og påvirkning, på nordisk, europeisk og transatlantisk nivå og på FN-nivået. Mulighet for påvirkning har mindre med landstørrelse å gjøre enn med den offensive holdning og de verdier man går inn i diskusjoner med.

Tilstrekkelige ressurser er nødvendig både for å følge opp økte norske ambisjoner på den internasjonale arena og for å sikre en effektiv bistand.

Jeg er fornøyd med at Kristelig Folkeparti er med på å understreke dette når det gjelder bistanden. Høyre og særlig Fremskrittspartiet har mindre ambisjoner og kutter i den nødvendige administrative kapasitet, som de mener er for omfattende. Dette virker desto mer merkelig når de har store innvendinger til små omdisponeringer Regjeringen har gjort innenfor konsulatstrukturen. Opposisjonen greier ikke engang finne midler av det de kaller småbeløp for egne standpunkter om økt diplomatisk aktivitet, men overlater til Regjeringen å ta ansvar for inndekningen.

Innenfor rammen av dagens tilknytningsform til EU gjennom bl.a. EØS-avtalen fører de rød-grønne en aktiv europapolitikk. Hovedhensikten er å ivareta norske interesser og påvirke beslutninger i EU som vi vet i stadig større grad får konsekvenser for Norge.

Grunnlaget for europapolitikken ble presentert i en melding som Stortinget behandlet denne våren. Regjeringen inviterte samtidig Stortinget til sterkere medvirkning og bredere forankring i Stortinget av EU- og EØS-saker. Det har vært enstemmighet om denne tilnæringsmåten.

Regjeringen har fulgt opp sine ambisjoner og forpliktelser overfor Stortinget på en god måte. Sist fredag vedtok også Stortinget nødvendige formelle endringer i sin håndtering av EU- og EØS-saker som muliggjør tidligere involvering og bredere forankring i fagkomiteer.

Jeg er fornøyd med at Regjeringen både i tidligere og foreliggende budsjett har funnet rom for økning i tilskudd

til informasjon om europasamarbeid, for slik å skape mer åpenhet og debatt om aktuelle saker.

En ny reformtraktat for EU foreligger. Det er nødvendig at Regjeringen analyserer betydningen av denne for utviklingen i EU-samarbeidet og for norsk politikk i forholdet til EU og EØS og formidler sine vurderinger til Stortinget på en egnet måte.

Norge vil bidra med store beløp for å oppnå økonomisk og sosial utvikling i de nye EU-landene, som også inngår i et utvidet EØS. Vi har i hovedtrekk ett arbeidsmarked i EØS, som Norge også har stor nytte av. Men vi har også utfordringer, som sosial dumping, som vi må motarbeide.

I denne sammenheng mener jeg Norge må støtte den sosiale dialogen i Europa, et område der vi har stor erfaring med trepartssamarbeid, kompetanse og gode resultater å vise til. Jeg er derfor spesielt fornøyd med at Regjeringen i budsjettet har avsatt midler til arbeidslivets parter for å fremme sosial dialog og samarbeid med partene i de nye EU-landene i Sentral-Europa. Jeg vil også nevne nødvendigheten av å stimulere til bilaterale samarbeidsprosjekter – herunder målgruppen arbeidslivets parter – i forhandlingene om finansieringsordningene for de sentraleuropeiske land i EØS.

Nordområdene er, som nevnt tidligere i debatten, et av de rød-grønnes viktigste satsingsområder. Her inngår Russland som strategisk samarbeidspartner når det gjelder miljøspørsmål, forvaltning av fiskebestander og utvinning av energiresurser. Samarbeidet med Russland er i god utvikling.

Jeg deltok som korttidsobservatør i Europarådets delegasjon til valget til Dumaen sist søndag. På bakgrunn av hovedtrekkene økonomisk vekst og politisk stabilitet fikk president Putin og det partiet han frontet, United Russia, en stor majoritet. Dette var ikke et overraskende resultat ifølge de fleste kommentatorer, med grunnlag i en vurdering av presidentens reelle tilslutning.

Men valg gjennomføringen fikk omfattende kritikk i konklusjonene både fra OSSE og fra Europarådet for ikke å ha tilfredsstillt internasjonale standarder for demokratiske valg, først og fremst knyttet til førvalgsperioden med bl.a. kontroll av etermediene, en valgordning som favoriserte de største partiene, overgrep mot deltakere i demonstrasjoner og både trusler mot kandidater fra opposisjonen og press mot velgere.

Russland må stå til rette for denne kritikken fra Europarådet, som de er medlem av, i henhold til de konvensjonsforpliktelser de selv har undertegnet.

Mitt poeng her, og da med nordområdene som eksempel, er at Norge og Europa må fortsette å utvikle samarbeid med Russland ut fra gjensidig avhengighet og felles interesser, men samtidig komme med fortsatt klar og tydelig kritikk av brudd på internasjonale konvensjoner og menneskerettigheter.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [13:21:10]: Jeg vil bruke denne anledningen til å rette fokus mot nordområdene.

Det har gått to år siden Regjeringen lanserte sin nordområdestrategi. Denne strategien har blitt fulgt opp med

nær en halv milliard kroner i bevilgning, i tillegg til at vi har styrket kommuneøkonomien over hele landet. Det betyr i sum at vi er i riktig bane i dette arbeidet.

Jeg merket meg at Fremskrittspartiet og Høyre foreslo større bevilgninger til nordområdene i fjor enn i år. Det tar jeg som en anerkjennelse av at Regjeringens bevilgninger har en synlig og positiv betydning.

Likevel vil jeg ikke legge skjul på at Senterpartiet er utålmodig, ikke minst fordi vi trenger å styrke infrastrukturen i de tre nordligste fylkene, slik at området kan fylle den rollen som det er tiltenkt, som et tyngdepunkt for norsk økonomi og norsk næringsvirksomhet i tiden som kommer.

I media har det vært betydelig fokusering på olje og gass – litt snevert, etter mitt syn, fordi den samlede resursmengde i nord er betydelig større og omfatter mer enn bare olje og gass. Skal vi få dette til, og det forstår jeg er et felles ønske i denne salen, må vi ha en infrastruktur som binder fylkene sammen.

Vi må satse på at vi får en aktivitet på land som har som siktemål å være der langt utover petroleumsalderen. Vi må i denne sammenheng nevne kartlegging av de arealer som vi er satt til å ivareta. Som et eksempel her har vi altså en Svalbard-sone som nesten er blank når det gjelder sjøkart. Skal vi ivareta eierinteresser, suverenitetshevdelse og miljø, må vi i det minste ha sjøkart som gjør at vi kan bevege oss inn i dette området med rimelig stor grad av sikkerhet. Vi vet at området er attraktivt i turismesammenheng, og at vi har et økende besøk av større turistskip. Det er et paradoks at Sjøkartverkets egen båt gikk på grunn der oppe under et besøk i fjor sommer, fordi det ikke var tilstrekkelig med sjøkart.

Vi kaster gjerne fram tanken om en jernbaneforbindelse mellom våre nordligste deler og Russland for å styrke samarbeidet og for å videreutvikle næringsperspektivet med vår store nabo i øst. Jeg vil gjerne referere til tidligere utenriksminister Stoltenbergs tale i Tromsø i 1992, der han påpekte de samme mulighetene som er til stede i nord som jeg har vært innom, og der han vektla folk til folk-samarbeidet på regionnivå. Jeg tror vi kan vise til at vi har god erfaring for å kunne lykkes med en rekke prosjekter i nord.

Havner og farleier må styrkes skal vi få denne utviklingen i gang, og ikke minst, som andre har nevnt i dagens debatt, vi må styrke FoU-virksomheten, som vil være en basis.

Arktisk landbruk er et basiselement i den arktiske meny. Der kan vi presentere et gourmetprodukt som har fått stor interesse i den øvrige del av Europa.

La meg til slutt i en parentes nevne Barentsinstituttet, som har hatt en litt trang fødsel, og som man nå bør fokusere ekstra på i tiden som kommer, for å få det skikkelig på fote.

Sverre Myrli (A) [13:26:31]: Som vanlig når Stortinget debatterer utenrikspolitiske spørsmål, er det stor enighet, med unntak for bistandspolitikken – så også i dagens budsjettdebatt.

NATO og FN er sjølve pilarene i norsk utenrikspolitikk. Men Norge må også føre en aktiv europapolitikk,

noe vi har diskutert flere ganger i denne salen. Norge må føre en åpen, tydelig og aktiv europapolitikk som sikrer norske interesser overfor EU, og som bidrar til utvikling i Europa.

Skal vi lykkes med dette, må Norge ha gode relasjoner med land som er viktige for oss. I tillegg til det unike forholdet vi har til andre nordiske land, er Tyskland Norges viktigste samarbeidspartner i Europa. Jeg er derfor glad for at Regjeringa tidligere i høst lanserte en egen Tyskland-strategi, eller rettere sagt: relanserte Tyskland-strategien. Det er på en måte strategi nr. 2 som nå ble lansert. Tar jeg ikke feil, ble den nye strategien presentert under statsbesøket i Tyskland i oktober.

Tyskland spiller en nøkkelrolle i EUs og Europas utvikling. Samtidig er det bilaterale forholdet mellom Norge og Tyskland svært godt. Dermed kan Norge også spille en viktig rolle i Europas utvikling. Forholdet mellom Norge og Tyskland er derfor viktig, ikke bare for å sikre egne interesser, men også for å være med på utviklinga i hele Europa.

Tyskland blir for Norge en stadig viktigere partner – politisk, økonomisk, kulturelt og akademisk. Nesten 30 pst. av norsk gass eksport går nå til Tyskland. Om ikke lenge vil en tredjedel av gassforbruket i Tyskland komme fra Norge. Dette dreier seg ikke bare om leveranser av gass, men i stor grad også om teknologiutvikling. Tyskland kutter nå CO₂-utslippene sine ved å stenge kullkraftverk og erstatte dem med gasskraftverk med gass fra Norge. Det er bra for norsk næringsliv. Det er bra for norsk eksport. Det er bra for norske forskningsmiljøer. Det er bra for Tyskland. Og – ikke minst – det er bra for miljøet.

Jeg har registrert at utenriksministeren har et meget godt forhold til sin tyske kollega, som nå også er tysk viseskansler. Det er bra. Norge og Tyskland er nære allierte i utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål for tida – jeg vil si nærere og nærere allierte.

Europa forandrer seg, og NATO forandrer seg. Dermed vil også den spesielle og unike posisjonen USA har spilt for Norge og en rekke andre europeiske land, forandre seg. Her blir Tyskland en viktig partner for Norge. Jeg vil legge til: kanskje den aller viktigste.

La meg også minne om at en halv million tyske turister besøker Norge hvert år. Halvparten av alle utenlandske turister i Norge er tyskere. Dette gir enorme muligheter for norsk reiseliv. Jeg kunne ha fortsatt med interessen for norsk kultur i Tyskland, interessen blant tyske studenter for å studere i Norge og interessen for norsk litteratur i Tyskland. Mange norske forfattere selger jo fenomenalt i Tyskland for tida.

Jeg ønsker utenriksministeren lykke til med Tyskland-strategien. Dette blir viktig – kanskje viktigere enn vi i dag kan ane.

I debatten i dag har mange pratet om generalkonsulatene i Minneapolis og Edinburgh. Det er vel og bra. Men jeg vil minne representanter fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti om at den forrige regjeringa la ned generalkonsulatet i Hamburg. Det måtte den nåværende regjeringa gjenopprette. Det er kanskje grunn til å gå litt stillere i dørene.

Presidenten: I og med at det ikkje går klart fram av det vedtekne debattopplegget, vil presidenten foreslå at det no ikkje blir gjeve høve til replikk etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – og ser det som vedteke.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [13:31:25]: Jeg benytter anledningen til å kommentere noen av innleggene som er kommet.

Representanten Brørby minnet om betydningen av å følge opp de anbefalinger som kommer fra de parlamentarikerforsamlingene vi har i vår region. Det gjelder de nordiske, og også dem i Østersjøregionen og Barentsregionen. Det er en meget god påpekning av noe som jeg mener vi er opptatt av, men som jeg skal fokusere ytterligere på etter den påminnelsen. Det er et viktig element.

Når det gjelder generalkonsulatene, er det vanskelige avveininger. Jeg innrømmer det. Hadde det vært slik at vi ikke hadde noen økonomiske rammer som skapte utfordringer for oss, kunne vi jo hele tiden være i en situasjon hvor vi ikke behøvde å gjøre slike prioriteringer. Den forrige regjeringa la, som representanten Myrli var inne på, ned generalkonsulatet i Hamburg, men også i Hongkong og Miami. Det utløste også reaksjoner. Jeg mener samtidig at vi ikke skal se på dette bare ut fra det perspektivet at det er en økonomisk nødvendighet; det gir oss også en mulighet til å vise at vi kan gjøre ting på ulike måter, løse oppgaver ved å organisere oss annerledes.

Jeg må få si til representanten Vaksdal fra Fremskrittspartiet, som vil kutte 100 mill. kr på drift i UD, på mitt ansvarsområde – jeg kjenner jo alle Fremskrittspartiets kutt på alt som gjelder bistand og den type virksomhet – at 100 mill. kr på utenriksministerens ansvarsområde, på drift, det er ambassader i Europa og utenriksstasjoner en masse. Det har vi ikke fått noe fokus på.

Det er, mener jeg, ikke slik som representanten Solberg sier, at nedleggelsene er et resultat av endringer i norsk utenrikspolitikk. Norsk utenrikspolitikk, gjennom de redegjørelser vi gir, og den politikken Regjeringa fører, krever nærvær i nye regioner, som et resultat av den verden vi lever i. Fremskrittspartiet mener jo at den ikke endrer seg, og at det er business as usual, men vi mener å registrere at det ikke er tilfellet.

Så vil jeg si til representanten Høybråten at det er en interessant diskusjon han trekker opp, om India, Vietnam, etc., i tillegg til MUL, pluss dette GSP-temaet. Men – som utviklingsministeren var inne på – dette er et WTO-tema for tiden, og hvis Norge skulle gå inn og si at vi gjør det samme med India som vi gjør med MUL-landene, altså innenfor GSP, så tror jeg vi ville bryte en rekkefølge i disse forhandlingene som det ikke ville være klokt å bryte. India er også en betydelig forhandlingspart – motpart og medpart – for Norge i disse forhandlingene, og vi avventer resultatene.

Så merker jeg meg med respekt de perspektivene representanten Høybråten trakk fram om forholdet mellom regjering og storting. Det er helt opplagt kloke vurderinger av det som går på struktur, og det tror jeg utviklingsministeren og jeg skal ta med oss og se nærmere på. Når det gjelder budsjett, bør det være tilgjengelig, og, som

Høybråten sier, man kan se dette på ulikt vis når man kommer tilbake i en stortingsposisjon. Vi skal ta det med oss.

Når det gjelder generalkonsulatene, kan man ha det syn at dette burde stått i St.prp. nr. 1. Nå har iallfall Stortinget brukt innstillingen til å avgi en mening om det. Jeg har fulgt dette meget nøye, og jeg har lest det som har kommet av innspill. Jeg har sagt her i dag at essensen i det sterke engasjementet, både rundt Edinburgh og Minneapolis, tar vi med oss i de løsningene vi går inn for.

Så bare en liten detalj: Det er ikke slik at Regjeringen formelt sett har iverksatt tiltak. Jeg minner om at disse generalkonsulatene kommer til å vare til godt ut i 2008.

Jeg kunne i dag informere Stortinget om at Walter Mondale har stilt seg tilgjengelig for å være vår honorære generalkonsul når omleggingen skjer. Men jeg har tatt meg god tid til å lytte til debatten også her, og jeg vil understreke at det egentlig er en spennende utviklingsoppgave vi nå har – hvordan vi former det generalkonsulatet. La meg si til Stortinget, som jeg jo ønsker å ha et nærest mulig samarbeid med, at jeg har gjerne en dialog med Stortinget framover om hvordan det nærværet skal se ut, og hvordan vi skal bruke ressursene. Jeg vil minne om det. Det ligger en innsparing i den omleggingen vi nå gjør. Men jeg er innstilt på at den innsparingen ikke går i null, dvs. at vi kan bruke ressurser fra den innsparingen til å gjøre nærværet meningsfullt og effektivt i forhold til de behovene vi har, både i Edinburgh og i Midtvesten.

Statsråd Erik Solheim [13:36:04]: Jeg vil også bruke anledningen til å kommentere noen av de tingene som har vært oppe i debatten, og som jeg ikke rakk i mitt første innlegg.

La meg først bare utdype ytterligere det utenriksministeren sa om vårt ambassadenærvær. Det ble tidligere sagt at vi hadde opprettet ambassader en rekke steder – Burundi, Øst-Timor osv. Det er ikke riktig. Det utenriksministeren og jeg har tatt initiativ til, er at utenriksministeren må bli mer fleksibel. Jeg må si at en av mine inspirasjonskilder på dette området – det vil sikkert overraske Stortinget – var, av alle, Condoleezza Rice, som holdt et foredrag om amerikansk utenriksstjeneste og hvordan den måtte tilpasse seg en ny tid. Tyngdepunkt i verden flytter seg mellom verdensdeler, man får stadig nye behov, nye temaer kommer opp som man ikke er tilpasset til. Det er også en utfordring for oss i Norge, og et virkemiddel da er å være noe mer fleksible enn vi har vært. Jeg har kommet tilbake fra Bolivia, hvor jeg mener vi har funnet en løsning som bør inspirere til å gjøre lignende ting andre steder istedenfor å opprette en full ambassade, som jo i praksis nærmest er å sende en kunstkomitee ned for å ta ut ambassadørens residens, finne ut hvilken kunst som skal henge på veggen, hvordan gartneren skal klippe plenen, osv. Det koster millioner av kroner å opprette en ambassade, det koster millioner av kroner å nedlegge den, og det vil være et enormt politisk spørsmål når man nedlegger. Istedenfor det har vi fått en ambassadeseksjon i den svenske representasjonen i Bolivia. Vi har en fløy i den. Det betyr at vaktmestertjeneste, biltjeneste, sentralbordtjeneste, IT-

tjeneste osv. betaler vi svenskene for å levere, og så er vi inne hos dem. Det kan vi ikke gjøre i store og viktige land, men det kan vi gjøre i land hvor vi vil ha noe mindre enn en full ambassade.

Lignende ting har vi forsøkt å få til – ikke så vellykket, kanskje – i Burundi og i Øst-Timor. I Liberia, som er et satsingsland, vil vi forsøke en mer fleksibel løsning i samarbeid med ambassaden i Abidjan.

Denne typen fleksibilitet tror jeg er framtiden. Da snakker vi altså ikke om Washington eller London eller Paris, men bredden av mange land i den tredje verden som vi ikke ellers har så mye med å gjøre.

Så har mange, inkludert Dagfinn Høybråten i sitt siste innlegg og Venstre også, vært opptatt av budsjetstruktur. La meg bare igjen slå fast at det vil vi komme tilbake til. Jeg er enig i at budsjetstrukturen er veldig uoversiktlig. Jeg tror, ut fra min erfaring etter mange år som stortingsrepresentant, at det Stortinget mest trenger, er en tydeligere klarhet i hvor mye penger vi bruker i det enkelte land, hvordan pengene brukes, og hva som er våre andre politiske anliggender der. Jeg husker selv min egen erfaring: Jeg foreslo hvert eneste år da jeg var medlem av utenrikskomiteen, at vi skulle øke innsatsen i Uganda og gjøre Uganda til hovedsamarbeidsland. Det ble hvert år avslått å gjøre Uganda til hovedsamarbeidsland. Men i løpet av kort tid ble det pengebeløpet Norge brukte i Uganda, mye høyere enn i mange av de landene som hadde status som hovedsamarbeidsland. Man kalte det ikke hovedsamarbeidsland, man bare brukte mye mer penger i Uganda enn i hovedsamarbeidsland. Det er den typen ting som jeg mener villeder mer enn det veileder. Vi får altså en håpløs debatt om samarbeidsland osv. istedenfor å se på hva som er det politiske anliggendet, og hva som er pengebruken.

Min grunntanke er å la dette komme tydelig fram, så Stortinget får en sjanse til å håndtere det, ta stilling til det og gi veiledning til Regjeringen om eventuelle endringer i det. Men denne debatten bør gå både mellom storting og regjering og i offentligheten i tiden framover, og så kommer vi selvfølgelig tilbake til det på en formell måte overfor Stortinget neste høst.

Til slutt om Norfund, som flere har vært inne på. Norfund har orientert meg om at de ikke vil klare å nå MUL-målet slik Stortinget har fastsatt det for 2007. Det skyldes en spesifikk, stor investering i vannkraft i Filippinene. Denne investeringen i seg selv slår så stort ut at det er umulig. Men det jeg oppfatter som Stortingets synspunkt, som jeg tar med til Norfund, er at vi skal forsøke å få til så godt det overhodet lar seg gjøre, en større satsing på de aller fattigste landene, helt spesielt i Afrika. Vi skal prøve å få det til på en sånn måte at det ikke hemmer de rene private investeringene i mellominntektsland som Statkraft kan stå for, ei heller den typen privat/offentlig partnerskap i mellominntektsland som kombinasjonen av Norfund og Statkraft, eventuelt Norfund og andre private norske energiselskaper, kan medføre. For erfaringen internasjonalt de senere år er at det i de fattigste landene er uhyre vanskelig å få til rene private investeringer i vannkraft. Det er offentlig/privat partnerskap som er det som har gitt reelle inves-

teringer. Det gjelder både mellominntektsland og selvfølgelig aller mest de aller fattigste landene.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:41:19]: Utenriksministeren var i sitt siste innlegg sjokkert over at Fremskrittspartiet har kuttet 100 mill. kr innenfor hans område, som ville medføre at man legger ned ambassader og generalkonsulat. Til det er det bare å si at det er en helhet i vårt alternative statsbudsjett. Vi reduserer også bistanden og u-hjelpen ganske kraftig. Resultatet av reduksjonen er at man ikke trenger å være til stede alle steder som mottar bistand. Så her henger alt sammen med alt.

I sitt første innlegg var utenriksministeren inne på når det gjelder generalkonsulatene, at man måtte løse oppgavene på en annen måte. Det er jeg helt enig i. Selvfølgelig, når man legger ned generalkonsulatene, må oppgavene løses på en annen måte. Det betyr ikke at de blir løst på en bedre måte.

Sverige har gjort den samme øvelsen. I 1989 la de ned generalkonsulatet i Minneapolis. Hele Sverige tapte på det, det var den erfaringen Sverige gjorde.

Da hadde det vært interessant å vite hva slags konsekvensutredninger Utenriksdepartementet har gjort i forbindelse med nedleggelsene. Hva slags dialog har det vært med næringslivet i Norge, i Skottland og i Minneapolis? Hvilken analyse med bakgrunn i bl.a. det Sverige har gjort, har man foretatt før man har gjort disse grep? Med andre ord: Jeg savner en faglig begrunnelse.

Dette er vel det temaet som har opptatt utenrikskomiteen mest – gjennom høringer, gjennom brev, gjennom alle de innspill de har fått i forbindelse med budsjettet – men jeg merker meg at det altså ikke står ett eneste ord i statsbudsjettet om dette. Jeg synes det bare vitner om at man har en mangel på respekt for Stortinget når man fra Regjeringen kan tillate seg en slik ting.

Nå sitter jeg i næringskomiteen, og også medlemmene i næringskomiteen har fått en rekke innspill fra dem som er bekymret for det som nå skjer. Når man ser på innstillingen, dreier de forslagene som er tatt opp av mindretallet, seg nettopp om generalkonsulatene. Så jeg synes det er en merkelig måte Regjeringen har gått fram på.

Så er det jo positivt at man har funnet en tidligere, avdanket politiker til å toppe laget i Minneapolis. Det synes jeg for så vidt er ganske interessant, men det triste er at laget som man topper med en avdanket spiller, faktisk har rykket ned. Det må jo være bedre å styrke hele laget og sørge for at man er i den divisjonen der man faktisk hører hjemme, og ikke sørge for at man mister all innflytelse.

For det som er viktig for næringslivet, er at man er med og ivaretar og fremmer norske handelsinteresser, at man gjør den jobben som skal gjøres for å fremme de interessene som er, og også fokuserer på mulig utdannings samarbeid.

Når det gjelder Skottland, er det den maritime nærings som er berørt av dette i sterkest grad. Det er en næring som er en av Norges viktigste, der vi er verdensledende. Nå sørger vi for at vi ikke er til stede i et av de viktigste landene der vi driver produksjon av oppdrettsfisk. Skottland og Edinburgh er veldig viktig i forbindelse med EU

og når det gjelder spørsmålet om tilgang til norsk laks i EU, og i så måte er det selvfølgelig også viktig å være der.

Jeg tror det er viktig at den norske utenriksministeren fokuserer mer på å fremme norske næringslivsinteresser i utlandet. Fordi det er en stadig mer global konkurransesituasjon, må vi erkjenne at norske bedrifter opplever et stadig tøffere marked, og da er også de ressursene som Regjeringen kan bidra med, svært viktige. Som utenriksministeren var inne på, stasjonene blir ikke lagt ned før en gang langt ut i 2008, med andre ord til neste år. Jeg håper bare at de blir værende der til neste års budsjett kommer, og at man har gjort om den feilen man nå er i ferd med å begå.

Erna Solberg (H) [13:46:17]: Jeg har lyst til å understreke det utenriksministeren sa i sitt første innlegg, at strukturen og opprettelsen av nye ambassader o.a. var knyttet til endringer i et utenrikspolitisk bilde, og ikke nødvendigvis var en nedprioritering av det stedet man var og ikke lenger skal være, men at det skjer fordi det kommer nye oppgaver til. Det henger nøyaktig sammen med en annen diskusjon som foregår i denne salen, nemlig hvor mange steder vi skal drive bistand. Hvor mange steder, hvor mye skal vi strekke oss ut? Det har også med å gjøre at når vi sier mer konsentrasjon, mer kompetanse på de områdene, og ikke minst bedre ettersyn og kompetanse til å gå gjennom om pengene brukes fornuftig, ja, da trenger vi faktisk en minimumsbemanning som er så stor der vi går inn, at vi må konsentrere innsatsen vår. Når miljøvern- og utviklingsministeren understreker at vi har forandret argumentasjon fra i fjor til i år, vil jeg fortsatt stå fast på at grunnen til at vi nå bryter med de gamle prinsippene vi har hatt om konsentrasjon, og konsentrasjon om fattigdom og Afrika og utviklingsspørsmål i utviklingspolitikken, er politisk, ved at dagens regjering vil gå inn i land der man har politisk sympati med regimet og systemet. Men det bryter altså samtidig med de prinsipper som Stortinget ganske bredt stod sammen om i forrige periode, om prioritetene og om konsentrasjon. Og det har altså en kostnadsside på det administrative apparatet.

Så vet jeg at i enhver regjering teller man ved å skille mellom 02- og 03-området, fordi det går inn i forskjellig statistikk. Det imponerer ikke meg. Det imponerer bare dem som ikke snakker om at bistand skal virke, men bare om at bistand er et symbol for en vilje, eller at man skal nå et såkalt 1 pst.-mål, og at man kan putte noe inn i den prosenten som man ikke kan gjøre på det andre. Det betyr at det man nå gjør ved spredningen av ressurser, har som konsekvens bl.a. at noen andre områder som jeg mener vi burde tillagt større viktighet, nemlig forskningssamarbeidet vårt, nærings samarbeidet vårt, bruken av nordmenn – slik som andre land tenker om sin diasporabefolkning, som påvirkningskraft i de største, kanskje viktigste landene i verden når det gjelder politisk innflytelse – lar vi være å tillegge viktighet.

Kanskje klarer vi å få en god overgangsordning, men i det lange løp kommer det nok til å bli slik som svenskene selv oppfatter det, at det blir en dårligere kontakt etter nedgraderingen. Særlig merker de det på utdanningsom-

rådet, på forskningsområdet, hvor det er blitt opplyst at det ikke er tatt noen nye forskningsinitiativ i løpet av de 10–15 årene som er gått siden man nedla, fordi man ikke har den samme måten å bygge kontakter på. Nå skal jeg ikke ta for god fisk alt som blir sagt, men jeg tror nok at det er riktig, for våre forskningsinstitusjoner har heller ikke det store overskuddet, iallfall ikke under denne regjeringen, til å iverksette alle de initiativene de skulle ønske om samarbeid med andre, når budsjettene samtidig kuttes.

Derfor henger jo dette sammen, og derfor synes jeg at det hadde vært riktig at vi også fikk en diskusjon om disse store prinsippene rundt hvordan vi skal utvikle, og hva som skal være de viktigste spørsmålene i vår utenrikspolitikk fremover. For det er nok slik at vi nedtoner behovet vårt for å ha en oppfølgende utenrikstjeneste i forhold til våre mål når det gjelder å delta i globaliseringen. Det er kanskje heller ikke det som har vært på moten innenfor utenrikstjenesten, for det er heller ikke det som har vært den vanlige treningssaken i diplomatiet, hvor man er mer opptatt av de utenrikspolitiske spørsmålene, mens dette dreier seg om nasjonale interesser som faller innunder porteføljer for helt andre departementer enn selve Utenriksdepartementet. Men jeg har lyst til å understreke at det er med bekymring jeg ser på at vi kanskje gradvis tynner ut på mange områder fordi vi sprer oss for mye innenfor bistandsområdet, og vi har mindre mulighet til å følge opp det som er våre interesser.

Jeg har imidlertid lyst til å si at jeg synes det er bra at det oppnevnes et nytt konsulat i Sør-Kina, for det er i tråd med en internasjonaliseringsstrategi. Jeg er helt enig i at vi skal ha mer fleksible utenrikstjenester. Men vær så snill og skjønn at det skal Stortinget være med på – selv om den endelige beslutningen nødvendigvis ikke er Stortingets, og ikke detaljene – for når man oppretter noe nytt et sted, endres fasen. Det er ikke bredt flertall for den utvidelsen som nå gjøres av aktivitet i Latin-Amerika, og som altså er medvirkende til at vi må dempe ned aktiviteten andre steder.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [13:51:35]: Når det gjelder det representanten Solberg etterlyser, er jeg helt enig. La oss få en debatt om utenrikspolitisk innretning og globaliseringens betydning for den. Jeg har forsøkt i et innlegg i Dagbladet i dag å trekke opp noen linjer rundt det. Vi skal ha en debatt senere i ettermiddag oppe på Litteraturhuset omkring disse spørsmålene. Erik Solheim og jeg har tatt initiativ til åpenhet, diskusjon, belysning, kritikk, nye ideer over hele fjøla fra dag én siden vi kom til departementet.

Jeg må få si til representanten Korsberg at 100 mill. kr på 02 – dette blir stammespråk, men vi er jo en del av den samme stammen som leser budsjetter – har i realiteten ikke noe med bistand å gjøre, med unntak av at jeg på mitt budsjett faktisk har bistand i Serbia, bistand i Sentral-Asia. Men å kutte 100 mill. kr på 02 er noe som vil bety – uavhengig av hva som skjer på ODA-godkjent bistand, og alt det som kan finansieres over det budsjettet – dype kutt i norsk nærvær i Europa eller i Asia, Kina, de områdene,

eller om det måtte være USA. Det er inne på kjerneområdene av den tradisjonelle utenrikspolitikken.

Så skal vi gjøre det vi kan, som jeg sa, for å gjøre dem som er urolige, rolige når det gjelder Midtvesten. Sverige la ned i 1989, og hele Sverige tapte på det. Hvilken kilde er det for det? Jeg har sett det denne ene representanten har skrevet om det. Jeg har konsultert den svenske utenriksminister og det svenske utenrikssystemet for å høre nærmere om det. Da svenskene bestemte seg, etter grundige overveielser, for å oppgradere sitt nærvær i USA, landet de på et handelskammer i Chicago. Der så de sine interesser best tjent. Så jeg tror ikke det bildet er så tydelig.

Norge har større diplomatisk nærvær i Nord-Amerika, i USA, enn alle våre nordiske naboland. De er også utvandrernasjoner. Vi har nå generalkonsulat i Houston, New York, San Francisco, og vi kommer til å ha et nærvær i Minneapolis. Så må jeg bare si: Jeg tar sterkt avstand fra betegnelsen «tidligere, avdanket politiker». Jeg tror vi vil få med en helt annen type person å gjøre med Walter Mondale.

Når det gjelder Skottland, sier representanten Korsberg at vi ikke vil være til stede i et av de viktigste landene som driver med oppdrettsfisk. Det vil nok en del politikere i Skottland like å høre, men Skottland er altså ennå ikke et land. Skulle Skottland bli et land, kan jeg love at Norge vil være tilbake med diplomatisk representasjon. Skulle vi erfare – og jeg skal være nøktern her – at vi taper langs forskjellige dimensjoner på ikke å være der, må vi vurdere det meget grundig. Men vi er meget tungt i Storbritannia. Når jeg ser på tallene over vårt nærvær i Storbritannia og de ressursene vi bruker der, mener jeg det er grunn til å stille spørsmål. Vel, det er betydelig i forhold til hvordan verden har endret seg. Så vi kommer til å ha evne til å følge opp dette meget grundig fra London, og vi kommer også til å være til stede på ulikt vis i Edinburgh.

Så tror jeg representanten Solberg tar opp et viktig spørsmål som vi godt kan komme tilbake til ved en diskusjon på egnet vis i Stortinget – selv om det, som det ble sagt her, er Regjeringens prerogativ – dette med minimumsbemannning. Jeg ser også, jeg observerer også, at små stasjoner, kanskje bare med to utsendte, ofte bruker mye tid på egenadministrasjon, og spørsmålet er da: Skal man organisere seg noe mer i sånne hub-er, hvor man kan dekke mer? Det er et relevant tema i Europa. Til nå har vår oppfatning vært at vi bør være i alle EU-land og alle NATO-land, men jeg mener det er et realistisk spørsmål man kan stille seg fordomsfritt. Bør man heller organisere dette noe mer i klynger med kraftsamling?

La meg bare si noe om konsentrasjon av bistanden. Dette vil utviklingsministeren kunne svare mer detaljert på. Jeg tror at selv om vi er en stor bistandsaktør per capita – og noe av dette er på mitt område også – er vi små. Det er aldri slik at det norske bidraget har avgjørende betydning for om det blir sånn eller slik. Da er det heller ikke sånn at om vi går fra å samarbeide med 100 land til å samarbeide med 30, kommer det til å bety natt eller dag for de 30. Ofte kan den ulike støtten vi setter inn på ulikt vis, ha en avgjørende betydning politisk eller på et område hvor

vi velger å prioritere, der selve summen ikke er det avgjørende. Jeg har observert f.eks. det vi får til i Serbia, hvor vi bruker om lag 70 mill. kr. Det har stor politisk betydning. Det er andre steder vi kan bruke mer, og det har mindre betydning. Dette er en løpende vurdering vi må gjøre hele veien.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:56:24]: Etter å ha hørt på dagens debatt kan jeg heldigvis konkludere med at det er andre i denne salen som kan mer om utenrikspolitikk enn jeg – og godt er det.

Det er vel også et faktum at mye har dreid seg om Fremskrittspartiets rolle og bilde av det som skjer i utenrikspolitikken. Det er slik at enkelte mener at vi faktisk ikke har en utenrikspolitikk, men når man ser på det fokus den har blitt gitt i dag, må det vel være et faktum at vi har det, og det på en slik måte at det provoserer enkelte andre.

For min del må jeg innrømme at jeg kunne lite om det. Jeg kan litt mer nå som medlem av NATOs parlamentarikerforsamling. Det synes jeg har vært lærerikt, interessant og ikke minst utfordrende. En av de tingene som jeg har vært aller mest opptatt av, er, når man har NATO-ledede operasjoner, å greie å balansere den militære og sivile innsatsen samtidig. Det er også en av grunnene til at jeg hadde en interpellasjon om dette for en tid tilbake, for å utfordre justisministeren og andre på hvordan vi kan finne et godt balansepunkt.

Jeg var i Washington i fjor høst på Transatlantic Forum i NATO, som diskuterte nettopp dette. Jeg oppfattet helt klart at NATO sliter med å finne et godt, funksjonelt, operativt balansepunkt mellom militær og sivil innsats. Det er mulig man kan slåss seg fram til fred, men jeg tror ikke man får en varig fred hvis man ikke samtidig greier å bygge opp den sivile dimensjonen, som viser at det går an å finne gode løsninger, som kan ivareta dem som bor der. Uten det tror jeg man vil fortsette med krigføring i stor grad, og det vil ikke hjelpe befolkningen i de landene som er berørt av det. I så måte tror jeg svaret ligger i å fokusere mer på å finne nettopp det balansepunktet som man etterlyser.

Jeg oppfatter det også slik at vi på mange måter er heldige i Norge. Vi har heldigvis mange flinke folk her som bryr seg, som er engasjert, som liker å jobbe ute, og som ønsker å ta i et tak for nettopp å etablere en del av de verdiene som vi er stolte av – vårt demokrati, rettsstatsprinsippene o.a. Når det kommer på plass ute, har man fundamentet i en rettsstat. Det er helt nødvendig, etter mitt skjønn, for å få ting til å fungere. I så måte synes jeg det er bra at Utenriksdepartementet og Justisdepartementet har et samarbeid når det gjelder f.eks. styrkebrønnen, som sender folk ut til å bistå nettopp med disse tingene. Foruten det kan vi selvfølgelig diskutere kroner og øre. Vi kan diskutere prinsipper og den slags, men til syvende og sist er det handlinger og det vi greier å sette bak hvert ord, som eventuelt gir resultater, eller ikke gir resultater.

Så jeg håper at man også for framtiden greier å holde fokus på det aller viktigste, nemlig å etablere gode løsninger, ha gode samarbeidspartnere som ikke minst ivaretar de store bevilgningene som går gjennom dette huset, og

som kjøres ut til ulike prosjekter ute. Skal man ha tillit og legitimitet i den norske samfunnet, forutsetter iallfall jeg at borgerne nikker til det som gjøres. Den dagen de sier nei, vil det gi samtlige i denne forsamlingen en stor utfordring. Det er veldig mange her som er opptatt av å gi, og gi mye. Jeg tror samtidig at da må kravet være at vi forutsetter at de midlene kommer til rette mottaker. Det kan ikke gå til noen som plasserer dem på en tilfeldig konto som kun de selv har råderett over. Det ivaretar iallfall ikke resten av befolkningen, selv om det kan gi noen få et liv i luksus. Med andre ord: Desto mer vi greier å kvalitets sikre den bistanden vi er enige om å gi, desto bedre vil vårt renommé være – og ikke minst legitimiteten i befolkningen.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Olav Akselsen (A) [14:00:07]: Debatten nærmar seg vel slutten. Eg skal ikkje prøva å forlengja han, berre kort kommentera forslag nr. 5, frå Dagfinn Høybråten. For det første vil eg slå fast at eg meiner Regjeringa har vore veldig flink til å informera og heile tida halda Stortinget oppdatert på strategiane i Afghanistan. Det er i dag òg blitt bekrefta av utanriksministeren at det er ein aktivitet som vil halda fram, anten i form av utgreiingar i Den utvida utanrikskomiteen eller direkte i salen. Sann sett er det grunnlag for å gjera dette om til eit oversendingsforslag. Dersom forslagsstillaren likevel vil halda på forslaget, kan eg ikkje sjå nokon grunn til at regjeringspartia skulle stemma imot det, for me er alle opptekne av å få ein betre balanse i høve til dette.

Eg meiner i det store og heile at denne debatten har vist at det er stor oppslutnad om den politikken som Regjeringa fører på utanriksområdet, og dei prioriteringane som kjem fram i budsjettet. Det har vore litt ulike signal frå Framstegspartiet. Eg meiner at det siste innlegget frå Jan Arild Ellingsen eigentleg legg seg nærmare det som er den generelle haldninga i denne salen, enn det Framstegspartiet elles plar å gje uttrykk for. Eg er òg einig i at me må ha ei samhandling mellom militære og sivile løysingar i dei fleste konflikter, men då kan ein ikkje samtidig stemma for dramatiske kutt i overføringane til bistand, slik Framstegspartiet gjer.

Korsberg seier i sitt innlegg at alt heng saman med alt når han analyserer Framstegspartiet sitt budsjettforslag. Sanninga er vel heller at ingenting heng saman. For her har ein ei høg sigarføring og kritiserer Regjeringa for å bruka nokre midlar annleis, samtidig som ein har veldig store kutt på dei same områda utan at ein kan dokumentera kva desse kutta vil bidra til. Ein krev altså ein analyse frå Regjeringa si side når det gjeld flytting av pengar, mens ein sjølv ikkje har nokon analyse, verken av korleis desse kutta på 100 mill. kr til drift vil verka, eller av kva som f.eks. vil bli verknaden for dei palestinske flyktningane av dei dramatiske kutta som Framstegspartiet har overfor den gruppa. Det ser tvert imot ut til at ein bagatelliserer verknadene av eigne kutt eller tek avstand frå verknadene av eigne kutt. Derfor: Det er ikkje slik at alt heng

(Akselsen)

saman med alt. I budsjettforslaget frå Framstegspartiet er det ingenting som heng saman.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:03:17]: Jeg skal ikke prøve å få lederen for utenrikskomiteen til å skjønne Fremskrittspartiets budsjett, for så lang taletid har jeg dessverre ikke, og ikke tror jeg interessen for å skjønne det er så veldig til stede heller.

Jeg har bare lyst til å kommentere noe av det som ble sagt av utenriksministeren. Jeg registrerer at han ikke svarte på hvilke konsekvensutredninger Regjeringen hadde gjort når det gjelder nedleggelsen av disse to generalkonsulatene, heller ikke om det har vært en dialog med næringslivet, og heller ikke om det har vært foretatt noen analyse med bakgrunn i det svenskene hadde gjort, bortsett fra den telefonen han tok. Han har altså ikke kommet med noen faglig begrunnelse. Det står ikke ett ord om det i budsjettet, men han kunne likevel fyre av en salve fra denne talerstolen om begrunnelsen for å legge ned disse to generalkonsulatene. Det synes jeg er rimelig tynt. Jeg vil bare vise til at når det gjelder Edinburgh, har FHL, Fiskeri- og Havbruksnærings landsforening, advart sterkt mot at man gjør dette fordi det vil ramme norske interesser. Så det har vært ganske mange advarsler. Men hvis man velger å ikke ta noen med på råd før man gjør noe, oppdager man støyen etterpå. Da kan man gjerne skyte ganske sterkt fra Stortingets talerstol, men realiteten er at dette rammer norske næringslivsinteresser, og det er det som bekymrer meg.

Så ble jeg kritisert for at jeg hadde sagt noe om Walter Mondale. For å si det på en litt annen måte: Representerer han fremtiden når det gjelder Minneapolis, både på kort og lang sikt? Slik jeg ser det, gjør han ikke det. Man er avhengig av å være til stede, bygge opp et nettverk – for det er nettverk det dreier seg om, som utenriksministeren stadig vekk gjentar – og da er Minneapolis og Edinburgh en viktig del av det nettverket. Og jeg synes det blir litt spesielt når man forsvarer så sterkt det man har gjort når man ikke har omtalt det i budsjettet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 990)

S a k n r . 2

Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2008 (Budsjett-innst. S. nr. 14 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008))

Anette Trettebergstuen (A) [14:06:18] (ordfører for saken): Svalbard er en veldig viktig del av nordområdene våre, og for Regjeringen er det en selvfølge at en vedvarende satsing på Svalbard også er en sentral del av den politiske nordområdesatsingen vår.

Det er bred politisk enighet i Stortinget om at suvereniteten skal forvaltes konsekvent og fast, basert på trakta-ten, at det skal tilstrebes ro og stabilitet i området, og at

det er avgjørende at den særegne naturen på Svalbard bevares. Man må derfor ta sterke miljøsyn.

Det er bred enighet om nødvendigheten av å ta sterke miljøsyn i forvaltningen av Svalbard. Det er f.eks. viktig nå når Svalbard opplever økt turisme. Vi må legge forholdene til rette for utvikling av reiseliv som næring på Svalbard. Samtidig må turismen styres og ikke utbygges i et omfang som kan true området's særegne natur.

Det kan virke langt fra Svalbard til Bali, men suksessen for toppmøtet på Bali vil kunne måles på Svalbard først. Vi vet at konsekvensene av klimaendringene blir synlige på Svalbard raskere enn andre steder, og de får også drastiske konsekvenser for natur, miljø, bosetting, urfolk og næringsliv i Arktis dersom ikke utslippene av klimagasser reduseres.

Svalbard opplever en økt strøm av klimaforskere som studerer virkningene endringene har på området, nettopp fordi Svalbard er et av de stedene som vil merke endringene først og er særdeles sårbar for konsekvensene.

Bevaring av Svalbard og dets natur, slik vi kjenner det i dag, krever derfor ikke bare et strengt klassisk miljøvern, en bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet og en regulering av turismen, men definitivt et forpliktende internasjonalt samarbeid for å begrense klimaendringene.

I årets budsjett foreslår Regjeringen endringer i skattesystemet for Svalbard. Endringene vil gjøre skattesystemet enklere, noe som igjen vil bidra til å opprettholde og videreføre en robust bosetting på Svalbard. Skattesystemet vil også bli bedre tilpasset det norske systemet og internasjonale rammevilkår.

Endringene er i stor grad i samsvar med forslagene fra arbeidsgruppen som ble satt ned for å utrede svalbardskatten, og ble veldig godt mottatt da justisministeren slapp nyheten 1. mai i Longyearbyen.

Fra og med 2007 gav også Regjeringen et eget svalbardtillegg i barnetrygden. Dette tillegget foreslår vi videreført i år, og det vil også bedre ivareta situasjonen til barnefamilieene på Svalbard.

Morten Høglund (FrP) [14:09:13]: Jeg vil slutte meg til det saksordføreren har sagt, og bare kommentere kort denne endringen i skattesystemet.

Vi i Fremskrittspartiet er glade for at man nå på mange måter har reversert det skattevedtaket som man gjorde for kort tid siden, og som vi var alene i Stortinget om å protestere mot den gang. Vi har derimot problemer med at man nå lager en ordning som blir mer byråkratisk enn nødvendig, og vi har derfor sett oss nødt til å fremme et forslag som prøver å bøte på det. Det forslaget fremmer vi sammen med Høyre, og jeg vil da ta opp det mindretallsforslaget som ligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, se side 1004)

S a k n r . 3

Innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2006, eksportkontroll og internasjonalt ikkje-spreiingssamarbeid (Innst. S. nr. 18 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 33 (2006-2007))

Øyvind Vaksdal (FrP) [14:10:41] (ordfører for saken): Jeg har for andre år på rad gledet av å framlegge en enstemmig innstilling fra utenrikskomiteen om eksport av forsvarsmateriell fra Norge, eksportkontroll og internasjonalt ikkespredningssamarbeid.

Produksjon og eksport av forsvarsmateriell utgjør en betydelig verdiskaping i Norge. Denne type industri har gjennom mange år bidratt til teknologiutvikling som også kan brukes sivilt.

Eksporten av forsvarsmateriell har i 2006 vært på hele 3,5 milliarder kr, en økning på ca. 20 pst. i forhold til året før.

Det viser seg imidlertid at det er variasjoner i eksporten og verdien av eksporten fra år til år, og dette skyldes i hovedsak variasjoner i enkeltleveranser.

Det blir fra norsk side praktisert en streng håndheving av eksportkontrollregelverket. Før utførselstillatelse innvilges, stilles det krav til tilfredsstillende dokumentasjon. Ofte vil dette være sluttbrukererklæring der mottaker erklærer at man er endelig bruker av materiellet. Dokumentasjon om installasjon og bruk og forsikring om at videre salg av materiellet ikke vil finne sted uten samtykke fra norske myndigheter, er også brukt.

Eksport av våpen og annet forsvarsmateriell mellom NATO-land foregår imidlertid uten krav om reeksportklausul eller sluttbrukererklæring. Dette er en praksis som er utviklet gjennom mange år, og er basert på tillit mellom partene i forsvarsalliansen.

Multilateral eksportkontroll er et viktig virkemiddel i arbeidet for å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen og oppbygging av konvensjonell militær kapasitet som kan true sikkerheten og stabiliteten i mange områder. De senere år er det blitt stadig viktigere å styrke samarbeidet for å hindre terrorister i å få tilgang til utgangsstoffer for kjemiske og biologiske våpen eller produksjons- og spredningsutstyr.

Det er viktig å hindre at våpen og teknologi havner i hendene på grupper eller personer som har sivile liv som mål for å fremme sin sak. Det er derfor avgjørende at det føres en restriktiv politikk når det gjelder salg av våpen og teknologi, og at vi er tilsluttet internasjonale kontrollorganer som samarbeider om dette viktige arbeidet.

Det finnes i dag en rekke uregistrerte og ulovlige våpen som utgjør et stort problem i mange konfliktområder. Utvikling av tiltak mot ulovlig våpenhandel, som f.eks. styrking av grensekontrollen i konfliktfylte områder, er et tiltak som kan påvirke dette. Det er også viktig at norske våpenlagre sikres tilstrekkelig, slik at ikke disse våpnene faller i hendene på kriminelle eller terrorister.

Utenrikskomiteen har tidligere mottatt innspill med ønske om å innføre en obligatorisk sluttbrukererklæring for alle mottakere av norske våpen eller annet forsvarsmate-

teriell for å styrke kontrollen med hvor norsk forsvarsmateriell faktisk ender opp. Innføring av en sterkere parlamentarisk kontroll etter svensk modell har også vært ønsket fra enkelte organisasjoner. En enstemmig utenrikskomite mener at spørsmålet om en eventuell parlamentarisk kontroll av eksport av forsvarsmateriell må behandles i et samspill mellom storting og regjering, og ber derfor Regjeringen vurdere ulike sider ved økt eksportkontroll og drøfte dette med Stortinget på en egnet måte.

Fra norsk side har man påtatt seg et særlig internasjonalt ansvar for å styrke arbeidet med ikkesprednings- og nedrustningsspørsmål gjennom deltakelse i den såkalte 7-landsgruppen. Gjennom deltakelse i IAEAs styre fra 2005 til 2007 har man fra norsk side også bidratt aktivt i arbeidet med kjernefysisk nedrustning.

Jeg vil til slutt takke komiteens medlemmer for et godt samarbeid i denne sak, noe som har ført til at vi for andre år på rad behandler en enstemmig innstilling, noe jeg er særdeles godt tilfreds med.

Marit Nybakk (A) [14:15:11]: Jeg skal kvittere ut den rosen og gi den tilbake til saksordføreren, som har et veldig sterkt ansvar for at vi to år på rad får til enstemmige innstillinger på et område som nok er vanskelig.

Så vil jeg gi utenriksministeren ros for en økende åpenhet omkring eksport av forsvarsmateriell. Det er viktig i en tid hvor produksjon av våpen og annet forsvarsmateriell blir mer og mer uoversiktlig internasjonalt, fordi forsvarsindustrien blir mer og mer multilateral. Komponenter til et helikopter eller en stridsvogn kan produseres i en rekke land, noe som vanskeliggjør identifisering av hvor de egentlig er laget.

I økende grad er også konkurransen blitt hardere på dette markedet på grunn av strukturendringer eller transformasjon av de fleste lands militære styrker. Det er ikke bare innenfor NATO-alliansen at forsvaret blir mindre i omfang, men mer målrettet og teknologisk.

Det ligger en annen stortingsmelding om norsk forsvarsindustri i Stortinget, nemlig St.meld. nr. 38 for 2006-2007. Der går det fram at den totale omsetningen i norsk forsvarsindustri anslås å ha vært på om lag 9 milliarder kr årlig de siste par år. Den samlede verdien av eksporten i 2006 var, som vi hørte, på 3,5 milliarder kr. Dette betyr at produksjon og eksport av forsvarsmateriell utgjør en betydelig verdiskaping i Norge. Forsvarsindustrien bidrar også sterkt til utvikling av teknologi som kan brukes til sivile formål.

En enstemmig komite støtter aktivt Regjeringens arbeid med tiltak for å sikre at norsk forsvarsmateriell ikke kommer på avveier. Det er viktig med en streng kontroll med våpen og annen teknologi som kan brukes i krigføring, eller for den slags skyld til terrorvirksomhet. Derfor er komiteen opptatt av å få strengere krav til menneskerettigheter ved eksport til land utenfor NATO-alliansen. Jeg vil i den forbindelse vise til en debatt som har vært om eksport av forsvarsmateriell til enkelte Golf-stater. Ved søknad om eksportlisens må det derfor vurderes å nedfelle internasjonal humanitærrett og menneskerettigheter som vilkår i regelverket på eksportområdet. Eksportkontrollre-

gimet er også et viktig instrument i arbeidet med ikke-spredning og nedrustning. Norge driver et aktivt internasjonalt arbeid for å fjerne masseødeleggelsesvåpen og hindre ny spredning. Det viktigste gjøres for å komme videre i arbeidet med kjernefysisk nedrustning. Vi må bekjempe alle typer masseødeleggelsesvåpen. Likevel er atomvåpen og radioaktivitet fortsatt i en særstilling når det gjelder død og ødeleggelser. Målet må være eliminering av alle atomvåpen.

Ikkespredningsavtalen er selve grunnpilaren i arbeidet for å hindre spredning og sikre nedbryting av atomvåpen. Nedrustnings- og ikkespredningsregimet er imidlertid satt under et kraftig press. Mens tilsynskonferansene både i 1995 og i 2000 var relativt oppløftende, med konkrete tiltak som pekte framover, endte tilsynskonferansen i 2005 med fiasko, for ikke å si kaos.

I etterkant av den tilsynskonferansen tok Norge initiativ, etter anmodning fra FN's generalsekretær, til å jobbe videre med dette spørsmålet sammen med seks andre land. Dette 7-landsinitiativet nådde ikke fram på FN's toppmøte i september samme år, men 7-landsgruppa jobber videre for å identifisere konkrete tiltak som kan bringe arbeidet framover. Det står respekt av Norges arbeid her, som er viktig fram mot neste tilsynskonferanse i 2010. Jeg har merket meg at forberedelsesarbeidet startet i april i år. En viktig del av dette arbeidet er selvfølgelig å hindre spredning av atomkompetanse til terroristgrupper og ustabile stater.

Jeg vil også gi ros til Regjeringen for dens arbeid for å få til et internasjonalt forbud mot klasebomber.

Noen mener at det virkelige masseødeleggelsesvåpenet på kloden vår er håndvåpen. Det er uansett håndvåpen som dreper flest mennesker. Jeg registrerer at det er etablert et positivt samarbeid med flere regionale organisasjoner, særlig i Afrika, og at Norge, Nederland og Tyskland samarbeider innenfor rammen av OSSE om iverksetting av felles prinsipper om kontroll med formidling av håndvåpen.

Jeg deltok tidligere i høst på en parlamentarikerkonferanse i Haag om konvensjonen om kjemiske våpen. Hele 182 land har ratifisert den konvensjonen, men det er fortsatt bekymring på grunn av mangel på destruksjon av eksisterende våpen bl.a. i Russland og USA. Det er også grunn til å sette et spørsmålsteget ved den måten inspeksjoner utføres på. Norge er blant de land i verden som har tatt til orde for inspeksjoner på grunnlag av mistanke, såkalte «challenge inspections».

Til slutt: En problemstilling som særlig Røde Kors er opptatt av, er om konvensjonen mot kjemiske våpen også bør omfatte ikke-dødelige gasser som man vet kan være sterkt skadelige. Jeg vil vise til det som skjedde i det berømte teateret i Moskva. Når det gjelder kjemiske våpen, er det også en debatt om hvorvidt et angrep mot bedrifter som produserer kjemisk materiell, kan sies å komme inn under konvensjonen.

Ågot Valle (SV) [14:21:38]: Også jeg vil gi ros til saksordføreren for det gode arbeidet som han har utført.

Norge er i forhold til folketallet en stor våpeneksportør. Derfor har Norge et særlig ansvar for at vi har en

streng kontroll med hva våpnene og våpendelene brukes til – at det er etisk forsvarlig, at det er kontroll med hvor de brukes, og at de ikke havner i kriger som strir mot folkeretten, eller i okkuperende land. Dette er klare prinsipper, men like fullt med klare dilemmaer, f.eks. at vi eksporterer til NATO-land uten å kreve reeksportklausul.

Både Stortinget og det sivile samfunnet er opptatt av en streng og forsvarlig kontroll. Det har skjedd stadige forbedringer. Slik sett er denne meldinga og behandlinga av den en del av en prosess. Komiteen viser til at Sverige praktiserer ytterligere åpenhet, all den tid det er krav til svenske produsenter av forsvarsmateriell om årlig å rapportere eksport av militært utstyr og flerbruksvarer til militære konsumenter. På denne bakgrunn legger komiteen til grunn at Regjeringa vurderer hvordan rapporteringa kan bli mer omfattende. Det sivile samfunnet reiser viktige spørsmål og fungerer som en verdifull vaktbikkje i arbeidet med innsyn, åpenhet og kunnskap om kontroll av eksport av forsvarsmateriell. Flere organisasjoner gir ros for at det nå er større åpenhet. Men de samme organisasjonene etterlyser en sterkere kontroll med hvor norske våpen eller våpendeler faktisk ender, og mener at det må innføres sluttbrukererklæring overfor alle mottakere av norske våpen og annet forsvarsmateriell, noe også saksordføreren viste til at organisasjonene hadde påpekt.

Jeg vil for min del vise til at PRIOs rapport fra 2006 *Bullets Without Borders* viser at mangel på kontroll ved eksport til NATO-land kan føre til at norske våpen kan komme på avveier, og at Amnesty International mener at våpendeler produsert i Norge har havnet i Israel etter videresalg fra USA, sjøl om Norge har forbud mot eksport av våpen til land i krig og konflikt, slik tilfellet er med Israel. Dersom Amnesty har rett, viser det behovet for nye initiativ.

Saksordføreren viste også til at organisasjoner har tatt til orde for å innføre et eksportkontrollråd etter svensk modell, og det saksordføreren sa om det, slutter jeg meg også til.

SV og jeg mener det blir viktig å videreføre arbeidet i forhold til våpeneksport og våpenkontroll med å se hva vi kan følge opp av innspill som kommer fra organisasjonene. Jeg er derfor glad for at Regjeringa inviterte presse og organisasjoner til et møte for å diskutere innholdet i meldinga, da den ble lagt fram, og at Regjeringa sier at den vil følge den praksis, og det synes jeg er veldig bra.

Komiteen mener det i vurderingene av søknad om eksportlisens må stilles krav til situasjonen på menneskerettighetsområdet i mottakerlandene. Det er f.eks. et paradoks at eksport av krigsmateriell til stater som Saudi-Arabia fremdeles har et betydelig, om ikke voksende, omfang. Komiteen sier videre at det må vurderes å nedfelle internasjonal humanitærrett og menneskerettigheter som vilkår i regelverket på eksportkontrollområdet. Menneskerettighetene er udelelige og universelle og kan ikke brytes av hensyn til andre interesser. Det er nødvendig at vurderingene som gjøres i forhold til menneskerettighetssituasjonen i mottakerlandene, er etterprøvbare. Jeg er glad for at Regjeringa nå tar til orde for å ta den enstemmige presiseringa fra 1997 inn i retningslinjene for Utenriksde-

partementets behandling av søknader om eksport av våpen om militært materiell, nemlig:

«Utenriksdepartementets vurdering av disse forholdene omfatter en vurdering av en rekke politiske spørsmål, herunder spørsmål knyttet til demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.»

Soria Moria-erklæringa slår fast at Norge skal jobbe for en internasjonal konvensjon om våpenhandel. Så er da også Norge en aktiv støttespiller i arbeidet for en Arms Trade Treaty.

Regjeringa har vidare en aktiv rolle internasjonalt for å få bukt med den ukontrollerte spredningen av håndvåpen, slik også Marit Nybakk var inne på.

Mer enn noen gang trengs de kreftene som kjemper mot spredning av atomvåpen og for nedrustning. Derfor må kampen mot ikke-spredning og for nedrustning forsterkes. Norges engasjement på dette området har lenge vært klart. Norge har vært og skal være en pådriver for et bredest mulig og mest mulig forpliktende ikkesprednings- og nedrustningsarbeid. Det er derfor viktig at Norge fortsetter samarbeidet i 7-landsgruppa for å komme vidare i dette arbeidet, slik også Marit Nybakk var inne på.

Jeg vil til slutt rose en oppegående fredsbevegelse som mobiliserer for atomvåpennedrustning og krever forbud mot atomvåpen. Det ligger en kraft i en slik mobilisering.

Anne Margrethe Larsen (V) [14:27:29]: Først takk til saksordføreren for at en enstemmig komite står bak denne innstillingen.

Norge er en av verdens ledende eksportører av våpen, faktisk blant de aller største pr. innbygger. Det gjør at det påligger oss et spesielt ansvar for å forsikre oss om at våpen eller våpenkomponenter produsert i Norge ikke kommer i hendene på diktatorer og brukes til å begå brudd på menneskerettighetene.

Venstre ønsker et effektivt kontrollregime for våpeneksport. Samtidig vil vi at det norske regimet gjør det mulig for norske bedrifter å eksportere våpen, våpenkomponenter og våpenteknologi på en legitim måte. Med andre ord: Venstres linje er en krevende balansegang mellom på den ene siden å gjøre det mulig å produsere og eksportere våpen fra Norge, og på den annen side å håndheve en streng kontroll med denne eksporten.

Venstre mener at åpenhet er en viktig nøkkel til et bedre kontrollregime. I St.meld. nr. 33 for 2006-2007 viser Regjeringen vilje til økt åpenhet innenfor de grenser som norske lover og regler setter. Dette er et skritt i riktig retning.

Internasjonalt samarbeid er med den tiltakende globaliseringen blitt stadig viktigere for en effektiv våpeneksportkontroll. EUs atferdskodeks, som Norge har forpliktet seg til, er ikke bindende, men fremmer en felles tilnærming i EU til kontroll med våpeneksport. Atferdskodeksen er i ferd med å bli et sentralt internasjonalt referanseverk. I tillegg er Norge med i Wassenaar-samarbeidet rettet mot konvensjonelle våpen, Nuclear Suppliers Group rettet mot atomvåpen, Australia-gruppen rettet mot kje-

miske og biologiske våpen og Regimet for kontroll av missilteknologi. Dette utgjør til sammen et relativt finmasket nett som 30–50 av de mest avanserte industrilandene har sluttet seg til.

Grunnen til at jeg nevner dette er at det er et tiltakende problem forbundet med mange av de øvrige landene som ikke fanges opp av dette nettet. Det aller meste av den ukontrollerte spredningen av våpen skjer via disse landene.

Det er derfor gledelig at FN arbeider med en Arms Trade Treaty. Bakgrunnen er at et stort flertall i FN stemte for en resolusjon i desember 2006 som støtter etablering av en Arms Trade Treaty, noe flere har nevnt. USA stemte imot resolusjonen, mens Russland og Kina, som er blant verdens største våpeneksportører, avstod fra å stemme. India og Pakistan avstod også, noe som trolig henger sammen med at de ønsker å bygge opp en betydelig nasjonal våpenindustri. Andre store våpeneksportører, som Brasil og Sør-Afrika, støttet resolusjonen.

Gitt motstanden blant ledende våpeneksporterende land, som Kina, USA og Russland, kan det ta lang tid før en Arms Trade Treaty vil bli vedtatt og ratifisert. I mellomtiden forutsetter jeg at regjeringen i Norge sammen med regjeringer i andre, likesinnede land gjør hva den kan for å påvirke disse landene i riktig retning.

Arms Trade Treaty er tenkt å være en folkerettslig bindende konvensjon mot internasjonal våpenhandel. Den skal først og fremst fange opp land som ikke har en så avansert kontroll med våpeneksport som f.eks. Norge.

En viktig grunn til å støtte arbeidet med en global konvensjon er det voksende problemet forbundet med lisensiering av våpenproduksjon i andre land. Dersom produksjonslandene ikke har så strenge regler for våpeneksport som f.eks. Norge, risikerer man at norske regler omgås. Jeg mener at lisens for produksjon av norskutviklede våpen i utlandet bør bygge på de samme kriteriene som for eksport, da de praktiske konsekvensene langt på vei er de samme.

En stor del av vår våpeneksport består av komponenter som inngår i andre lands våpensystemer. Dette gjør at disse landene får kontroll over sluttbruken av det ferdige produktet. Det er med andre ord deres våpeneksportregler og ikke våre som legges til grunn.

Det stilles i dag krav til tilfredsstillende dokumentasjon før utførselstillatelse innvilges. Slik dokumentasjon kan være en sluttbrukererklæring. I en sluttbrukererklæring erklærer en kjøper av våpen at han er sluttbruker av materiellet. Han opplyser vidare om installasjon og bruk. Sist, men ikke minst, avgir han en forsikring om at videre salg ikke vil finne sted uten samtykke fra norske myndigheter.

Ved eksport av våpen og annet militært materiell til NATO-land krever ikke norske myndigheter sluttbrukererklæring eller reeksportklausul. Dette er en mangeårig praksis, basert på tillit mellom partene innen alliansen.

I dag stiller en del NATO-land krav om en slik sluttbrukererklæring i en eller annen form fra allierte, herunder bl.a. USA, Tyskland og Italia. Andre land, herunder bl.a. Norge, stiller ikke et slikt krav. Kravene til sluttbruker-

klæring kan imidlertid variere en del fra land til land innen alliansen. I praksis viser det seg at forskjellen mellom dem som krever sluttbrukerklæring, og dem som krever annen form for dokumentasjon, ikke nødvendigvis behøver å være så stor. Jeg mener det hadde vært ønskelig med en større grad av samordning, slik at reglene innad i alliansen blir mest mulig like på dette punktet.

I 1997 gikk et enstemmig storting inn for at Utenriksdepartementet skal ta hensyn til politiske spørsmål ved tildeling av eksportlisenser. Dette omfatter demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Jeg har nylig sett igjennom listen over land som Norge har eksportert våpen til, og flere av dem utmerker seg ikke verken når det gjelder demokratiske rettigheter, eller når det gjelder respekt for grunnleggende menneskerettigheter, noe også representanten Valle gav uttrykk for.

Jeg vil derfor understreke at det i vurderingen av søknader om eksportlisens må stilles reelle krav til situasjonen på menneskerettighetsområdet i mottakerlandene. Videre bør dette nedfelles i internasjonal humanitærrett og i menneskerettigheter på eksportkontrollområdet.

Avslutningsvis vil jeg understreke betydningen av å følge opp et internasjonalt instrument – vedtatt av FNs generalforsamling i 2005 – for merking og sporing av håndvåpen. Siktemålet bør være bindende internasjonale regler, som også omfatter ammunisjon. Dette vil gjøre det mulig å spore våpen, våpenkomponenter og ammunisjon tilbake til kjøper, noe som viser seg å ha en hemmende effekt på illegitim omsetning og bruk av våpen.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [14:35:08]: Jeg har de siste månedene holdt en del foredrag for særlig yngre – på høyskoler og på universiteter – om norsk utenrikspolitikk og globalisering. Da er det ett spørsmål fra engasjert ungdom som nesten alltid kommer opp. Det gjelder forholdet mellom det faktum at Norge oppfattes som en nasjon opptatt av fred, sikkerhet og nedrustning, og det at vi er en betydelig våpeneksportør. Dette spørsmålet blir stilt: Er det en sammenheng her?

Jeg har nå lært meg å svare på det – så godt jeg kan – ved å si at det er ett av mange paradokser. Derfor legger vi vekt på at regimet skal være så strengt som mulig, og gi innsyn. Vi pryder oss med at vi etter sigende skal ha verdens strengeste regime for våpeneksport.

Jeg er derfor glad for at det er en enstemmig komite som står bak denne innstillingen. Jeg vil gi ros til saksordføreren og komiteen for å ha bidratt til det – for annet år på rad. Det er en styrke i de litt vanskelige avveiningene dette gir.

Vi er opptatt av å gi størst mulig innsyn i utførelsen av forsvarsmateriell. Stortingsbehandlingen i 2005 viste at det er bred, tverrpolitisk enighet om at det er oppnådd en tilfredsstillende grad av åpenhet. Jeg har merket meg det som er blitt sagt av flere representanter her, og jeg oppfordrer Stortinget til fortsatt å være en pådriver for den type åpenhet. Vi skal gjøre det vi kan for å holde den linjen videre – og ikke slå oss til ro med at vi skal ha kommet i mål.

Som det ble påpekt, inviterte vi – som ytterligere et tiltak – presse og frivillige organisasjoner til å diskutere meldingens innhold da den ble fremlagt i juni. Jeg tror det gav – som representanten Valle sa – en dialog og en type innsyn som var riktig for det klimaet.

Når det gjelder Stortingets innsyn i eksporten av forsvarsmateriell, mener Regjeringen at Stortinget skal få tilstrekkelig innsyn gjennom den årlige stortingsmeldingen. Vi vil samtidig videreføre praksisen med å konsultere og informere Stortinget når det gjelder saker av særlig omfang og viktighet.

Det er i dag, vil jeg si, betydelig innsyn i virksomheten til norske eksportører av forsvarsmateriell. Dette er en utvikling som vi ønsker å videreføre. Praktiseringen av økt innsyn vil selvfølgelig måtte skje innenfor rammen av de begrensninger som taushetsplikten ifølge eksportkontrollloven setter. Regjeringen vurderer samtidig fortløpende i forbindelse med framtidige meldinger muligheten for å gi økt innsyn.

Så har vi en klar målsetting om å arbeide for større åpenhet om internasjonal våpeneksport, og vil i denne sammenheng videreføre en aktiv linje i relevante internasjonale sammenhenger. Regjeringen arbeider bl.a. aktivt for at alle land, i likhet med Norge, skal påta seg å publisere årlige nasjonale rapporter om sin forsvarsmateriell-eksport.

Flere talere har referert til karakteren av norsk eksport, såkalt A-materiell, til eksporten til NATO-land og til spørsmålet om sluttbrukerklæring. Jeg har ikke mye å legge til utover det. Jeg synes også noen av de dilemmaene vi står overfor, har vært godt belyst i disse innleggene.

Så var bl.a. representantene Valle og Larsen inne på dette med hensynet til demokrati og menneskerettigheter i mottakerlandene, og viste til beslutningen høsten 2007 om å oppdatere retningslinjene for UD's behandling av søknader. Den enstemmige presiseringen fra 1997 om at «Utenriksdepartementets vurdering av disse forholdene» – eksport- og forsvarsmateriell – «omfatter en vurdering av en rekke politiske spørsmål, herunder spørsmål knyttet til demokratiske rettigheter og respekt for grunnleggende menneskerettigheter», er nå tatt inn i retningslinjene.

Så merket jeg meg også det som representanten Larsen sa om at en del av landene på listen kan komme i en spesiell kategori i forhold til disse målene. Det tar vi med tilbake igjen for å se nærmere på.

For ytterligere å styrke den norske innsatsen på eksportkontrollområdet tok UD i januar i år initiativ til opprettelse av et tverrinstitusjonelt samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste, Tollvesenet og Forsvaret. Hensikten her er å drøfte, planlegge og koordinere de enkelte instansers aktivitet for å sikre best mulig eksportkontroll i alle ledd. Og det er jo en del av den økte internasjonale fokuseringen på å holde kontroll med denne type handel.

Det at Norge har lagt fram en årlig nasjonal melding om forsvarsmaterielleksport siden 1996, og siden den gang har styrket åpenheten om norsk eksport betydelig, er et godt utgangspunkt for at vi kan ha en aktiv rolle når det gjelder å få andre land til å gi innsyn i sin eksport. Og vi har som klar målsetting å arbeide for større åpenhet om

internasjonal våpeneksport, og vil i denne sammenheng videreføre en aktiv linje i relevante internasjonale sammenhenger. Jeg kan bekrefte, som det ble nevnt av flere, at 7-landsinitiativet fortsatt er en prioritert målsetting for oss. Vi skal ha en konferanse i februar neste år om nedrustning på det kjernefysiske området, hvor bl.a. USAs tidligere utenriksminister George Schultz vil være til stede. Han har sammen med en rekke tidligere utenriks- og forsvarsministere, bl.a. Henry Kissinger, skrevet en historisk artikkel om behovet for å komme tilbake igjen til en absolutt total atomvåpennedrustning, og jeg er enig med de talerne som her har sagt at det på ingen måte er gårdsdagens sak; det er til de grader vår samtids store sak å få til det.

Det er i en tidligere debatt i dag nevnt at vi har et initiativ for nedrustning i NATO, hvor Norge og Tyskland står sammen. Det skal jeg arbeide for – under ikke helt enkle omstendigheter – i Brussel senere denne uken, på utenriksministermøtet.

Så vil jeg til sist gjøre en referanse til et relatert tema, nemlig kampen for forbud mot klaseammunisjon. Representanten Valle sa i en tidligere debatt at over 80 land nå slutter seg til initiativet. Jeg kan fortelle at på det møtet vi planlegger i Wien for oppfølging, får vi deltakelse fra 120 land. Da begynner dette å bli av betydning. Så målet om å få til det vi kaller et realistisk forbud mot klaseammunisjon i 2008, står vi fortsatt ved – og det skal vi arbeide så hardt vi kan for.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 1006)

S a k n r . 4

Innstilling fra utenrikskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Utanriksdepartementet (Innst. S. nr. 57 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 19 (2007-2008))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1006)

S a k n r . 5

Innstilling fra utenrikskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2007 under Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 56 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 18 (2007-2008) kap. 480)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1007)

S a k n r . 6

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth, Olemic Thommessen, Modulf Aukan og Trine Skei Grande om ulike finansieringsmodeller for offentlig finansiering av private barnehager (Innst. S. nr. 37 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:94 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunn Karin Gjøl (A) [14:43:19] (ordfører for saken): I underkant av halvparten av alle barn som går i barnehage, har i dag plass i en privat barnehage. Og andelen private plasser har økt mye etter barnehageforliket i 2003. Private utbyggere har stått for en betydelig større andel av nye plasser enn kommunene.

Dette stiller oss overfor utfordringer når det gjelder å sikre våre barn et kvalitativt like godt tilbud, uavhengig av om barnet går i en privat eller i en kommunal barnehage.

Finansieringen av de private barnehagene er tredelt, gjennom øremerket statstilskudd, foreldrebetaling og kommunalt tilskudd. Den kommunale finansieringsplikten overfor private barnehager er regulert i forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlig tilskudd. I dag har ikke-kommunale barnehager krav på å få dekket sine driftskostnader ut fra et historisk kostnadsnivå fra 2003, dog slik at tilskuddet utgjør minimum 85 pst. av det kommunens egne barnehager mottar i støtte. Ikke-kommunale barnehager etablert etter 2003 har full likeverdig behandling.

Dette innebærer at det er store forskjeller i den økonomiske situasjonen mellom de private barnehagene og mellom private og kommunale barnehager. Det er ingen hemmelighet at noen private barnehager går med betydelig overskudd, mens andre er på konkursens rand. Derfor har Regjeringen satt i verk et arbeid for å kartlegge den økonomiske situasjonen i de private barnehagene.

Resultatet av den kartleggingen vil bli fulgt opp i forbindelse med arbeidet med innlemmingen av barnehagene i den kommunale rammeoverføringen. I den forbindelse har Regjeringen sendt ut på høring forslag til endringer i barnehage_loven som bl.a. innebærer lovfesting av retten til barnehageplass og kommunal plikt for kommunene til å finansiere private barnehager.

Arbeiderpartiet mener det derfor er uhensiktsmessig å foreta endringer i det eksisterende regelverket, når det legges opp til en helt annen måte å finansiere barnehagene på fra 2009. Men det er viktig i forbindelse med den forestående omleggingen at det arbeides med en økonomisk likestilling mellom de private og de kommunale barnehagene. Fra Arbeiderpartiets side er vi opptatt av at barna skal ha et like godt tilbud uavhengig av om de blir tildelt en kommunal eller en privat plass. Dessuten er vi opptatt av at lønns- og arbeidsvilkårene for de ansatte også skal være like.

Stortinget vil altså få rikelig anledning til å komme nærmere inn på disse spørsmålene i forbindelse med be-

handlingen av kommuneproposisjonen nå til våren og når forslaget til endringer i barnehageloven blir framlagt for Stortinget.

Karin S. Woldseth (FrP) [14:46:25]: Det er vel neppe noen overraskelse at Fremskrittspartiet ønsker en stykkprisfinansiering av barnehagene. Dette har vi ønsket oss helt fra begynnelsen i 2002. Slik gikk det ikke. Når man inngår kompromisser, må man gi noe og ta noe. Men dessverre ser vi at konsekvensene av den finurlige finansieringen vi la opp til for å få til et forlik, ser ut til å ha kommet helt ut av kontroll.

Det er vel en kjensgjerning at det er svært få som faktisk har oversikten over dette kompliserte regnestykket, som pr. i dag har økt fra 6 milliarder kr i 2003 til 21 milliarder kr for 2008. Jeg er slett ikke sikker på at alle disse resursene har gått til barnehager.

Grunnen til dette er vel at finansieringen nå er fordelt mellom rammen til kommunen og staten. En av forutsetningene i 2002/2003 var at kommunene skulle økonomisk likebehandle offentlige og private barnehager, og at kommunene ikke skulle bruke de friske midlene de fikk til barnehagene, til å finansiere andre ting.

Nå vet vi i dag at flere kommuner har fått påpekt at de nettopp har gjort dette, i tillegg til at private og offentlige barnehager fremdeles forskjellsbehandles. Ingen kan komme bort fra at uten de private barnehagene hadde det aldri skjedd noen barnehagereform i landet. Kommunene ønsker at private skal ta investeringen med å bygge barnehager, men de ønsker ikke å sikre en skikkelig finansiering av disse.

Fremskrittspartiet er svært kritisk til denne uoversiktlige finansieringsformen, og til forskjellsbehandlingen. Vi er kjent med at det nå er ute på høring forslag til endringer i barnehageloven, hvor en av endringene er at man overfører hele barnehagefinansieringen til rammen i kommunen uten å øremerke. Dette skremmer oss, særlig fordi det i dette forslaget til endringer også legges opp til at kommunene skal utøve skjønn, og at kommunene ikke plikter å finansiere nye private barnehageplasser.

Dette betyr en ytterligere forverring av rammebetingelsene til de private barnehagene og en grov forskjellsbehandling. Ikke minst er det også et klart brudd på det brede barnehageforliket som var i Stortinget. I realiteten fjerner man seg så langt fra forliket at Fremskrittspartiet nå vurderer om det fortsatt forplikter oss som parti. Dette er og har riktignok vært vår egen pålagte forpliktelse, men nå begynner vi virkelig å lure på om det fortsatt er verdt strevet.

Det som burde bekymre regjeringspartiene, er at hvis man velger å stikke kjepper i hjulene for privat barnehageutbygging og privat barnehagefinansiering, får man heller aldri gjennomført full barnehagedekning – noe som i sin tur legger lokk på makspris, trinn to. Hva skal man så med en rettighet til en barnehageplass, hvis det ikke finnes barnehager å ha barna i?

Vi ser et ønske fra regjeringspartiene om en dreining fra private til offentlige barnehager. Dette er, etter Fremskrittspartiets syn, svært leit. Vi ønsker oss mangfold i

alle sektorer. Men det er åpenbart at det sosialistiske prosjekt er på vei inn i Norge, det som både Russland og Tsjekia kvittet seg med på slutten av 1980-årene.

Skulle Regjeringen vinne fram med denne forskjellsbehandlingen av private og offentlige barnehager, har ikke foreldrene lenger et reelt valg for sine barn. Da har staten gjort valget for dem.

Jeg tar med dette opp forslaget.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Olemic Thommessen (H) [14:50:37]: På felt etter felt ser vi at Regjeringen har en lite entusiastisk holdning overfor private aktører. Hva enten vi diskuterer barnevernet eller rehabilitering, er det en halvhjertet tilnærming som viser at det å håndtere private aktører sitter en smule inne. Over halvparten av norske barnehagebarn går i private barnehager. De private utbyggerne er helt nødvendige for å holde tempoet i utbyggingen oppe, slik at vi kan nå full barnehagedekning fortest mulig.

Det spørsmålet som ligger i luften, er imidlertid hvilken linje Regjeringen vil legge seg på den dagen det er full barnehagedekning og det blir konkurranse om plassene. Vil man fortsatt høre forsikringene fra de rød-grønne partiene om at private aktører er bra – eller vil det bli lagt opp til et løp som marginaliserer de private aktørene, slik vi nå ser det innenfor de private barnehagene og innenfor rehabiliteringen. Det er i dette perspektiv det er lett å forstå at de private utbyggerne føler usikkerhet rundt hvilke rammebetingelser de egentlig har å holde seg til.

Når vi har fremmet dette forslaget, er det fordi vi mener at dagens regelverk ikke gir det sikkerhetsnettet som de private aktørene trenger – heller ikke i forståelsen av hvilken fremtid de har. Jeg tar brevet fra statsråden til komiteen til etterretning, og ser at det her er klagemuligheter i lange baner. Inntrykket vi sitter igjen med etter mange møter med frustrerte barnehageeiere og etter godt dokumenterte tall fra Private Barnehagers Landsforbund, er nok dessverre et annet. Det faktum at frustrasjonene er så mange og så uttalte, er i seg selv et utgangspunkt for at statsråden kanskje burde innta en mer ydmyk holdning og vise større imøtekommenhet i forhold til å ta tak i dette. Jeg innrømmer gjerne at det ikke er lett. Vi strevet også med dette da vi satt i regjering, men vi later ikke som om det er godt nok. Vi lener oss ikke tilbake i stolen og hevder at dette fungerer greit, og at klageadgangen er til stede, når vi ser aktører som så ettertrykkelig kan vise til at dette faktisk ikke fungerer i det praktiske liv. Vi mener det er et sykdomstegn når folk føler seg urettferdig behandlet og man kan dokumentere – i hvert fall på dette punktet – at ting ikke er på stell. Da bør vi, enten vi mener det er riktig eller ikke, faktisk gå inn og gjøre en jobb for å skape et grunnlag for å forsikre oss om at ting er på stell.

Vi ser f.eks. at det heller ikke er fastsatt noen tidsfrist for når kommunene plikter å gi tilbakemelding om finansiering, for å sikre forutsigbarhet om de økonomiske rammevilkårene. En slik sak burde det være enkelt å ta tak i.

Skal man drive virksomhet, vil alle forstå at man faktisk må ha beskjed om hvilke rammer man har å holde seg til, på et relativt tidlig tidspunkt.

Vi ønsker oss et system som er mer oversiktlig, mer transparent og mer tillitvekkende overfor dem som skal arbeide opp mot det. Vi ønsker oss et regelverk som skaper trygghet for de private barnehagene, også etter at full barnehagedekning er på plass. Vi ønsker oss faktisk også en politikk som ikke fremstår som halvhjertet i forhold til det å ønske de private bidragsyterne velkommen.

Vi tar til etterretning at man jobber med en ny fordelingsordning, og at man skal komme tilbake med en sak om det. Vi avventer den med en viss spenning og forventning i forhold til hva den faktisk vil inneholde.

Når man ikke vil imøtekomme oss ved denne korsvei, håper jeg i alle fall at det er godt trykk på fremdriften i forhold til det man nå jobber med. Jeg håper også at man tar inn over seg det behov som vi gjennom dette forslaget ønsker å sette fingeren på, nemlig behovet for at det er enkelt tilgjengelig hva som er der – at vi ikke på nytt opplever at en samlet privat sektor på dette området kommer og ikke forstår hva de står overfor, ikke føler at de har ryddige regler å forholde seg til, og ikke har redskap til – i hver sine kommuner – å etterprøve om den behandlingen de har fått, er riktig. Det bør vi altså ikke oppleve. Jeg håper at man legger seg det på minne.

Så er jeg lei for at vi ikke får oppslutning om det forslaget vi nå har fremmet. Vi tror det vil være nyttig, for det innebærer noe vesentlig mer enn en kartlegging, noe jeg forstår at det arbeides med, men vi får nok anledning til å følge opp dette etter hvert.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [14:56:05] (leiar i komiteen): Kristeleg Folkeparti ønskjer eit mangfaldig barnehagetilbod av god kvalitet. Det fordrar økonomisk likeverdig behandling av kommunale og private barnehagar. I barnehageforliket blei det lagt opp til ei trinnvis innfasing av dette. Regjeringa Bondevik II forskriftsfesta likeverdig behandling av offentlege tilskot frå 1. mai 2004. Andre trinn i innfasinga av likeverdig behandling kom 1. august 2005. Det gav auka tilskot til rundt 60 pst. av dei private barnehagane. Dette er likevel ikkje godt nok. Mange private barnehagar slit med uføreseielege tilskot, og vi har framleis ikkje nådd målet om full likeverdig behandling.

Når vi ser i media at nokre barnehagar framleis ikkje har fått utbetalt kommunalt tilskot for 2006, er dette problematisk. I tillegg har det komme ei rekkje signal om at kommunar som på ideologisk grunnlag er velvillig innstilte til private aktørar, i mindre grad opplever at deira berekningar av offentlege tilskot blir påklaga. Fafo har utgitt ein rapport om modellar for driftstilskot til barnehagesektoren, Fafo-rapport nr. 500. Rapporten peiker på at mange private barnehagar er misfornøgde med dagens tilskotsordning, m.a. fordi ho er uføreseieleg. Det betyr at vi må finne alternativ, anten dette blir ein variant av jamførkostnadsprinsippet eller ei anna ordning som er meir føreseieleg for den enkelte barnehage. Kristeleg Folkeparti har

derfor i lag med dei andre opposisjonspartia her fremma forslag om ein ny finansieringsmodell for barnehagane.

Regjeringa har sendt forslag til endringar i barnehage-lova ut på høyring. Forslaget om lovfesta rett til barnehageplass er etter Kristeleg Folkeparti sitt syn i utgangspunktet positivt, men fleire ting må på plass før ein slik rett blir reell. Vi manglar 3 700 førskulelærarar. Vi vil mangle endå fleire når full barnehagedekning er nådd. Mange barnehagar slit med manglande vedlikehald, elendig innelima og låge eller ikkje-eksisterande vikarbudsjetter. Når sjukefråværet er om lag 10 pst., betyr det at det mange plassar er to vaksne som er ansvarlege for 18 barn i lange periodar. Om barnehagen skal vere både eit pedagogisk tilbod og eit omsorgstilbod, trengst det meir fokusering på kvalitet – det hjelper ikkje med lovfesta rett til plass. Kvaliteten på tilbodet er avgjerande for både barn, foreldre og tilsette.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av å sikre ei god og føreseieleg finansieringsordning for alle barnehagar. Forslaget Regjeringa har sendt på høyring, etterlèt mange uavklarte spørsmål, spesielt når det gjeld finansiering av private barnehagar. Vi forventar at Regjeringa kjem med forslag til reguleringar som gir barnehagane ein økonomi som sikrar god kvalitet, og som gir likeverdige lønns- og arbeidsvilkår for alle tilsette i barnehagane. Vi fryktar at ei dårleg finansieringsordning for private barnehagar vil føre til redusert barnehageutbygging, og at fleire av dei små barnehagane vil gå konkurs.

Forslaget inneber dessutan i praksis at den frie etableringsretten blir fjerna, når kommunen får fullt eller avgrensa kommunalt skjønn til å bestemme om ein skal gi barnehagen finansiering eller ikkje. Det er vi kritiske til. Det er viktig at kommunane sørgjer for eit mangfald i barnehagetilbodet, både når det gjeld eigarskap og opningstider, uavhengig av politisk fleirtal. Foreldra sine ønske og behov bør vere styrande for kva slags barnehagar som skal etablerast, og det bør ikkje vere godkjenningsordningar som kan verke konkurransevridande for nye barnehagar, f.eks. barnehagar med ein spesiell pedagogikk eller livssynsbarnehagar. Valfridomen for foreldra bidreg positivt til samarbeidet mellom heim og barnehage.

Eg håper at Regjeringa vil ta vare på intensjonen i det forslaget som vi behandlar i dag, når saka blir lagd fram for Stortinget – med omsyn til både kvalitet, barnehageutbygging og mangfald.

Trine Skei Grande (V) [15:01:15]: Veldig mange av de fellesskapsordningene vi har i samfunnet vårt, har sin basis i frivillige organisasjoners initiativ – så også barnehagen som institusjon. Det var snakk om husmorforeninger og alle de andre foreningene som slo seg sammen for å lage et tilbud for barna. Det betyr at vi i bunn og grunn har hatt et mangfold i tilbudet på barnehagesida. Om det så er hvilken gud man tilber, om man bor på gård, på fjellet eller i byen, har det påvirket barnehagetilbudet – barnehagenes tema, barnehagenes kompetanse, omverdenen og alt rundt dem. Det eksemplet som vi så foran Stortinget her i dag, fra Onkel Tomm's hytte, en friluftsbarnhage med basis i T-banerutene gjennom byen, viser hvor mang-

foldig et tilbud kan være, fordi barn er forskjellige, og fordi foreldre er forskjellige.

Jeg hørte en sann historie fra en dame som bestemte seg for å flytte tilbake til sin egen hjembygd, og som fant ut at en av de tingene hun kunne gjøre som kommunen hadde behov for, var å starte en barnehage. Da hun møtte kommunen, fikk hun beskjed om at regelverket knyttet til startung av barnehager var så komplisert og vanskelig at det kunne hun nok bare glemme. Dette ville nok bli for byråkratisk, og i tillegg hadde man prinsippet om at det bare var offentlige barnehager som gav et godt tilbud til barna.

Store løft i hele det norske samfunnet har tradisjonelt vært knyttet til ordet dugnad, en felles dugnad, der alle la sine ting i korga for å få det til. Jeg er noe redd for at Regjeringa i ideologisk fanatisme ødelegger en dugnad for det barnehageløftet som man var enige om her på huset, fordi de private barnehagene enten ikke passer inn i det sosialistiske skjemaet eller ikke passer inn i et konkurranseutsatt skjema. Når vi vet at de aller fleste barnehagene som er private, bygger på en stor grad av idealisme, enten knyttet til en sak, til det å ta vare på barn eller faktisk det å skape arbeidsplasser i eget bygdemiljø, savner jeg Senterpartiet her i debatten.

Regjeringa har en stor utfordring på dette området når det gjelder å øke dialogen. Regjeringa må stille i denne saken med en helt annen holdning til de private barnehagene, for at de som faktisk gjør en fantastisk innsats for å oppnå Regjeringas mål på barnehagesida, blir verdsatt betraktelig bedre og får mer forutsigbare rammevilkår, vise at man faktisk har glede av forskjelligheten, og ikke ser på forskjelligheten som en trussel, for barna er forskjellige, foreldrene er forskjellige og landet er forskjellig.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [15:04:35]: Eg føler behov for å minne om at vi har hatt ein dugnad dei siste fem åra for å kome endeleg i mål med eit fantastisk lyft for full barnehagedekking. Eg hugsar òg kven som tok initiativet og gjennomførte den dugnaden, og kven som måtte pressast på plass for å vere med. For å få det til har det vore heilt nødvendig med både offentlege og private barnehagar, og det vil det vere i fortsetjinga òg. Vi treng eit mangfaldig tilbud. Vi treng både dei offentlege og dei private.

Den kommunle finansieringsplikta til ikkje-kommunale barnehagar er regulert i forskrift om likeverdig behandling av barnehagar når det gjeld offentlege tilskott, og seier at kommunen skal dekkje dei kostnadene som ikkje er dekte av andre offentlege tilskott eller av foreldrebetaling. Samtidig må kommunen sørge for at tilskottet utgjør minst 85 pst. av det tilsvarande kommunale barnehagar i gjennomsnitt får. Dersom tilskottet, som er rekna ut etter 85 pst.-regelen, ikkje fullt ut dekkjer kostnadene i den ikkje-kommunale barnehagen, har kommunen etter forskrifta som utgangspunkt ei plikt til å auke tilskottet sitt opp til ein sum som dekkjer dei kostnadene barnehagen har.

Kommunen har likevel ikkje plikt til å dekkje den veksten i kostnader i ikkje-kommunale barnehagar som

eventuelt går utover normal pris- og kostnadsvekst for kommunesektoren. Derfor vert det årlege kostnadsnivået i dei kommunale barnehagane, saman med den normale pris- og kostnadsveksten for kommunesektoren, i nokon grad avgjerande for kor stort tilskott dei ikkje-kommunale barnehagane får frå kommunen.

Eg vedkjenner at regelverket rundt utrekninga av kommunalt tilskott til ikkje-kommunale barnehagar kan vere vanskeleg å forstå. I merknadene til forskrift om likeverdig behandling er det peika på at kommunen alltid må stadfeste korleis han reknar ut tilskott til ikkje-kommunale barnehagar, og at dette grunnlaget skal liggje ved vedtaket frå kommunen. Fylkesmennene har fått i oppdrag å vere særleg merksame på informasjon og rettleiing i samband med forskrift om likeverdig behandling, og kan på bakgrunn av det medverke til at kommunen fattar vedtaka sine om tilskott på ein rettferdig og forståeleg måte. Så har eigarane, etter forvaltingslova, alltid rett til å klage på eit vedtak om kommunalt tilskott og rett til innsyn i saka. Når vi i Kunnskapsdepartementet får førespurnad om konkrete saker, tek vi òg kontakt med Fylkesmannen eller kommunen for at dei skal følge opp sakene.

Når det gjeld skjønnsmidlane, er dei ei overføring frå staten til kommunene, der føremålet er å kompensere for dei meirkostnadene kommunane har. Det gjeld både innføring av makspris, kommunal plikt til økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikkje-kommunale barnehagar og drift av nye barnehageplassar.

Regjeringa tek sikte på å innlemme dei øyremerkte tilskotta i kommuneramma, og vil i kommuneproposisjonen for 2009 kome tilbake med nærmare omtale av kva tilskott som skal innlemmast. Forslag til endringar i barnehagelova er allereie sendt på høyring. Det vil i samanheng med behandlinga av desse sakene vere behov for å vurde korrleis eit framtidig regelverk kan vere føreseieleg nok og enkelt nok for alle barnehagar.

I lovforslaget som departementet har ute på høyring, er det ikkje lagt opp til å føre vidare regelen om likeverdig behandling av kommunale og ikkje-kommunale barnehagar i forhold til offentleg tilskott. I høyringsnotatet foreslår ein derimot to nye modellar for offentleg finansiering av ikkje-kommunale barnehagar. Den eine går ut på at kommunen får ei lovfesta finansieringsplikt til dei ikkje-kommunale barnehagane i kommunen. Da kan kommunen sjølv vurde om tilskottet til dei ikkje-kommunale barnehagane skal vere like stort som kostnadene i dei kommunale barnehagane. Den andre modellen går ut på at dei ikkje-kommunale barnehagane får tilskott etter ein nasjonalt fastsett prosent.

Kva som til slutt vert foreslått for Stortinget, kjem vi tilbake til når ein odelstingsproposisjon om endringane i barnehagelova vert lagd fram. Måla i Soria Moria-erklæringa om å sikre tilstrekkeleg og førehandkjend finansiering for dei ikkje-kommunale aktørane i barnehagesektoren, vil sjølv sagt liggje til grunn òg for den nye ordninga. Regjeringa ønskjer å få meir kunnskap om kostnadsforskjellane mellom kommunale og ikkje-kommunale barnehagar, og departementet startar derfor eit arbeid for å kartleggje det nærmare.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:09:27]: Jeg er veldig glad for at statsråden sier at man har behov for private barnehager, selv om man i forslaget til den nye loven, som nå er ute på høring, ikke nødvendigvis kan få det inntrykket. For der står det altså at man fjerner retten til driftstilskudd ved bygging av barnehager, og at driftstilskuddet kun skal gis dersom kommunen finner barnehagen nødvendig.

Jeg kunne gjerne tenke meg, for å være helt sikker på at jeg har forstått statsråden rett, at han bekrefter at han ikke dreier mot offentlige barnehager, men altså ønsker mangfoldet, og ønsker likeverdig behandling av offentlige og private barnehager.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [15:10:16]: Vi har i Noreg gjennom mange år hatt mange offentlege og mange privateigde barnehagar, i eit mangfald av ulike eigeformsformer. Vi er, og vil vere, heilt avhengige, framleis, av eit mangfald av barnehagar: offentlege og private. Det er viktig å sikre ei god finansiering av heile barnehagesektoren i Noreg, fordi det dreier seg om ungar som skal vekse opp, verte tekne godt vare på og ha gode moglegheiter til å utvikle seg og til å lære. Så ja, eg er oppteken av at vi skal sikre ei god finansieringsordning både for offentlege og private barnehagar i Noreg.

Olemic Thommessen (H) [15:11:13]: La meg følge opp der hvor representanten Woldseth slapp.

På tampen av statsrådens innlegg viste han også til Soria Moria-erklæringen, der det, både ifølge departementets brev og statsrådets innlegg, heter seg at man skal sikre tilstrekkelig og forutsigbar finansiering for de ikke-kommunale aktørene i barnehagesektoren. Det var vel også det statsråden i og for seg svarte Woldseth med.

Nå har det ledet hen til en ganske krevende øvelse, men dog: Vi har lett og lett i Soria Moria-erklæringen for å finne dette. Det har vi ikke funnet. Derimot har vi funnet at Regjeringen vil arbeide for likeverdige lønns- og arbeidsforhold for ansatte i private og kommunale barnehager.

Mitt spørsmål til statsråden er: Burde jeg lett bedre? Er det dette statsråden sikter til i forhold til forutsigbar finansiering, eller står det et annet sted? Når han snakker om forutsigbar finansiering, mener han da også likebehandling?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [15:12:13]: Det er heilt riktig som representanten peikar på, at lønns- og arbeidsforholda i dei private og dei offentlege barnehagane er spesielt nemnde i Soria Moria-erklæringa. Det er faktisk eit ganske viktig spørsmål, som vil vere sentralt i åra framover innanfor barnehagesektoren.

Så vil eg også gjenta det eg no har sagt her, nemleg at det er heilt klart at det er nokre utfordringar når det gjeld detaljane i det regelverket vi i dag har, og at det derfor er behov for å vurdere korleis ein kan sikre eit føreseieleg og enkelt nok regelverk når vi skal gå gjennom det for framtida, i samband med at finansieringa vert overført til rammane for kommunane.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [15:13:09]:

Eg trur at alle som leier ein barnehage, ønskjer å gi sine tilsette ordna lønns- og arbeidsvilkår, men eg veit samtidig at ein del private barnehagar føler at dei er såpass pressa økonomisk at dei ikkje greier det. Det er eit mål at alle skal ha det. Korleis vil Regjeringa sikre økonomien i dei private barnehagane på ein slik måte at alle kan få gitt ordna og likeverdige lønns- og arbeidsvilkår? Det er det eine spørsmålet.

Det andre går på det som er sendt ut på høring, dette med at kommunane skal kunne bruke skjønn til å bestemme om private barnehagar skal givast finansiering eller ikkje. Er ikkje statsråden då engsteleg for at ein på den måten vil prøve å sortere ut, luke ut, eit mangfald som i dag har sin eksistens, og at det ikkje nødvendigvis går på kva foreldre etterspør, men at kommunen styrer, og då først og fremst prioriterer sine eigne barnehagar og ikkje opnar for at vi kan opne opp nye og alternative barnehagar?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [15:14:20]: Ein kan av og til verte slått av paradokset i korleis vi verdset dei som passar på pengane våre, i forhold til dei som passar på ungene våre. Det er ei betydeleg utfordring, generelt. I tillegg ser vi nokre særlege utfordringar som ligg i forskjellane mellom dei offentlege barnehagane og dei ikkje-offentlege barnehagane. Det er ei utfordring vi er nøyde til å ta tak i.

Til det siste spørsmålet frå representanten: Eg vil vise til at vi no er nøyde til å leggje fram eit forslag om korleis vi skal overføre rammer til kommunane. Her er det to svært ulike forslag. Eg kjem til å leggje betydeleg vekt på kva høyringsinstansane seier. Eg reknar med at det vil vere eit ganske stort engasjement om det og ulike synspunkt på det. Eg vil gå nøye igjennom dei synspunkta og leggje fram det synspunktet eg trur i det heile sikrar barnehagesektoren i Noreg best.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olemic Thommessen (H) [15:15:43]: Jeg takker statsråden for svaret under replikkordskiftet. Men jeg fikk egentlig ikke noe svar på om det man mener når man sier at det sikrer tilstrekkelig og forutsigbar finansiering, er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, og at det faktisk refererer seg til likeverdige lønns- og arbeidsforhold. Det kan vi sikkert avklare på et senere tidspunkt, men jeg vil minne om at det ene handler om rettigheter i form av å få sikret noe, mens det andre handler om plikter i forhold til å oppfylle noe. Det er altså helt motsatte ting.

Det andre som jeg heller ikke hørte i svaret, dreide seg om hvorvidt tilstrekkelig og forutsigbar finansiering faktisk også betyr likebehandling. Én ting er hva staten måtte synes er passende for at private skal kunne klare seg. Det vi ser nå f.eks. fra barnevernet, er at private bør kunne klare seg med langt mindre enn det man tydelig anser at staten bør stille opp med.

Spørsmålet gjelder så troverdigheten og tryggheten rundt situasjonen med full barnehagedekning. Hvis det er slik at man ikke mener at man skal ha likebehandling mellom offentlige og private aktører, så ville jo det bety at man har åpnet veien for å sluse mer penger inn på den offentlige siden av dette, samtidig som man gjennom prisreguleringer har et tak på hva de private skal kunne ta. Da er ikke veien lang til at man har et ganske effektivt virkemiddel til faktisk å skvise ut de private aktørene. Dette er et viktig poeng, for det handler nettopp om det forutsigbare i praksis, ikke bare i forhold til hva man måtte si på dette tidspunkt. Jeg håper at i de sakene vi står overfor, vil dette bli avspeilt og besvart.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:18:00]: Jeg føler vel heller ikke at jeg fikk noe svar da jeg spurte om statsråden kunne avkrefte at det var en dreining fra privat mot offentlig drift av samtlige barnehager.

Jeg er svært bekymret når vi skal putte hele barneha-gefinansieringen inn i kommunale rammer. Nå hører vi fra barnehage til barnehage landet over at kommunene ikke oppfyller sine plikter. Vi vet alle at det er kommuner som har svært trang økonomi, og at de dermed ikke kan se seg tjent med å bruke alle de pengene de har fått i rammene sine til barnehager, nettopp til barnehager. Hvis vi skal putte hele denne barneha-gefinansieringen inn i rammen – og selv om statsråden sier at kommunene får en plikt til å finansiere private barnehager – så får ikke kommunene noen plikt til å finansiere nye barnehager. Det betyr også at de mister retten til driftstilskudd hvis kommunene ikke finner at det er nødvendig med disse barnehagene.

Jeg kunne godt tenke meg å høre om det bekymrer statsråden like mye som det bekymrer meg. Vi vet jo begge to at vi har vært med på dette fra starten av, og intensjonene våre var å få full barnehagedekning. Vi skulle også ha makspris trinn 2. Jeg skulle gjerne ønske å høre om statsråden er like bekymret som jeg hvis det skal bli slik at det er opp til kommunene å avgjøre hvorvidt det er nødvendig med en privat barnehage, at man da kan risikere å få full stopp for privat utbygging. Den umiddelbare reaksjonen er jo faktisk at bare å sende dette ut på høring som et høringsforslag vil resultere i byggestopp blant de private, for ingen tør putte penger inn hvis man ikke er sikker på om man skal få driftstilskudd.

Så jeg er bekymret. Jeg skulle ønske at statsråden kunne gi meg et svar på det.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [15:20:28]: La meg først få lov til å seie eit par ting for endeleg å avklare dette med både offentlege og private barnehagar. Dersom ein er så engasjert i kor viktig det er at barn skal gå i barnehage og ha moglegheit til det når foreldra vil, og vi veit at fordelinga i talet på barnehagar og talet på barn ligg rundt 50–50, seier det seg sjølv at vi er heilt nøydd til å leggje opp til eit system som sikrar både offentlege og private barnehagar i Noreg. Vi må sikre eit system som gjer at det framleis vert bygt nye barnehagar i Noreg, fordi vi framleis vil trenge det. Etterspørselen etter barnehageplassar i

Noreg går framleis opp. Lat meg vere veldig tydeleg på det. Det er mi målsetjing.

Så har vi eit nokså komplekst regelverk når det gjeld barnehagesektoren og finansieringa. Som representantane kjenner til, har det kome til gradvis etter kvart. Når vi no skal gjere det vedtaket som representantane kjenner til, så er det varsla for lenge sidan. Det er då viktig at vi på nytt kan gå igjennom og sjå på eit system der vi legg barneha-gefinansieringa over i ramma. Det er mange ulike problemstillingar som bl.a. vert tekne opp her, men det er nokre som ikkje er nemnde. Eg trur eg må få be om at vi, når vi legg fram ein odelstingsproposisjon til Stortinget og kjem med kommuneproposisjonen, kan få komme tilbake igjen med svar på korleis vi vil føreslå ein modell som sikrar føreseielegheit, som sikrar at han er enkel nok, og som sikrar ei finansiering både for dei offentlege og dei private barnehagane i framtida.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:22:54]: Jeg skal være kort.

Jeg takker statsråden for svaret. Jeg hadde jo håpet og ønsket at vi kunne få et fundert forlik i likhet med det brede barnehageforliket som vi fikk til i Stortinget. Jeg håper statsråden gir oss rom til faktisk å diskutere dette skikkelig, at vi gjerne har noen ordentlige møter i likhet med dem vi hadde i forbindelse med barnehageforliket. Hvis vi nå skal endre hele finansieringsmodellen, hadde det vært all right med et bredt fundert forlik, slik at rammebetingelsene for alle barnehager, både private og offentlige, kunne bli forutsigbare de neste ti årene.

Gunn Karin Gjøl (A) [15:23:58]: La meg slå fast at barnehageforliket står fast, og at det vil vi følge opp. Alle partier på Stortinget hadde store ambisjoner på vegne av barnehagene den gangen, også ambisjoner om at det skulle bygges like mange barnehager i privat som i offentlig regi. Vi la ingen føringer i forhold til det.

Når det gjelder hvem som virkelig har bidratt til full barnehagedekning, er det ingen tvil om at de som driver private barnehager, har gitt et viktig bidrag for at vi nå snart er i havn med full barnehagedekning. Ingen, aller minst vi som har ambisjoner om full barnehagedekning i landet i mange år framover, er tjent med at vi ikke viderefører de private barnehagene. Jeg synes at opposisjonen nå stiller opp et skremmebilde av hva Regjeringen ønsker med de private barnehagene. Vi ønsker å legge til rette for gode rammevilkår framover også for disse.

Dessuten synes jeg opposisjonens fokusering på det med likeverdig behandling i forhold til dette er forunderlig. Jeg mener at fokuseringen på likeverdig behandling må rettes mot forholdene til ungene. Det betyr at ungene må få et like bra tilbud enten de går i en privat eller i en offentlig barnehage. De må ha et like godt pedagogisk tilbud. Vi må sørge for at det er like mange ansatte enten det er en privat barnehage eller en kommunal barnehage. Det

må også være bidraget når man satser på likverdig behandling, at man har økonomi og ressurser til å gi et godt tilbud til ungene.

Så må man ikke underslå det faktum når det gjelder de private barnehagene, at det er store forskjeller internt mellom dem. Vi har sett en form for AS-ifisering de senere årene, der det kommer inn store barnehagekonsern på privat side, som har ganske gode inntekter fra barnehagene, samtidig som vi ser at det er små barnehager drevet av husmorlag eller andre frivillige organisasjoner, som sliter fryktelig. Så når vi nå skal jobbe videre i Stortinget med å sørge for en likeverdig behandling, er vi nødt til å ta hensyn til alle disse forholdene. Det som er viktig, og som det kommer til å bli lagt opp til, er at vi får god anledning i Stortinget til å diskutere dette i tida framover. Vi kommer bl.a. til å komme tilbake til det i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2009, som vil gi oss en mulighet til å diskutere det, og også når saken blir presentert som en odelstingsproposisjon i forbindelse med lovendringen. Så Stortinget vil få mange muligheter til å diskutere en likeverdig behandling av, og framtida til, de private og kommunale barnehagene.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [15:27:05]: Jeg takker statsråden for å forsøke å avklare situasjonen. Det synes jeg statsråden gjorde ganske bra. Men ett punkt gikk han ikke inn på, og det gjaldt spørsmålet om likebehandling. Jeg merker meg at det er vanskelig å få statsråden til å si ordet «likebehandling». Jeg understreker faktisk at likebehandling er en forutsetning for forutsigbarhet. Det må man ta med seg i det videre arbeidet.

Når man hører på representanten Gunn Karin Gjuls innlegg, kunne det være opptakten til en ny debatt, som vi vel ikke skal ta her. Hele innlegget avspeiler at man har et uavklart og halvhjertet forhold til det private området i dette. Det gjør at man selvfølgelig er nødt til å følge med i timen. I en situasjon hvor vi har en flertallsregjering, og

hvor toget er gått når saken kommer til Stortinget, er de innspillene som vi får gitt på forhånd, som vi forsøker å gi her, viktigere enn noen gang.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1008)

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n tok her over presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget skal votere i sakene nr. 1–6.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Morten Høglund på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, frå Morten Høglund på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslag nr. 3, frå Dagfinn Høybråten på vegner av Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 4, frå Anne Margrethe Larsen på vegner av Venstre
- forslag nr. 5, frå Dagfinn Høybråten på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre

Når det gjeld forslaga nr. 1 og 2, gjer presidenten merksam på at dei er endra ved at det skal setjast punktum etter høvesvis Minneapolis og Edinburgh, og at resten av teksten skal gå ut i begge forslaga.

Det blir votert over forslag nr. 4, frå Venstre. Forslaget lyder:

«Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 486 311 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 790 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	800 000	
	71	Diverse tilskudd	31 713 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	17 522 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	9 232 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	27 122 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	55 206 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 068 281 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> ..	125 000 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	280 927 000	
	71	Fred- og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	3 793 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	25 598 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	867 677 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	181 920 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 843 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	518 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	245 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	221 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	50	Fredskorpset	170 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 213 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	89 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	107 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	160 500 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	314 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetning	143 750 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
162		Overgangsbi st and (gap)		
	70	Overgangsbi st and (gap), <i>kan overføres</i>	724 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bi st and og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	71	Humanitær bi st and og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> .	2 253 434 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	820 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	600 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	73 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	336 350 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	318 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	2 116 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	39 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	188 000 000	
167		Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	408 276 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 370 041 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	190 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	400 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 459 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	168 220 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	790 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	743 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	407 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansetøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	143 487 000	
		Totale utgifter		26 689 960 000
I n n t e k t e r				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Gebyr	58 992 000	
	2	Gebyr – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 947 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		78 311 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter, post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd.

kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

III
Omdisponeringsfullmakt
Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 900 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	2500 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	200 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energi-effektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2007-2010.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokk-bakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD over 10 år i perioden 2008-2017.

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 400 mill. kroner.

X

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1. fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XV

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil 5 år fra og med 2006.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Venstre vart med 93 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.01)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«**Rammeområde 4**
(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 486 311 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 790 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	800 000	
	71	Diverse tilskudd	31 713 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	17 522 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	9 232 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	27 122 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	55 206 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 063 281 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> .	125 000 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	270 927 000	
	71	Fred- og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	3 793 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	25 598 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	867 677 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	181 920 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 843 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	518 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	245 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	221 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	50	Fredskorpset	170 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 213 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	89 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	107 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	160 500 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	724 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> ..	2 253 434 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	820 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	600 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	73 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	336 350 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	318 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	2 116 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	39 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	188 000 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	408 276 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
168	70	Kvinner og likestilling Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
169	70	Globale helse- og vaksineinitiativ Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 370 041 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	190 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	400 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 459 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	168 220 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	810 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	743 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	407 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	143 487 000	
		Totale utgifter		26 689 960 000
I n n t e k t e r				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Gebyr	58 992 000	
	2	Gebyr – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 947 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		78 311 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter, post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er

finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med

ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartemen-

tets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 900 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	2500 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	200 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energi-effektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2007-2010.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD over 10 år i perioden 2008-2017.

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 400 mill. kroner.

X

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1. fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XV

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil 5 år fra og med 2006.»

Høgre og Venstre har varsla at dei vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti vart med 72 mot 28 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.39)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder i endra form:

«Stortinget ber Regjeringen opprettholde det norske generalkonsulatet i Edinburgh.»

Venstre har varsla at dei vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre vart med 60 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.41.11)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder i endra form:

«Stortinget ber Regjeringen opprettholde det norske generalkonsulatet i Minneapolis.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 51 mot 48 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.41.42)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte legge fram for Stortinget en samordnet plan for utviklingen av Norges bidrag til Afghanistan, herunder den sivile utviklingsbistanden og bidragene til den politiske stats- og nasjonsbyggingen i landet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart samrøystes vedteke.

Komiteen hadde tilrådd:

**Rammeområde 4
(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 486 311 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 790 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	800 000	
	71	Diverse tilskudd	31 713 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	137 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	17 522 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	9 232 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	27 122 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	55 206 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 063 281 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i> .	125 000 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	270 927 000	
	71	Fred- og demokratitiltak, <i>kan overføres</i>	3 793 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	25 598 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	867 677 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	166 920 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 743 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	558 600 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	245 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	261 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	50	Fredskorpset	170 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 158 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	7 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	107 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	160 500 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	724 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i> ..	2 253 434 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	820 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	600 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	73 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	336 350 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering.....		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	318 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	2 116 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i> ..	39 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	248 000 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	408 276 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 370 041 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	190 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	400 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 459 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	168 220 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	88 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	810 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	783 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	407 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	143 487 000	
		Totale utgifter		26 689 960 000
I n n t e k t e r				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Gebyr	58 992 000	
	2	Gebyr – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 947 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		78 311 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter, post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene hvert år under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samar-

beidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan foreta bestillinger utover gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 900 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	2500 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	200 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner

- tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energi-effektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2007-2010.
- tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD over 10 år i perioden 2008-2017.

VIII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 400 mill. kroner.

X

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

XI

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2008 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 kan:

1. fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIV

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2008 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til

GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XV

Deltakelse i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk

Stortinget samtykker i at Norge deltar i IMF's låneordning til fattige land som utsettes for økonomiske sjokk med samlet 240 mill. kroner i løpet av inntil 5 år fra og med 2006.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 78 mot 21 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.42.37)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Morten Høglund sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet og Høgre.

Komiteen hadde tilrådd:

I

På svalbardbudsjettet for 2008 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1		Svalbard kyrkje		
	1	Driftsutgifter	3 600 000	
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.		
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000	
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	88 800 000	
5		Sysselmannen (jf. kap. 3005)		
	1	Driftsutgifter	26 250 000	
6		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	1	Driftsutgifter	67 600 000	
7		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	4 100 000	
9		Kulturminnetiltak		
	1	Driftsutgifter	2 100 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
11		Bergmeisteren (jf. kap. 3011)		
	1	Driftsutgifter	1 310 000	
17		Refusjon til Norsk Polarinstitutt		
	50	Refusjon	2 800 000	
18		Fyr og radiofyr		
	1	Driftsutgifter	3 450 000	
19		Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen		
	1	Driftsutgifter	5 950 000	
20		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 3020)		
	1	Driftsutgifter	11 100 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	600 000	
22		Likningsforvaltninga for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	2 627 000	
		Totale utgifter		221 247 000
I n n t e k t e r				
3005		Sysselmannen (jf. kap. 5)		
	1	Diverse inntekter	250 000	
3006		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 6)		
	1	Leigeinntekter	1 100 000	
3020		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20)		
	1	Inntekter	2 820 000	
3030		Skattar og avgifter		
	70	Skattar m.m.	69 000 000	
	71	Utførselsavgift	3 500 000	
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 090 000	
3035		Tilskot frå statsbudsjettet		
	70	Tilskot	143 487 000	
		Totale inntekter		221 247 000

II

*Formues- og inntektsskatt til Svalbard for
inntektsåret 2008*

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld forskotsutskrivning og endeleg utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2008 etter føresegnene i lov av 29. november i 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

Skattepliktige som nemnde i skattebetalingslova § 1, jf. § 2, og svalbardskattelova § 5-1 første ledd, skal betale forskot på formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2008. Ved utrekninga og innbetalinga gjeld føresegnene i dette vedtaket og i skattebetalingslova.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

a) Personleg skattepliktig og dødsbu:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimums-sats)

b) Selskap og samanslutning som nemnd i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritekne etter skattelova kapittel 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2: Låg sats: 8 pst. Høg sats: 22 pst.
b) Anna inntekt: 16 pst.

Personlege skattyttarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt som omfattas av b) på 20 000 kroner

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt ved likning skal stipulert formue avrundast nedover til næraste heile 1 000 kroner, og inntekt avrundast nedover til næraste heile 100 kroner.

Ved utrekning av skatt ved lønnstrekk skal inntekta avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2008 kan bestille varer for inntil 3 mill. kroner ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2008 kan overskride løyvinga under

- kap. 5 post 1, tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2
- kap. 6 post 1, tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2.

V

Avgift av kol som blir utført frå Svalbard for budsjetterminen 2008

For budsjetterminen 2008 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

Presidenten: Til § 3 under II ligg det føre eit alternativt forslag frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget slutter seg til Regjeringens forslag til vedtak om formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2008 med følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2: 8 pst.
- b) Anna inntekt: 10 pst.

Personlege skattyttarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt som vert omfatta av b) på 20 000 kroner.»

Det blir først votert over komiteens tilråding med unntak av II § 3. Deretter blir det votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet og Høgre til II § 3.

V o t e r i n g :

1. Tilrådinga frå komiteen – med unntak av II § 3 – vart samrøystes vedteken.
2. Ved alternativt votering mellom tilrådinga frå komiteen til II § 3 og forslaget frå Framstegspartiet og Høgre vart tilrådinga vedteken med 66 mot 34 røyster. (Voteringsutskrift kl. 15.43.37)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 33 (2006-2007) – eksport av forsvarsmateriell frå Noreg i 2006, eksportkontroll og internasjonalt ikkje-spreiingssamarbeid – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde tilrådd:

I statsbudsjettet for 2007 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
100		Utanriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 1 479 860 000 til kr 1 481 360 000	1 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 26 387 000 til kr 28 387 000	2 000 000
104		Kongefamilien sine offisielle reiser til utlandet	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	1	Driftsutgifter, blir redusert med ..... frå kr 8 989 000 til kr 6 189 000	2 800 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjonar	
	71	Finansieringsordninga under EØS-avtalen, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 180 000 000 til kr 0	180 000 000
	72	Finansieringsordninga i det utvida EØS, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 400 000 000 til kr 260 000 000	140 000 000
	73	Norsk finansieringsordning i det utvida EØS, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 410 000 000 til kr 270 000 000	140 000 000
118		Nordområdetiltak m.m.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 244 327 000 til kr 242 827 000	1 500 000
	76	Tilskot til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 23 498 000 til kr 19 298 000	4 200 000
140		Utanriksdepartementet sin administrasjon av utviklingshjelpa	
	1	Driftsutgifter, blir auka med ..... frå kr 818 177 000 til kr 824 921 000	6 744 000
141		Direktoratet for utviklingshjelp (Norad)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med ..... frå kr 158 420 000 til kr 160 220 000	1 800 000
150		Bistand til Afrika	
	78	Regionløyving for Afrika, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 1 396 600 000 til kr 1 379 307 000	17 293 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	
	70	Forskning og høgare utdanning, <i>kan overførast</i> , blir auka med ..... frå kr 333 000 000 til kr 340 520 000	7 520 000
166		Tilskot til ymse tiltak	
	70	Ymse tilskot, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 3 865 000 til kr 1 500 000	2 365 000
	71	Internasjonale prosessar og konvensjonar m.m., <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 181 000 000 til kr 176 000 000	5 000 000
167		Flyktingtiltak i Noreg, godkjend som utviklingshjelp	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir auka med ..... frå kr 446 526 000 til kr 456 520 000	9 994 000
170		FN-organisasjonar m.m.	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overførast</i> , blir redusert med ..... frå kr 991 041 000 til kr 989 641 000	1 400 000

Votering:

Votering i sak nr. 5

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Komiteen hadde tilrådd:

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd, nedsettes med ..... fra kr 143 909 000 til kr 122 266 000	21 643 000

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Karin S. Woldseth sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge for Stortinget ulike modeller for beregning av offentlig tilskudd til private barnehager som sikrer reell likebehandling mellom offentlige og private aktører, samt fremlegge en vurdering av presentsatsen i forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:94 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin. S. Woldseth, Olemic

Thommessen, Modulf Aukan og Trine Skei Grande om ulike finansieringsmodeller for offentlig finansiering av private barnehager – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 53 røysta for tilrådinga frå komiteen og 47 røysta for forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. (Voteringsutskrift kl. 15.45.33)

Odd Einar Dørum (V) (fra salen): President! Jeg skulle stemt for forslaget, men trykte feil.

Presidenten: Då blir resultatet at 52 røysta for tilrådinga frå komiteen og 48 røysta for forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Dermed er tilrådinga frå komiteen vedteke.

S a k n r . 7*Referat*

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 15.47.
